

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı

SİVAS İLİ KANGAL İLÇE MERKEZİ SÖZLÜĞÜ

Leyla ÖKRUCA

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Bilal YÜCEL

Sivas
Ekim, 2011

SİVAS İLİ KANGAL İLÇE MERKEZİ SÖZLÜĞÜ

Leyla ÖKRUCA

Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Türk Dili ve Edebiyatı
Anabilim
Dalı, Türk Dili Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.

Sivas
Ekim, 2011

KABUL VE ONAY

Leyla ÖKRUCA' nın hazırlamış olduğu “Sivas İli Kangal İlçe Merkezi Sözlüğü” başlıklı bu çalışma 10.09.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Bill YÜCEL (Başkan-Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Emin EMİNOĞLU (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Hatice EMİNOĞLU (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım .../.../

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

Enstitü Müdürü

ÖZET

ÖKRUCA, Leyla, Sivas İli Kangal İlçe Merkezi Sözlüğü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2011.

Bu çalışmada Sivas'ın Kangal ilçe merkezine ait sözcükler üzerinde durulmuş ve bir anlamda sözlük çalışması yapılmıştır.

Çalışmamızın amacı, ağızlar ve sözlükler üzerinde yapılan çalışmalara katkı sağlayarak, bu alandaki eksikliğin giderilmesine yardımcı olmaktır.

Çalışmamızda yer alan kelimeler, hazırladığımız birtakım soruların yöre halkına sorulmasıyla tespit edilmiştir. Sorular gerek ev ziyaretleri sırasında, gerekse yolda ve kahvehanede rastladığımız insanlara yöneltilmiş ve ağız özellikleri dikkate alınarak kayıt altına alınmıştır. Çalışmamızdaki kelimelerin bir kısmı da *Derleme Sözlüğü*'nden alınmış olup, bunlar tek tek yöre insanlarına sorularak araştırılmış ve DS'deki cilt ve sayfa numaralarıyla verilmiştir.

Bu çalışmamız sonucunda, köklü bir geçmişe ve yerleşime sahip Kangal'ın ağız ve ses özelliklerini hala koruduğu ve halkın konuştuğu dilin birçok yönden yazı dilinden ayrıldığı görülmüştür.

Kaynakça bölümünde çalışma sırasında faydalanılan kaynaklar yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kangal, söz varlığı, ağız çalışmaları, sözlük.

ABSTRACT

ÖKRUCA, Leyla, The dictionary of Country Town Kangal, Master Thesis, Sivas,2011.

In this work, It has been emphasized on words which belong to Kangal County Town of Sivas and namely, a dictionary work has been done.

The aim of our work is to overcome the lacks in this field by contributing on dialect and dictionary studies that were done,before.

The words in our work have been identified by asking some prepared questions to community. The questions have been asked the people we met along the way, both during our home visits and cafes, so they have been recorded by regarding their dialect features. Besides, one part of words in our work have been taken from “Derleme Dictionary” (Compilation of Turkish Words), these words have been examined individually by asking people and presented with volume and page no of dictionary.

As a result of our work, it has been seen that by its long-standing background and ancient settlement Kangal still protects the dialect and phonetic features and the spoken language of community differentiates from the literary language of community, in many aspects.

In the bibliography, the sources used during study take place.

Key Words: Kangal, vocabulary, the studies of dialect, dictionary.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR VE ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ.....	vii
ÖN SÖZ.....	viii
1. GİRİŞ	1
1.1.Derleme Sözlüğü’nde Kangal İlçesine Ait Olarak Gösterilen Kelimeler	3
1.2. Derleme Sözlüğü’nde Kangal İlçesine Ait Olarak Gösterilmeyen Kelimeler ..	5
1.3.Derleme Sözlüğü’nde Olup Kangal İlçe Merkezinde Tespit Edilemeyen Kelimeler.....	12
SÖZLÜK.....	13
KAYNAKÇA	139

KISALTMALAR VE ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

DS	Derleme Sözlüğü
dy.	Deyim.
bkz.	bakınız.
[]	Derleme Sözlüğü’nde Kangal İlçesi olarak gösterilen ancak, bizim tespit edemediğimiz kelimeler.
(→)	Bakınız.
vb.	ve benzeri.
S.	Sayı.
s.	sayfa.

İşaretler	Ses Değerleri
á	a-e arası ünlü
í	ı-i arası ünlü
ò	o-ö arası ünlü
ù	u-ü arası ünlü
ġ	orta damak ünsüzü
ħ	Sızıcı h (hırıltılı) ünsüzü
P	p-b arası ünsüz
ķ	Arka damak k ünsüzü
K	k-g arası ünsüz
:	normalden uzun a

ÖN SÖZ

Sözlükler, bir dildeki kelimeleri esas alarak onların temel anlamlarını, kazandıkları yan anlamlar, başka kelimelerle kurdukları ifadelerdeki anlam inceliklerini, değişik kullanımlarını, deyimlerini gösteren ve o dilin bütün söz varlığını içine alan kitaplardır. Sözlükler, genellikle alfabe sırasına göre düzenlenir. Ancak, kavram alanlarına ve çeşitli konulara göre düzenlenen sözlük türleri de vardır. Bunlardan birisi de hiç kuşkusuz ağız sözlükleridir.

Halkın konuştuğu dildeki söz varlığını ortaya koyan derleme çalışmaları 1932'den itibaren Derleme Kolunca yürütülmüştür. 1983 yılından günümüze kadar ise Ağız Araştırmaları Bilim ve Uygulama Kolunca yürütülmektedir. Yapılan çalışmalar sonucunda toplanan malzemeler 1932–1959 yılları arasında *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Dergisi (Derleme Dergisi)* adı altında altı ciltlik bir eser olarak yayımlanmıştır. Sonraki araştırmalarla elde edilen malzemeler ise 1963–1982 yılları arasında on iki cilt hâlinde *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü (Derleme Sözlüğü = DS)* adıyla yayımlanmıştır.

Günümüzde ağız araştırmaları ve sözlük çalışmaları daha çok, dilimizin yazı ve edebiyat dilinde görülmeyen özelliklerini ortaya çıkarmak üzere Türklük bilimi araştırmacıları, akademik kariyer yapmak isteyen yüksek lisans ve doktora öğrencileriyle bilim insanları tarafından yürütülmektedir. Yörelerimizde ağız sözlüğünü ve söz varlığını konu alan çalışmalar yeni yeni görülmektedir.

Ağızlar ve sözlüklerle ilgili yapılan çalışmalara katkı sağlamak, bu çalışmalara kaynaklık etmek ve bu alandaki eksikliğin giderilmesine yardım edebilmek amacıyla, *Sivas İli Kangal İlçe Merkezi Sözlüğü*’nü hazırlamaya karar verdik.

Sözlük çalışmamızda toplam olarak 2340 madde başı kelime yer almaktadır. Kelimeler, önceden hazırladığımız soruların Kangal merkezinde yaşayan yöre halkına sorulmasıyla tespit edilmiştir. Sorular gerek ev ziyaretleri sırasında, gerekse yolda ve kahvehanede rastladığımız insanlara yöneltilmiş ve ağız özellikleri dikkate alınarak kayıt altına alınmıştır. Çalışmamızdaki kelimelerin bir kısmı da *Derleme Sözlüğü*’nden alınmış olup, bunlar tek tek yöre insanlarına sorularak araştırılmış ve *DS*’deki cilt ve sayfa numaralarıyla verilmiştir. *DS*’de Kangal ilçesine ait olarak gösterilen kelimelerin bazıları Kangal ilçe merkezinde tarafımızdan tespit edilememiştir. Böylesi kelimeler köşeli ayraç ‘[]’ içerisinde gösterilmiştir. Yöre ağzının genel ses özellikleri dikkate alınmış ve madde başı kelimeler ile örnek cümlelerde çeviri yazı işaretleri kullanılmıştır.

Çalışmalar sırasında yardımlarından dolayı değerli tez hocam Sayın Prof. Dr. Bilal YÜCEL başta olmak üzere, derlemede yardımcı olan yöre insanlarına, aileme, kelimelerin büyük bir kısmını danıştığım sevgili anneme sonsuz şükranlarımı sunarım.

1. GİRİŞ

Sivas ili sınırları içerisinde il merkezine 90 km uzaklıkta yer alan Kangal, ilk çağlardan beri yerleşimin var olduğu bir bölgedir. İlçenin yerleşim tarihi oldukça eskidir.

İlçe topraklarının Anadolu'nun içerisinde olması nedeniyle yıllarca yerleşim merkezi olduğu gibi, kurulan devletler arasında sınır teşkil etmesinden dolayı önemli mevki durumuna gelmiştir. İlk çağlardan kalıntılar, ilçenin dağlık bölümünü oluşturan kuzey kesimini oluşturmuştur.

Hitit krallığının en gelişmiş dönemi olan M.Ö.1400 yıllarında Hititlerin doğu komşusu olan Kargamış ile arasındaki sınır ilçe yakınlarında Hitit dönemine ait Havuz köyünün doğusunda bulunan Karaseki mevkiinde tipik bir Eti şehri harabesi bulunmaktadır. Ayrıca, ilçe merkezine 46 km. uzaklıktaki Akçakale köyünde de Hitit dönemine ait bir kale bulunmaktadır. Belirtilen dönemlere ait kalıntılar bakımsızlık nedeniyle harabe durumundadır.

1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türk hâkimiyetine giren Kangal, Selçuklu Devleti ve Danişment Devleti egemenliklerini görmüştür. 1413'te I. Beyazıt devrinde Osmanlı hâkimiyetine girmiştir.

Osmanlı-Rus savaşlarında (1877) doğuda ilerleyen Rus ordusundan kaçan Türk aileleri bugün Uzunyayla (Çerkez) bölgesine yerleşmiş, 1.Dünya savaşına müteakiben Milli Kurtuluş savaşında da göçler devam etmiş ve bu göçler ilçe merkezine de sirayet etmiştir.

Kangal, 1302 Tarihli Sivas Salnamesi'nde “kaza” olarak geçer. 1902'de ise ilçe olmuştur. Bilinen 109 adet köyü bulunmaktadır. 2010 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sisteminde TÜİK istatistik verilerine göre Kangal Merkez Nüfusu: 10.391ve ilçeye bağlı belde ve köylerin toplam nüfusu ise: 15.516'dır. Kangal ilçesi dışarıya göç vermekte ve ilçenin nüfusu giderek azalmaktadır.

Kangal ilçesinin 13 km kuzeydoğusunda bulunan Hamam Deresi (Topardıç Deresi) vadisinde “Balıklı Kaplıca” (Halk arasındaki adıyla “Yılanlı Çermik, Balıklı Çermik”) dünyaca ünlü bir kaplıcası bulunmaktadır. Rakımı 1425 m olan Balıklı Kaplıca'da kaynaklar, kuzey-güney doğrultusunda dizilmiş olup 5 ayrı yerden çıkmaktadır. Kaplıca suyu aslında belirli bir kaynak noktasından çok, kum taşları arasından yaygın olarak yüzeye çıkmakta ve dere kenarı boyunca sızıntılar oluşmaktadır.

Balıklı Kaplıca, ülkemizde deri hastalıklarından sedef hastalığı (psoriasis) ve romatizma hastalıklarının tedavisinde ün yapmış bir kaplıcadır. Bu kaplıcamızın önemi; suyun kimyasal özelliklerinden ve içinde yaşayan balıklardan ileri gelmektedir. Kaplıca suyunun +35,5 olması ve kimyasal içeriği nedeniyle çeşitli hastalıkları tedavi edici yöre halkı tarafından bilinmekte olup, bu tedavi özelliğinin

tüm ülke ve dünya geneline yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır. Diğer taraftan, kaplıca suyunda yaşayan balıkların insan vücuduna masaj yaparcasına gelmeleri sebebiyle hastaların bu balıklar sayesinde iyileştiği düşüncesi de oldukça yaygındır. Kaplıcanın bu yönü araştırmacıları fiziksel, kimyasal, jeolojik, biyolojik ve klinik bulgular elde etmeye yönlendirmiştir. Diğer taraftan pek çok cilt hastası (yurt içinden-yurt dışından) kaplıcaya gelmekte ve belirli sürelerle havuza girip “balık-su” tedavisi gördükten sonra iyileştiklerini ifade etmektedirler. Kaplıcanın 2003 tarihinde Sağlık Bakanlığı tarafından “sağlık tesisi” olarak tescili yapılmıştır.

Kangal; tarihiyle olduğu kadar, kaplıcaları ve tüm dünyada nam salmış *Kangal* adı verilen çoban köpeğiyle de önemli bir yerleşim birimidir

Kangal çoban köpeklerinin kökeni hakkında rivayet sayılabilecek bazı görüşler vardır. İlk rivayete göre, Hint mihracesi tarafından Osmanlı padişahına bir köpek hediye edilir. Bu padişah muhtemelen Yavuz Sultan Selim’dir. Hediye edilen köpek Kangal’ın Deliktaş köyü yakınlarında kaybolur. Köpek, tüm aramalara rağmen bulunamaz. Kangal köpeğinin kaybolan bu köpekten türediği şeklindeki rivayete göre kökeni, Hindistan’dır. Diğer bir rivayet ise, Kangal Köpeği’nin kökeninin Anadolu olduğunu söyler. Eski Anadolu uygarlıklarının vahşi hayvanlardan korunmak için aslan gibi güçlü ve iri yarı olan bu köpekleri kullandıkları söylenmektedir. Evliya Çelebi de *Seyahatname*’sinde Kangal köpeklerinden bahsetmektedir. O da bu köpeklerin aslan kadar güçlü ve cüsseli olduğunu yazmaktadır.

Kangalların en önemli ve bilinen özelliklerinden biri sürüyü kurttan koruyabilmeleri ve kurdu bazen tek başına yıkabilmeleridir. “kurda gitme” ve “kurt boğma” Kangal köpekleri için bir kendini ispatlama vesilesidir. Çok iyi bir Kangal tek başına bir kurdu boğabilir. Ancak, genellikle birkaç Kangal bir olup bir kurdu boğarlar. Kangal türü köpekler bu özelliklerinden dolayı, çoban köpekleri olarak da bilinir. Sürüyü tek başlarına idare eder ve korurlar. Hayvancılıkla geçimini sağlayan yöre insanı için Kangal köpekleri vazgeçilmez bir yardımcı durumundadır.

Tüm bu özellikleriyle Sivas’ın önemli yerleşim yerlerinden biri sayılan Kangal ilçesi, bağrında çok önemli âşıklar da yetiştirmiştir. Bunlardan en bilineni Âşık Rûhsatî’dir. Âşık Kemter, Âşık İlhamî, Âşık Minhacî ve Meslekî ise, diğer önemli ozanlarındandır.

Tarihi çok eskilere dayanan ve köklü bir yerleşim yeri olan Kangal ilçesinin söz varlığı da kendini belli edecek derecede zengindir. Yaptığımız bu çalışmanın Kangal ilçesinin söz varlığına kaynak teşkil etmesi, ağız çalışmalarını alanındaki açıklığın giderilmesi ayrıca, halk dilinde yaşayan kelimelerin canlı tutulmasına katkı sağlaması umuduyla...

1.1.Derleme Sözlüğü'nde Kangal İlçesine Ait Olarak Gösterilen Kelimeler

Bu kısımda Derleme Sözlüğü'nde Kangal ilçesine ait kelimeler tespit edilip yazılmıştır. Kangal'da yaşayan insanlara kelimeler tek tek sorulup bir nevi sözlükte Kangal ilçesine ait olarak gösterilen kelimelerin sağlanması yapılmıştır. Kelimeler sözlükten alınan haliyle buraya yazılmıştır, ancak çalışmamızda ağız özelliklerine uygun olarak yazılmış ve parantez içi orijinal hali gösterilerek cilt ve sayfa numaraları belirtilmiştir.

a, aba, ablak, abo, abov, abra, abramak, acamı, acımuk, ağ, ağat, ağız tutmak, ağrı tutmak, ağrılı, ağuz, ağzı açık, akıtma, aktaraç, al, alabula, alaca, alaf, alazlamak, alkarısı, alışmak, alıştırmak, allanmak, amaç, anaç, anadut, anav, andaval, aralık, arba, arıg, arılık, armıt, artık yırtık, aşı: yel, aşlık, aşyerimek, avcar, avınmak, avratlanmak, avur zavur, ayarmak, ayıpsınmak, ayırım, azzık, baba, babaç, baca, baca kaşı, bad, badak, bağartlak, bağcak, bağlam, bağlantı, bakımıcı, balaca, balak, baldırbacak, baltacık, bar, barınmak, barlanmak, basa, basdik, baş bıçağı, başçıl, başkilt, başlı, batal, bavurtlan, bayatsı, bayramcalık, bazı, bazlanbaç, becit, bedirik, bekimek, bekinmek, bekişmek, beldirgöz, belek, belemek, belenlemek, belinlemek, belirti, belleklemek, belleme, bellemek, bellilik etmek, berçin, beri, beribenzer, beri eylemek, berk, besmeç, beşik kertme, beşir etmek, beşşik , bezaz, bezük, bıcı bıcı bitmek, bingil bingil, bıtrak, bicik bicik, bil bil, bilecen, bişi, bişirik, biter, bitgel, boğazın olsun, boğazsak, boldik, boncuklamak, bor, bosça, bozarmak, börge, börkenek, börtlemek, bucaklık, buğ, bulağan, burç, burma, büdremek, bügelek, büğlü, büğnü, bürünce, cacık, cadalo, calaz, camgur, can görme, cangur, carı, caydak, cebik, ceğa, ceğel, celep, cendek, cer, cere, çer, cıbrılamak, cıdırık, cıdırılı, cıggıda, cıgıl cıgıl, cılgısız, cıngıl, cıngıllı, cırt, ciciş, cicoflu, ciiş, cinbaş, culha, cüllü, çaşır, çağal, çakır diken, çakışmak, çakşak, çalgın, çalkantı, çalıbasan, çalınmak, çamsıtmak, çanak, çap, çapak, çarpım, çarşıbilir, çaşır, çatal kavak, çatanak, çatma, çayan, çebiş, çedek, çedene, çeki, çelgir, çelpeşik, çem, çemkirtmek, çeperlik, çer, çeten, çevirme, çığ, çıhla, çıra, çirahlamak, çitlik, çıynah, çiğ, çirli, çirşef, çirtik, çise, çivit, çöğen, çoştar, çöneşmek, dabak, daban, dabansız, dabas, dabaz, dadamık, dahacık, dalanmak, dalbacak, damak, damızlık, danesi gün, dangırdamak, danlamak, dansamak, dapıklamak, davulbaz, dayama, daylak, değermi,

değertlemek, değişik, değiz, değsiz, dehre, dek durmak, delikli, dellöğ, dene, depcek, depelenmek, depik, depitmek, depme, derma, dıdıh, dığdığının dığdı, dıngır, dıraz, dışa gitmek, dısdıvrak, dıvrak, diğir diğir, dikme, dili tatlı, dilik, dirgen, diş, dişemek, dişendirik, dişlen, diydirmek, doğramaç, doğuzluk, dolak, döğmeç, döğmeli, döğüşgen, döküm, döl ayı, dölek, dölleme, dös, döşşek, döşürmek, dullama, duluk, durna, dutak, duvak günü, düğür, düldül, dürüm, düşek, düven kayarlamak, ebemkarı, ede, efil efil, eften püften, eğer mumu, eğiş, eğişik, eke, ekece, ekenek, elbiz, elduvan, eldüğan, elenti, életmek, eleva, ellerde illerde galası, em, emanat, emleme, emlik, emlikci, en, eneme, ergencelik, esirik, esiş, essik, eşir, eten, et toprak, evcük, evdeş, evdirmek, evede, evirecek, evlek, evlemek, evlik, evmek, firez, firik, gade, garık, gatmer, gede, gerem açmak, gıran, gıyık, gicimik, girek, gocunmak, gokuş, göbelek, gönç, götürü, gürneş, hamaz, hangel, harıs, haylamak, hayvah, heğri, hellemek, henek, hevüs, heyiklemek, hezan, hoşlamak, hoyrat, hödük, höl, hörlek, huysukmak, ıblık, ıcık, ırılmak, ıssot, ibicek atmak, ılistir, ilmek, irdelemek, kabala, kamka, kanere, kanık, kanıkmak, karılmak, kavurga etmek, kele, kelik, kıbal, kırlangıç, kocabaş, korukmak, körlek, kömüş, kös, köygöçüren, kubaşık gitmek, kulun, kül ipi, külemek, kürün, küşne, lor, mantik, mayıs, melemmez, menlemek, minik, modur, namlu, namtı, namtik, omca, oturak, ödek, öendere, ögeç, öksemek, pahaç, part, pöçükçü, salıkçı, sancımak, sapkın, saya, sayışmak, sızılmak, siğec, sin, sinnek, siymek, sohu, sohurdanmak, söbelek, sölpümek, suyan, süyem, şelek, şeşelemek, şıgva, şişek, taman, tapıklamak, teğaltı, teleme, telesimek, tengirşek, tepmek, teşi, tevri, tille, tülek, türük, üfürük, üfürükçü, üleşmek, üleştirmek, üsbekes, üsgüre, ütük, üzük, yarımca, yarma, yaşar, yellemek, yetik, yeygel, yom, yosma, yoz, yönlü, yüğrölemek, zelbe, zığarmak.

1.2. Derleme Sözlüğü'nde Kangal İlçesine Ait Olarak Gösterilmeyen Kelimeler

Bu kısımda aldığımız kelimelerin birçoğu tarafımızdan bizzat tespit edilmiştir. Kelimelerin bir kısmı Derleme Sözlüğü'nde de geçmektedir ancak, Kangal ilçesine ait olarak gösterilmemiştir.

a:şağ, abdez, abırlı, abril, abuh subuh, acans, acar, accıh, acıcıh, a:ciye, acılıh, açacah, afat, afsun, ağa, a: pancar, a:armah, ağartı, ağış, a:laz, a:zı yırırh, aha, ahbun, ahpunlamah, ahbunluh, ahıl, ahlı çıhmah, ahmah, ahısa, ahtarmah, ahur, al, al basma, ala:çılıh, ala:ız, alamancı, alayçılıh, alışmah, alla:sen, allem gallem, allı morlu, alma, analıh, a:namah, anca, anı, annaç, annatmah, annı:ñ çatı, anorlu, anuh, aparmah, a:r, arasa it gibi gezmek, argaç, arha çıhmah, arıh, arısa, arınsamah, asbap, aş, aşırma, at gaziği, at otaran, avara, avhalamah, avu, avuçlamah, avud ağlamah/ dutmah, avur, ayağ üsdü, ayağyolu, ayağ, aybaşı, aydın, aygın, aygır alime, ayı mala:, ayıhımah, ayın oyun, ayın öğün, ayırmah, aylı günlü, aynız buynuz, ayrılısı, azap, azılı, azıtmah, azmah, ba:artlah, ba:rsah, bacah, bacahlı çorba, bad, badal, badi parmah, bahır, bahmah, baldırcan, banda, bandıra, bangırmak, barabar, bardah, barh, barhaç, barhana, basılı, basma, basmalılı, baş yasdı:, baş, başa gahınç olmah, başlıh, batlıcan, batman, bayah, bayahıtan, bazar, bazartesi, bazarörtesi, bebik, beçere, behlemek, bek, beKiştirmek, beKitmek, bel gayması, belenmek, belertmek, belik, bena:lemek, bensimek, beslemek, beşiriksiz, beşiy, beyle, beze, bezenmek, bıçılğan, bıdbıt, bıhın, bildir, bızlamak, bi baş, bi çala, bi çeşid, bi goşam, bi, bibi, biçik, bile: daşı, bindallı, bir el ekmek olmak, birük, bissürü, bişik, bişmek, bıyam, boduç, bo:arsah, bo:ün, boh gala:, bohluh, bol bolamat, boşa boş, boya, sıva çalmak, boydah, boyna, boyunduruğ, bozarmah, bö:rölce, bö:ür, bölük, bøyük, bu yannı, bu:da, bulgur daşı, buluz, buncacılıh, bundan kelli, burçah, burnu:n dikine gitmek, burnu gohu almamah, buymah, buza:lamah, bü:lü, bükütmek, bülük, büngüldemek, bürük, bületmek, büznüşük, ca:deotu, ca:, ca:l ca:l, ca:lanmah, ca:lılıh, caht etmek, canavar, canı su kesmek, carhadah, cavramah, caymah, cazgır, cazı gari, cecim, cemek, cenik, cerek, cereme, cıbil, cıbilah, cıbiş, cıdırlanmah, cıfıt, çı:ıltı, cılbır cılbır, cılP, cımcılıh, cıncılıh, cıngar, cırcır, cırılmağ, cırlamağ, cırmağ, cırmalamağ, cırnağ, cırnağlamağ, cırnaz, cırırh,

cıs, cıyındırır, cızlamak, cibelmek, cicik, cil, cimciklemek, cimir, cinatına binmek, cindar, cingân, cinlenmek, cor, corcor pekmezi, corcor, coztma, cu:ara, culu, cücük, cünüt, çabu, çağla, ça:nama, ça:şama, ça:şıt, çahıldah, çahma, çalgı süPürge, çalhalama, çalhama, çalı, çalma, çalpana çalma, çamdı, çaPıt, çaPulcu, çarıt, çarı, çarpı, çarşamba çanağına çevirmek, çaşgırlı, çaynı, çe:rdek, çeç, çekmek, çekyat, çelik çoma, çemirlemek, çemkirmek, çengel, çenilemek, çePık çalmak, çerçi, çerez, çermik, çeyiz düzmek, çı:rma, çı:rtı, çı:nama, çı:rıma, çıharm, çıhıçı, çıhılamak, çıhlı, çıhma, çıngı, çıpğı, çıta, çıtır, çıyan,

çi:dem, çi:t, çilemek, çilingir, çillenme, çillenmek, çimmek, çimtinmek, çipil, çir, çirtmek, çit, çitlemek, ço, çoça, çola, çor, çora, çorlu, çot, çö:lembeçlik,

çö:dürmek, çöksek, çömçe, çömmek, çöpür, çördük, çörnüşük, çul, çul çaPut, çulsuz, çunma, çüvelmek, dabanca, dada, dal, dalazlama, dalgeçir, dam, dambıl dumbul, dana dolu, dana ğazı:, dara, daralma, darı, darlanma, dasdayla, daş, daşlı, daşma, davarcı, davşan, day durma, daya, dayahlı, dayama, debelenmek, deel, de: mi?, de:armen, de:rmi, de:mek, de:nik, deha, dekke,

dellenmek, delük, deme, depe, dePeldüş, dePıklemek, dePınmek, dePmek,

depreşmek, devlük, devre, devrişik, deyha, deze, dıbış köfte, dıdıllı köfte, dıga, dıhış dıhış, dıhız, dımdızla, dıray, dırıl, dırırır, dırlama, dırmı, dıydıhlanmak, dibek,

didiklemek, di:dirme, dikelmek, diklim, dil vezza: , dilki, dilli dibek, dinálmek, diPi, dirliksiz, dişgaro, dişedi:, dişlek, ditmek, diyenin işi, diyenli:, díynek, dizlik, doda, dohanma, dohuna, dohuz, dombala, dö:ül mü? , dòklüm dòşek, dòşlük,

döşürücü, döşürüklü, dulda, duldalanma, durdu yere, duru, dutma, duz çora:, duz daşı, dü:en, dü:lemek, dü:ür, dü:rcek, dü:rcü, dünek, dùremeç, düven, ebemeşe, ebemğuşa: , eccük, ecep, e:lmek, e:rşek, ehvan, eke gütte, ákmek aşı, eKsietek, eKşilik, el işi, el yağlı:, elbir, elden ayrılışı, ele benzemedik, elekçi, eli avara olmak, ella:ni, ella:m, elli aya, ellik, ema:cer, emcek, eme, eme yarama, eme:ni seme:ni ele vermek, emeklemek, emekdar, emlemek, emmek, emmi, endemli, enik, eringeç, erinmek, erük, eserli, esirikli, esker, essah mı, essahtan, eşdire eşdire, eşet, eşgi, eşiklik, eşinmek, et badı, etdar, evcuman, evcen, evel, evelik, evermek, evirmek, evlük, evsin, eye, eyi, eyle, fanlama, farda, farıma, faş malamat olma, feníklemek,

ferik, fettan, fıldır fıldır, firdolayı, fırılđah, fışılamağ, fışlı, fıtlamak, filkete, firek, firfirikli, fistan, fişne, fitbolcu, fitlemek, fiy, foturaf, fuğara, ğab ğaşığ, ğaba, ğaba saba, ğabağ, ğabarmağ, ğabayel, ğabul, ğaburga, ğaçılmağ, ğaçmağ, ğadar, ğadayıf, ğadden, ğader, ğadim, ğahıncı , ğahmağ, ğahrımen, ğarametli, ğalabalığ odası, ğalağ, ğalaylamağ, ğale, ğalıç, ğalıç, ğalmağ, ğaltağ, ğamalağ, ğamalağ çamı, ğamaşmağ, ğamçı, ğamış, ğan ayağ, ğan, ğanatlı ğapı, ğanaviçe, ğanca, ğancığ, ğandırılıçı, ğandırmağ, ğanepe, ğanğal otu, ğa:nı, ğanıрмаđ, ğanlığ ğatillik olmağ, ğanrığ, ğapağ, ğapı, ğara bıçağ, ğara çalmağ, ğara sağız, ğara sö:üt, ğara:, ğara:ı, ğaraltmağ, ğarametli, ğaranlığ, ğarasaban, ğardaş, ğarğa, ğarı, ğarınçalanmağ, ğarış vermek, ğarışığ, ğarışlamağ, ğarışmağ, ğaripsemek, ğarmaç, ğarmaç, ğarman çorman, ğart, ğartmağ, ğasmağ, ğasnağ, ğaste, ğasvet, ğaş, ğaşığ, ğatı, ğatığ, ğatır, ğatlamağ, ğatmer, ğatuğ, ğavağ, ğaval, ğave, ğavrama, ğavurga, ğavurga etmek, ğavurğa, ğavun, ğavuşmağ, ğayapa, ğaydalanmağ, ğaydalı, ğayde, ğayđılmađ, ğayığ, ğayım, ğayış, ğayıt görmek, ğaymağ, ğaynağ, ğaypağ, ğaysağılanmağ, ğaysı, ğaytarmağ, ğaz, ğazağ, ğazan, ğazanğarası , ğazanmağ, ğazaya:, ğazel, ğazınmağ, gebeş, geçi, gejjere, gela:ni, gelik, gelin bacı, gemük, gendi, gene, gercik, geri, gerili gerili yatmağ, gerilik, gerisingeri, gerki, geven, gevrek, geyrek, gezerge, ğı:rcik, ğı:rcik dutmak, ğıcılı dutmak, ğıcılı, ğıç, ğıçın ğıçın, ğıdığ, ğıdığılanmağ, ğıdıla cücüle, ğıdım ğıdım, ğıdik, ğığılamağ, ğılavlamağ, ğıldik, ğılı ğılına, ğılığ, ğılış, ğılik, ğıllılı yapmak, ğımcımağ, ğınamağ, ğıncıfır, ğıncıtmağ, ğıpçınmak, ğıraç, ğıraç, ğırçılı, ğırğınlığ, ğırğırılamağ, ğırgıt, ğırđ yılın başı, ğırđ, ğırđlıđ, ğırđ, ğırışmağ, ğırma, ğırmağ, ğırmaşmağ, ğırnav, ğırtlama, ğısa vade, ğısa, ğısmağ, ğısnuğ, ğıstalamağ, ğıt, ğıtlığ, ğıtmır, ğıvı, ğıvratma, ğıvratmağ, ğıyam etmek, ğıyamamağ, ğıyı ğıyı sağlamağ, ğıyığ, ğıyımsız, ğıyımağ, ğıymet, ğıymığ, ğıypağ, ğıytırığ, ğız, ğızağ, ğızılınmağ, ğızmağ, ğicişmek, ğidik, ğimi, ğine, ğırgıt, ğişi, ğo:lamağ, ğoca, ğocabaş, ğocuğ, ğodaman, ğofa, ğoğ, ğoğlenmek, ğoğmağ, ğok, ğol, ğolçağ, ğolay, ğoltuğ, ğonağ, ğonmağ, ğonuşmağ, ğopmak, ğormek, ğorđmađ, ğorđu, ğorđuluđ, ğoşam, ğoşmağ, ğov, ğovan, ğoyaki, ğoymağ, ğoyun, ğoyurmak, ğoz, ğobel, ğöççük, ğöçü ğöle: toplayıp gelmek, ğöbelek, ğödek, ğöğ, ğö:üş, ğömlük, ğömmme dolap, ğömi, ğörelmek, ğöresimek, ğörsetmek, ğörücü, ğörüm, ğötürü, ğötüyle ğöle

düşmek, göynek, göz gararı, göze, gözel, gözer, gözgü, gözü kesmemek, ğubarmaĥ,

ğubaşıĥ, ğubişim, ğucaĥ, güççe, ğucu ğucu yapmak, ğudurmaĥ, ğuduruĥ, ğuduz, ğul,

ğula: aĥan, ğulaĥ, ğüleşmek, ğullanmaĥ, ğulp taĥmaĥ, ğulunç, ğuluşğa, ğuma

damarı galĥmaĥ, ğuma, ğundaĥ, ğundaĥlamaĥ, ğündelik, ğurban önü, ğurcalamaĥ,

ğursağı götürmemek, ğurt, ğurtlamaĥ, ğurtlu, ğuru ğalabalıĥ, ğuru suvan, ğuruluĥ,

ğurum, ğurumaĥ, ğusmaĥ, ğusmuĥ, ğuş damı, ğuşaĥ, ğuşğana, ğuşğuş, ğüvermek,

ğuyu, ğuzu ğula:, ğuzu, ğuzulamaĥ, ğübür, ğücük, ğüççüa:ğam, ğüççük ba:cı,

ğùdùmsüz, ğù:m, ğül a:cı, ğüleç, ğün, ğün ağlamaĥ, ğürbe, ğürneş, ğürük, ğùtmek,

ğüve, ğüve:, ğüvertmek, ğüvez, ğüzine, ha bire, habersizden, hacat, ha:cet gidermek,

ĥalbusam ki, haldır haldır, haldır ĥaşat, halva, ĥamaylı, ĥangırdamaĥ, hanım ĥatun,

hapahap, hapışhana, haral, ĥarı ĥışır, ĥarg, harlamak, harmanlıĥ, hasanağa, ĥaşlıĥ,

hav, havla, havlu, hay, hay etmek, hay kesmek, haydut, hayf, hayhaşem,

ĥayıflanmak, hazırğada, he mi, he, hebe, hedik, helbe, helbet, helelik, helhel, helik,

helik hülük, helke, helki, helley, hemencecik, hepisi, herif, herk, herle çorbası,

herslenmek, hıh etmek, ĥımırtlek, hınç, hınıĥ, hıntımı kesilmek, hırĥız, hırtlaĥ,

hısım, ĥışırı çıĥmaĥ, ĥışır etmek, hıyır hıyır, hindi, híngel, hínlikli, ho günü, ho:,

hontumaĥ, ĥoranta, ĥoşaf, ĥoşu, ĥoşur, ĥoylamaĥ, ĥozan, hö:rnek, hòkùmet, hòllük,

hönkürmek, hötürük olmak, hububat, ĥumar, huylanmaĥ, huysuĥlanmaĥ, hüs, ıbrıĥ,

ılıĥ, ılıncaĥ, ılışlamaĥ, ımırsıĥ, ıraf, ıraĥ, ıramazan, ırgalanmaĥ, ıslı, ısmarıç, ışıĥ,

ışımaĥ, ışğın, i:le, ibibik ğuşu, ibicek, içeri, idare, iğ, iğim, iğmek, iki canlı, ikircikli,

ila:ançe, ilenger, iñilemek, iraĥ, irba:m, irdenik, iskarpin, iskembi, işKi, işiddirmek,

işli ğùjlü, işlik, işmar, işmar etmek, iştaĥlı, it oynamış yonca tarlası, itdirse:, itine

dök, ivedi, ivirleyip civirlemek, iyce, izlam olmaĥ, kâğıtıçı, kaĥırdamaĥ, kant, keçe,

keçeşme, kehin başı, kekeç, kekiç, kekil, kekilbastı, kekremsi, kelek, kelep,

kellesuvan, kelleşeker, kelli felli, kemçik, kemçilmek, kemçük, kemdilemek, kemk,

kenger tikenı, kenger saĥızı, kepek, kepenekli, kepir, kerme, kerpimek, kertik,

kertmek, kese, kesek, kesilmek, kesme çorbası, kesmek, keş, kevgir, keyveni, kırtışli,

kilte, kingirdemek, kirkit, kirtik, kis, kişelemek, kişifleme, kışkışlemek, kitlemek,
 kızılik, kizir, kòmbe, kongili goç, kòylük, kòlük, kòmeli, kònez, kòpùmek, kòr
 kòsnü, kòr kòtü, kòrcùkmek, kòrelmek, kòsgüç, kòslemek, kòsnü, kòsre küle:,
 kòstava, kòsüre, kòtelemek, kòten, kòtùlemek, kòynek, kòz, kòzlemek, kuflet, kùfte,
 kulek, kunkilik, küfle, kùlek Kemi:, külte, kùmük, kùnde, kùnkül, kùrmek, kùrük,
 kùrün, kùskü, kùstüm, küt, lalıh, layıhlı, leh, li:me, loğ, lohma tatlısı, loluh, löküs,
 ma, madımağ, mağana, mağarlama, mağat, mağbula geçmek, mahle, maksi, malağ,
 malamat, mamili, manıh, mantis, masağ, maşala, matğap, mayahoş, mayasır, mazi,
 med değne:, medet, mehele almak, mehelsemek, mektep, melefe, memek, mengir,
 mengirde, mentik, mercik, merduvan, meret, mertek, meses, meşiref, meymanlıh,
 meymenet, mezer, mıdara, mığrıbı, mıh, mıhayt olmak, mıhsıçtı, mıncılıh, mırığı
 gırılmağ, mırıh köfte, mırıl, mırtat, mıtırıp, mıy mıy, mıymıntı, mil, milevez, mine
 ambarı, minitan, miraketlenmek, mitil, mitilini atmağ, moderin, mozzik, möhür,
 möpkem, mucur, muğanet, muhbirlemek, muhtaclı, mum dutturmağ, mumbar,
 muncuğlamak, mustur, mustur ağıt, musur, muzu, na:der, nabal, nacağ, nağır,
 namazbezi, namazla:, nan, nannik, narpuz, navruz, neçe, nezzet, nızgı daralmağ,
 noğrat surat, o:maç, ocağ, oğbaz, oğla:, oğul, oğumağ, onca, onca:z, oncacılı,
 oparlö, oralıhlı, orbuğ, otlahçı, otluğ, oyluğ Kemi:, oynağ, oyulğamağ, ö:kelenmek,
 ö:rencelik, ö:ürcelek, ö:rdemek, ö:rmek, ö:tlemek, ökünmek, öndüc, önağ, örnek, örs,
 örtme, örtü, örük, örülmek, öta:nner, öta:çe, öte beri, öta:nnı, öykünmek, özelemek,
 özleşmek, pağ, pağıl, pağlava, palan, pallanpoş, paPuç, parça pinçik, parnağüzüm,
 partal, pasağ, pasahılı, pastesi, paşa, pata küte, patana, pattes, patos, pavkımağ,
 payalanmağ, payton, pejmürde, pekleme, permeperişan, pernek, peş, peşgır, peşli,
 peyik, pezik, pıçağ, pırtı, pıskırmağ, pıspışlamağ, pıtrağ, pinlik, pinpirikli, pinti,
 pırçekli, portekel, pòçük, pöhrek, pòslük, puğarı, pulluğ, pulluğ pıça:, pür, pürpürün,
 püsür, rağı, rapata, reşber, römorğ daya:, sa:bi, saçağ, saçğıran, saçğı, saçuzadan,
 sadır, sağ yatmağ, sağap çıhmağ, sağız, sağıtiyan, sağıtiyan dutmak, salaca, salağana,
 salhım ağaç, salhım saçağ, sali, salmağ, sandıh, sandolye, sañ, sapa, saplı, saplıca,
 sarat, saratlamağ, sarıbursa, sarıh, sası, sati, savmağ, savsağlamağ, savuşdurmağ,
 se:rtmek, seki, seKítmek, seklem, sekmen, selanik, seme, sepelemek, sepmek,

serenti, sere serpe, sergen, sergi, serpenek, sersefil, sevindirik olmak, sıhhatli, sıhılamak, sıhılma, sıhım, sıhlatma, sinangulu, sınıclıma, sınıhçı, sıracalı, sırhıtma, sırlı, sırim, sırima, sırsılamak, sırnaşıl, sırsıl, sırtarma, sıvatlama, sıvazlama, sıyırğı, sıyrıl, siftah, siftimek, sigilotu, si:mek, si:reşik, sihil, sille, sini, sinikmek, sinitmiş, sinmek, sirkelemek, sitil, siyiş, sof, sofa, so:uğ guyu, so:ulma, soha, soharış, sohranma, sohum, soluğan, soluğlanma, son beşik, sonrama, sormu, sorutma, sosurt, sosurtma, soyha, sölpük, sölpütmek, sömürmek, sö:üt, sövüşlemek, subra, sufat, sulu kilim, sulu selli, suluğ, sumsu, sundurma, susasma, suva, suvas, südük, südüklük, sümek, sümkürük, sümüye, süprüntü, sürgü, sürtmek, sütlüven, şadara, şapala, şapla, şappadana, şargada, şarlama, şavğı, şavk, şebit, şeddat, şefil, şekar, şeneltmek, şenliklice, şer, şeremet, şergada, şevşiri, şıp, şıpsıp, şıra, şıvgın, şıkar, şikir, şikirsiz, şimşir dara, şimşir gashi, şipidik, şipik, şipilek, şipir şipir, şire, şirnemek, şiv, şo, şom ağızlı, şona yuharı, şor, şora, şorik, şoşartma, şoyannı, şörük, şörüklü, taba, çana, ta, talaz, tamamınca, tamtu, tandırlı, tañlamak, tantana, tar, tavatır, tavlı, tavsır, tazı boncuğı, tazı çulu, teberik, teğavt olma, tekne gazıntısı, tek tük, tel dolabı, telek, telermek, telice, telis, tellenmek, teltel, teltik, tamam, temek, temelli, tentene, tepeleme, tepme, tepürlemek, terek, terelellim, terki, terlik, tesviye küreğ, teş, teş, tetik, tetil, tevekkeli, tevir tevir, teviz, tey, tez can, tezberiye, tezce, teze, tezek, tezitmek, tezmek, tığ, tı:lama, tıhlım tıhlım, tıhtap, tınnama, tıpsılamak, tırapa, tırıl, tırpan, tıslama, tıstıma, tıska, tıstan, tıstımbıl, tıftik papa, tike, tiken, tille baca, tinko, tirendez, tiril tiril, tiritli, toha, tohlu, tohluman, toht, tolu, tomas, tombala, atma, tombik, tombiş, tomus, tomuslan, tonga, topa, toplayıcı, toplu, toplu kilim, toppal, tortop, tosbağa, tosnama, tozlu, tozutma, töllü, töre, töremek, töst, tu:diye, tulu, tuman, tumma, tump, tumutma, tuma, tutam, tutma, tutmaç, tükan, tülemek, tülü, tür tür tütme, tütünselik, ufa, ufla, u:ralı, uğrun, uğunma, u:rlenmek, u:rlu, uğut, ula, ulağlama, ulma, umsulu olma, unlu, urba, urupla, urus tohumu, uşa, uşa devşek, utancak, utmek, utulma, utuzma, uvatma, uyhu semesi, uylama, uza, üfürmek, ü:tmek, ümük, ünü tünü yoh olma, ürkütmek, ürpermek, ürümek, üsrük, üst, ütmek, üvendere, üvez, üzük, üzülmek, üzümlene,

va:ş, vaht, varmaḥ, verep, verişmek, ververe, vesayit, vesek, vessüz, vicır vicır,
 vınılamaḥ, vır vır, vırcıḡını çıḡarmaḥ, vızıḥ, vodurdanmaḥ, vu:, yaba, yağır, ya:rını,
 ya:lama, ya:lıca, ya:lıḥ, ya:nış, yaḥa, yaḥalanmaḥ, yaḥışmaḥ, yal, yalaḥ, yalama
 olmaḥ, yalapşap, yalı:z, yaltaḥçı, yamalaḥ, yamalıḥ, yampiri, yampirik, yanacaḥ,
 yangı, yanı yöresi, yanıḥmak, yanıḡara, yapa:, yapma, yar, yarenlik etmek, yarıḥ,
 yarıma:z, yarımıla:, yarin, yarlı yaḥışıḡlı, yarpaḥ, yasanlamaḥ, yassı, yaşmaḥ, yavan,
 yavşatmaḥ, yavuhlu, yayḡı, yayılmaḥ, yaymaḥ, yayvan, yaza:ne, yazı, yazıḡı
 gelmek, yazıḥ, ye:ni, ye:nice, ye:nik, yekinmek, yel, yeldirmek, yellenmek, yelli,
 yelpikli, yemlemek, yemlik, yen, yenge, yeniyetme, yerebaḥan, yerinmek,
 yeroynaması, yeryılanı, yeşillik, yeyḡı, yeyinti, yıḡın, yıḡamaḥ, yılbır yılbır, yıldızı
 barışmaḥ, yıldızı dişi, yılıḥı, yılışmaḥ, yılımaḥ, yirik, yitelemek, yitik, yobaz,
 yocumaḥ, yoḡurt, süt çalmak, yoḥ, yoḥarı, yoḥlamaḥ, yol, yol vermek, yol yordam,
 yolaḡzı, yoluḥ, yolluḥ, yordam, yorgun argın, yosam, yoşumaḥ, yön, yöürmek,
 yöürük, yu:maḥ, yu:rmaḥ, yuḥa ekme:, yuḥa yürekli, yuḥarı, yumaḥlamaḥ, yumuş,
 yumuş dutmaḥ, yun, yunaḥ, yunmaḥ, yüklü, yüklük, yüksünmek, yün dara:, yüz
 ekşidmek, yüzkiri, yüzüḡguylu, zaar, zabaḥ, za:latmaḥ, za:lı, zahar, zahra, zancad
 etmek, zartala:nın a:zı, zatan, zavar, zebellah, zebil, zebze, zerin, zerun, zerze,
 zerzele, zerzeme, zerzevat, zevle, zeyrek, zıbarmaḥ, zıllımaḥ, zıpçıḥ, zıpır, zıran
 zıran gezmek, zırbıḥ, zırlaḥ, zırlamaḥ, zırnıḥ, zırtapoz, zibil, zifiri ḡaranlıḥ, zilzurna,
 zipci, ziyaret, zoḡ, zopa, zorlu, zorta, zorunan, zöhür.

1.3.Derleme Sözlüğü'nde Olup Kangal İlçe Merkezinde Tespit Edilemeyen Kelimeler

Çalışmamızın bu kısmında sözünü ettiğimiz kelimeler, *Derleme Sözlüğü*'nde Kangal İlçesi olarak gösterilen ancak, bizim yörede tespit edemediğimiz kelimelerdir. Bu kelimeler Kangal ilçesinde yaşayan yöre halkından birçok kişiye ağız özellikleri dikkate alınarak sorulmuştur. Bazı kelimelere hiç tesadüf edilmezken, bazılarına ise, söyleyişi farklı olarak rastlanmıştır: akbun, ajbun/aĥbun gibi...

abraş, aciye, ağ, ağın, akın, akmak, ajbun, akbun, akın, aksik atak, alehey, alkış, ana oğul, andal, apba, arakere, arı sili, artırmaç, aş, aşgana, aşkar, avdılmış, avlağ, ayam, azmurta, azva, babaç, bakanak, balkımak, balık kulağı, balıketi, basta, başmak, benlik, ber, bérç, bung, cadaloz, cecik, ceh, cıbara, çığız, cıhır, çangal, çapar, çatma, çortan, çoruş, çöğelmek, çullama, dalab olmak, dalaşkan, dapıklamak, dayramak, denelemek, develik, dımık, dışlık, dipcil, dişemek, dişgirt, donak, duluk, ebe, edirtmek, eğüşmek, eminmek, ero, esem, esme, galli, geam, gezin, gönç, halın, ilkmek, isdotu, karılmak, kepirmek, küçüle, küşüm, lavgar, levaz, mazman, meh, meres, narhıslanmak, oğlaman, oturak, say, saya, sesirgemek, sıypak, söğüş, sümürmek, şohum, taplı, tohluca, tohluman, turha, uğut, yelikmek, zavrah.

SÖZLÜK

A

a:	İşte. (DS I/1)
aşa:	Aşağı. <i>a.dalar</i> ‘aşağıdakiler’.
aba	1. Yetişmiş, bulûğa ermiş küçük kız kardeş, 2. Abla, büyük kız kardeş, 3. Anne, (DS I/3) , 4. Çobanların giydiği kıyafet, elbise. 4. Şaşma ve korku ünlemi. (DS I/25)
abdez	Abdest: <i>Gene abdezini alıyor namazını gılıyor.</i>
abırlı	İyi: <i>Aman abırlı olsun da para önemli değil.</i>
ablaḥ	Yüz hakkında güzel, parlak, yakışıklı (DS I/24 <i>ablak</i>)
abo:	Şaşma ve korku ünlemi. (DS I/25)
abov	(→abo) (DS I/26)
abra	1.Teraziye dengeye getirmek için hafif olan kefeye konulan taş, demir, çivi gibi ağırlık, 2. Yük, angarya: <i>Bana abra olma!</i> (DS I/27)
abramaḥ	Becermek, hakkından gelmek, başarmak, üstesinden gelmek: <i>Ali işini iyi abırıyor.</i> (DS I/28 <i>abramak</i>)
[abraş]	Alnındaki beyazlık alt dudağına kadar inen, at, inek, manda, köpek vb. hayvan. (DS I/29)
abrıl	Nisan ayı.
abuḥ subuḥ	Boş, gereksiz, saçma sapan söz.
acamı	Toy, tecrübesiz, eli işe alışmamış. (DS I/37)

acans	Radyo haberi.
acar	Yeni.
accıḥ	Biraz, azıcık, pek az.
acıcıḥ	(→ <i>accıḥ</i>)
acımuḥ	Çok sık dallı, acı ve fena kokulu bir yaban otu. (DS I/50 <i>acımuk</i>)
[acıye]	Yalnız başı yıkayıp taramayı bildirir. (DS I/54)
a:ciye	Saçı ortadan ayırmak: <i>Saçıḡ a:ciye ayırma.</i>
aclıḥ	Açlık.
açacaḥ	Anahtar.
afat	Çok sıcak olan bir şey için kullanılır: <i>Çay da afat gibi olmuş.</i>
afsun	Büyü, efsun.
[aḡ]	Başörtüsü, namaz bezi, tülbent (DS I/77)
aḡ	Ak, beyaz. (DS I/77)
aḡa	1. Amca. 2. Ağabey.
[aḡan]	Yeni doğurmuş bir hayvandan ilk günlerde sağılan, koyu yapışkan süt, ağız. (DS I/115)
a: pancar	Tarlada bir tür ot. (<i>aḡ pancar</i>)
a:rmaḥ	Beyazlamak. (<i>aḡarmak</i>)
a:rıtı	Süt, yoğurt, ayran vb. ürünler. (<i>aḡartı</i>)
aḡat	Ölen bir kimsenin iyi hallerini ve ölmesinden duyulan acıları sayıp dökmek üzere söylenen ezgi, ezgi ile mersiye söyleyerek ağlama. (DS I/93)

a:z dutmaḥ	Sır saklamak. (DS I/100 <i>ağız tutmak</i>)
ağış	Ekmeği tandırdan almak için demirden yapılan bir ucu eğik, bir ucu yassı araç.
a:laz	Mızıkçı, huysuz. (<i>ağlaz</i>)
a:rı dutmaḥ	Sara hastalığına yakalanmak. (DS I/111 <i>ağrı tutmak</i>)
a:rıḥlı	Hastalıklı. (DS XII/440 <i>ağrıklı</i>)
a:uz	Yeni doğurmuş bir hayvandan ilk günlerde sağılan, koyu yapışkan süt, ağız. (DS I/115 <i>ağuz</i>)
a:zaçıḥ	Kapaksız çinko su kabı. (DS I/117 <i>ağzı açık</i>)
a:zı yıırıḥ	Ağzı büyük.
aḥa	İşte, orada.
aḥbun	Hayvan gübresi.
aḥpunlamaḥ	Toprağı gübrelemek.
aḥbunluḥ	Gübrelerin konulduğu, saklandığı yer.
aḥıl	Akıl.
aḥıtma	Hayvanların alnından burnuna doğru uzanan beyazlık. (DS I/131 <i>akıtma</i>)
aḥlı çıḥmaḥ	(dy.) Şaşırmak, heyecanlanmak. (<i>aklı çıkmak</i>)
aḥmaḥ	Akmak.
aḥsaḥ	Topal, aksak.
aḥtaraç	Saç üzerinde pişirilen yufkayı çevirmeye yarayan, tahta veya demirden yapılan aygıt. (DS I/128 <i>ahtaraç</i>)

ahtarmaḥ	Dolu olan bir şeyi boşaltmak, aktarmak.
ahtopaç	Bir çeşit buğday. (DS I/163 <i>aktopaç</i>)
aḥur	Ahır: <i>Aḥurda zabah aḥşam iş.</i>
[ajbun]	Gübre. (DS I/155)
[akbun]	Gübre. (DS I/159)
[akın]	Ekin. (DS I/151)
[akmak]	Ekmek (yiyecek). (DS I/159)
[aksik atak]	Kadın, genç kız. (DS I/161)
al	Hile, tuzak. (DS I/165)
al basma	Loğusa kadınlarda görülen bir hastalık, loğusa humması.
ala:çih	Çam ağaçlarıyla çevrili yer.
alabula	Çok renkli, karışık renkli. (DS I/168)
alaca	Tahta parmaklıklı ağıl, bostan, bahçe kapısı. (DS I/175)
alaf	1.Alev. (DS I/183) 2. Hayvanların kışlık yiyeceği, saman, ot, mısır sapı vb. (DS I/183)
ala:ız	Boşboğaz, geveze: <i>Hele ala:ıza bah hele.</i>
alamancı	Almanya’da yaşayan Türk.
alayçih	Üzeri dal veya hasırla örtülen çoban evi, tarla, bostan, bağ kulübesi, çardak.
alazlamaḥ	Bir şeyi ateşe tutup çekmek, alev yalamak, hafifçe yakmak. (DS I/206 <i>alazlamak</i>)

albız	Şeytan. (DS XII/4415)
[alehey]	Tahkir, alay anlamında bir ünlem. (DS I/210)
alğarısı	Loğusa ve yeni doğmuş bebeklere musallat olarak onları boğduğu sanılan ve samanlıkta dolaşarak atların yelesini ördüğüne inanılan görüntü. (DS I/122 <i>alkarısı</i>)
alışmaḥ	1. Öğrenmek. 2. Tutuşmak, yanmaya başlamak. (DS I/220 <i>alışmak</i>)
alıştırmaḥ	Alevlenmek, yakmak, tutuşturmak, ateşe vermek. (DS I/186 <i>alıştırmak</i>)
[alkış]	Hayır, dua, iyi dilek. (DS I/223)
alla:sen	Allah'ını seversen.
allanmaḥ	Süslenmek. (DS I/224 <i>allanmak</i>)
allem ğallem	Oyun, entrika: <i>Allem etti gallem etti gazandı.</i>
allı mollu	Karışık renkli.
alma	Elma.
amaç	Gaye. (DS I/225)
[ana oğul]	Bağda iki karık büyüklüğünde açılan bölme. (DS I/252)
anaç	Huy ve şekil bakımından anneye benzeyen. (DS I/246)
anadut	Ekin demetlerini arabaya koymaya ve harmanı aktarmaya yarayan, üç, dört, beş, yedi çatalı olabilen, uzun saplı aygıt, dirgen, yaba. (DS I/247)
analıḥ	Üvey anne.
a:namaḥ	Anlamak.
anav	Korku, şaşma, hayranlık bildiren ünlem. (DS I/242)

anca	Ancak.
[andal]	Sersem, budala: <i>Ahmet bu sıralarda andallaştı.</i> (DS I/257)
[andal]	Bahçe, bağ ve bostanda sulamayı kolaylaştırmak için, toprağın eğimine göre ayrılmış parçalar, maşala, evlek. (DS I/257)
andaval	Aptal, ahmak, beceriksiz, bön, avanak, şaşkın, andavallı. (DS I/258)
anıh	Yemeklere konulan bir çeşit kokulu ot: <i>Anığı yah.</i>
annaç	Karşı, her yerden gözüken açıklık yer.
a:natmaḥ	Anlatmak.
annı:ñ çatı	Alnının ortası, çatı.
anorlu	Onurlu, haysiyetli.
anuḥ	Hazır, mevcut, var.
aparmaḥ	Koşmak: <i>Apar gız apar.</i>
[apba]	Tertemiz (DS I/11)
a:r	Ağır, yavaş. (<i>ağır</i>)
[arakere]	Ara sıra, bazen, bazı bazı, seyrek. (DS I/295)
aralıḥ	İki ev ve duvar arasındaki boşluk. (DS I/297 <i>aralık</i>)
arasa it gibi gezmek	(dy.) Boş gezmek, çok gezmek: <i>Anam aha bunlar da arasa it gibi aḥşama ğadar geziyorlar.</i>
arba	Teraziye dengeye getirmek için hafif olan kefeye konulan taş, demir, çivi gibi ağırlık. (DS I/27)
arğaç	Halı kilim dokumada aradan geçirilen iplik.
arḥa çıḥmaḥ	(dy.) Savunmak, taraf olmak, destek çıkmak. (<i>arka çıkmak</i>)

[arı sili]	Temiz, tertemiz, saf, iyi. (DS I/313)
arığ	Temiz, tertemiz, saf, iyi. (DS I/317)
arılığ	Zayıf, cılız, sıska, büyümemiş: <i>Arılığ galmış.</i>
arılığ	Arı kovanlarının bulunduğu yer, yapı. (DS I/319 <i>arılık</i>)
arısdağ	Ağaç tavan.
armut	Armut. (DS I/328)
arsınmağ	Utanmak, utanç duymak.
artığ yırtığ	Yemekten geriye kalan, artık. (DS I/335 <i>artık yırtık</i>)
[artırmaç]	Bir çeşit çocuk oyunu. (DS I/335)
asbap	1. Çamaşır. 2. Giysi.
[aş]	Pirinç pilavı. (DS I/348)
aş	Yemek.
aşa: yel	Güneyden esen yel, lodos, kible yeli. (DS I/349 <i>aşağı yel</i>)
[aşgana]	Mutfak. (DS XII/ 4426)
aşıрма	Küçük kazan.
[aşkar]	1. Küllü su. (DS I/358) 2.Kök boya ile boyanmadan önce, ipliklerin çabuk solmaması için yapılan kimyasal işlem ve bu işlemde kullanılan sıvı. (DS I/358)
aşlığ	Buğday, mısır gibi tahıl, bunlardan yapılan çorbalık, bulgur gibi yemeklikler. (DS I/360 <i>aşlık</i>)
aşyerimek	Aşermek. (DS I/364)

at ğazı:	Atların çayırda otladığı sırada bağlandıkları kazık.
at otaran	Çok bilmiş, fena. (İnsan)
avara	Boş, işi olmayan: <i>Avaralağınan geçti ahşama gadar.</i>
avcar	Kışlık yiyecek, kış yiyeceği. (DS I/378)
[avdılmus]	Şîa mezhebinde uğursuzluk sembolü mevhum bir şahsiyet. (DS I/379)
avhılamak	Hırpalamak, örselemek, sıkmak.
avınmağ	Dişi hayvan gebe kalmak, döl tutmak. (DS I/383 <i>avınmak</i>)
[avlağ]	1. Bahçelerin etrafına ağaç ve ince dallardan yapılan çit, engel. (DS I/387) 2. Ağıl. (DS I/382)
avratlanmağ	Ev işlerinde becerikli, bilgili olmak. (DS I/391 <i>avratlanmak</i>)
avsunlatmağ	Aldatmak, kandırmak, oyalamak, gafil avlamak. (DS I/392 <i>avsunlatmak</i>)
avu	Zehir.
avuçlamağ	Avcun içine almak. (<i>avuçlamak</i>)
avud a:lamağ/ dutmağ	1. Ağlamak 2. Ağıt yakmak: <i>Bi avud a:ladılar amma.</i> (<i>avut ağlamak/avut tutmak</i>)
avur zavur	Kuru gürültü. (DS I/396)
avur	Ağır, yavaş: <i>Avur avur yürüyek.</i>
ayağ üsdü	Hemen orada, biraz, bir dakika: <i>Ayağ üsdü gonusduğ öta:nnerde.</i>
ayağyolu	Tuvalet.
ayağ	Ayak.
[ayam]	Hava. (DS I/408)

ayarmak	Ayartmak. (DS I/408)
aybaşı	Kadınların muayyen zamanları, adet dönemleri.
aydın	Ayçiçeği, gündöndü, aygın.
aygın	Ayçiçeği, gündöndü, aydın.
aygır alime	İri yarı bayanlar için kullanılan söz.
ayı mala:	Ayı yavrusu, ayı malağı.
ayıhmaḥ	Ayıkmak, ayılmak.
ayın oyun	Oyun, hile.
ayın öyün	Gelişigüzel, baştan savma yapılan şeyler için kullanılan söz: <i>Şuna baḥ ayın öğün yapmış, gendine benzetmiş.</i> ”
ayıpsınmaḥ	Utanmak, ayıp saymak. (DS I/420 <i>ayıpsınmak</i>)
ayırmaḥ	Çok açmak. Ağzı: <i>ayırma!</i>
aylı günlü	Doğumu yakın olan kadın.
aynız buynuz	Gelişigüzel, baştan savma yapılan şeyler için kullanılan söz.
ayırışsı	Başkasına benzemeyen, farklı, çekingen: <i>Elden ayırışsı ne oturuyon?</i>
ayırım	Bölüm, bölük, parça. (DS I/431)
azap	Bir yıllık tutulan erkek hizmetçi, uşak.
azıḥ	Irgatların yemeği. (<i>azık</i>)
azıtmaḥ	Bırakmak, terketmek.
azmaḥ	Kudurmak,azmak.
[azmurta]	Soyu bozuk, dejenere, yoz. (DS I/442)
azva	Karamuk ağacının kökünden çıkarılan ve göz ağrılarını iyileştirmede kullanılan bir sıvı. (DS I/443)

B

- ba:artlaḥ** 1. Yabanî ördeğe benzeyen, gece çok öten, koyu kurşunî renkli bir av kuşu. (DS II/479 *bağartlak*) 2. Çok ağlayan çocuk. (DS II/479 *bağartlak*)
- ba:rsaḥ** Bağırsak.
- baba** 1. Çatılarda, makas ağaçlarının birer ucunun çivilendiği, iki metre kadar uzunlukta ve tam ortada bulunan kalın direk, omurga direği. (DS I/446)
2. Büyük ve onulmaz çiban, veba, dert, hastalık (ilenmelerde): *Elinde kolunda babalar çıksın.* (DS I/447) 3. Zehir zıkkım (ilenmelerde): *Baba yiyese.*
- [babaç]** Erkek kuş.(DS XII/448)
- babaç** Her bakımdan babasına benzeyen çocuk. (DS I/448)
- Baca** Toprak damlarda açılan delik. (DS II/455) 2. Pencere içi. (DS II/455)
- Baca ğaşı** Toprak damın kenarlarındaki çıkıntı, saçak. (DS II/456 *Baca kaşı*)
- Bacaḥ** 1. Bacak. 2. Pancarın sapı.
- Bacaḥlı çorba** Hamurun uzun ve ince kesilmesiyle yapılan ve mercimekle beraber pişirilen yemek.
- bad** 1. Ocak ve tandırın iç yüzü, kenar parçaları. (DS II/459) 2. Yeşil mercimekle ve bazı sebzelerle yapılan bir tür yemek.
- badaḥ** Dişisine yanaşamayan hayvan. (DS II/460 *badak*)
- badal** Yol veya tarladaki girinti, çıkıntı, tümsek.
- badi parmaḥ** İşaret parmağı.

ba:caḥ	Koyunların kaçmasını önlemek için çobanın uyumadan önce bir ucunu kendine, bir ucunu da koyunlardan birine bağladığı ip. (DS II/475 <i>bağcak</i>)
ba:lam	Deste, demet, tutam. (DS II/481 <i>bağlam</i>)
ba:lantı	Duvarların arasına yatay olarak konulan ağaç. (DS II/482 <i>bağlantı</i>)
[bahanah]	Geviş getiren hayvanların körelmiş tırnakları. (DS II/490)
baḥır	Bakır.
baḥımcı	Falcı. (DS II/492 <i>bakımcı</i>)
baḥmaḥ	1. Bakmak. 2. İlgilenmek: <i>Anası da çocu:na hiç baḥmıyor.</i>
balaca	Çocuk, yavru, küçük. (DS II/496)
balah	Manda yavrusu, malak. (DS II/497 <i>balak</i>)
baldırbacaḥ	Açık saçık, çıplak, çırlıçıplak: (DS II/502 <i>baldırbacak</i>)
baldırcan	Patlıcan.
[balık kulağı]	1. Kışın balıkların biriktiği ve çok olduğu yer. (DS II/505) 2. İnsanların biriktiği, kalabalık olduğu yer: Yarış yeri balık kulağı gibi olmuştu. (DS II/505)
[balıketi]	Kolun üst kısmında şişkince duran kas kitlesi, pazı. (DS II/505)
[balkımak]	Şimşek çakmak. (DS II/508)
baltacıḥ	Değirmen taşını döndüren demir. (DS II/511 <i>baltacık</i>)
banda	Armutun olmamış hali.
bandıra	Himaye, boyunduruk.
baḡırmak	Baḡırmak: <i>Baḡır baḡır baḡırtmayın beni.</i>

bar	1. Sirke, pekmez vb. sulu yiyeceklerin üzerindeki sarılık, küf. 2. Dil ve dişlerde meydana gelen sarı tortu. (DS II/523)
barabar	Beraber, birlikte.
bardaḥ	Bardak.
barḥaç	Bakraç, kova.
barḥana	1.Yük. 2. Grup, takım, kabile, kalabalık, göç, küçük kervan, aile fertleri.
barınmaḥ	Bulunduğu durumu uzun zaman muhafaza etmek. (DS II/532 <i>barınmak</i>)
barlanmaḥ	Kirlenmek, paslanmak, küflenmek. (DS II/534 <i>barlanmak</i>)
basa	Fazla, baskın, üstün: <i>Yemeğe yağı kısa, tuzu basa koy.</i> (DS II/536)
basdıḥ	Pestil. (DS II/546 <i>basdık</i>)
basıḥ	Havanın çok sıcak olma durumu: <i>Bo:ün hava basıḥ.</i>
basma	Gübreinin tezek hâline getirilmek üzere serilip yapılmış ve bastırılmış biçimi.
basmalıḥ	Gübre biriktirilen yer.
[basta]	Elbiseye yapılan pens: Bele iki basta yaparsan entarin iyi olur. (DS II/545)
baş bıça:	Ustura. (DS II/555 <i>baş bıçağı</i>)
baş yasdı:	Koca, eş: <i>Baş yasdı:ından Allah geri goymasın. (baş yastığı)</i>
baş	Son. <i>b.-aca, b.-a. ‘sonuna kadar’ Allah başa ğadar mutlu etsin; Allah başaca mutlu etsin.</i>
başa ğaḥınc olmaḥ	(dy.) Kusurun başkaları tarafından yüze vurulması, ayıplanacak hale gelmek.

başçıl	Çocuk oyunlarında baş olan ve oyuna ilk başlayan. (DS II/555)
başğılt	Yatağın baş tarafı. (DS II/561 <i>başkılt</i>)
başlı	Tepeleme dolu, ağız ağıza dolu: <i>Üç teneke başlı buğday verdim.</i> (DS II/563)
başlıh	Evlenmek isteyen erkeğin kız tarafına verdiği para. ‘ <i>başlıh parası</i> ’
[başmak]	Takunya. (DS II/564)
batal	1. Büyük, iri: <i>Sami'nin ayağı çok batal.</i> (DS II/568) 2. Çirkin: <i>Sizin gelin çok batal.</i> (DS II/568)
batlıcan	Patlıcan. (ayrıca bk. baldırcan, bedincan)
batman	Sekiz kilogramlık ölçü birimi.
bavurtlan	Çil keklige benzeyen boz renkli bir tarla kuşu. (DS II/574)
bayağ	Biraz önce, demin.
bayahtan	(→ <i>bayağ</i>)
bayatsı	Bayatlamaya yüz tutmuş, bayatımsı. (DS II/578)
bayramcalıh	Bayram arifesinde nişanlıya gönderilen elbise vs. gibi hediyeler. (DS II/584 <i>bayramcalık</i>)
bazar	Pazar.
bazarörtesi	Pazartesi.
bazertesi	(→ <i>bazarörtesi</i>)
bazı	Bir ekmeklik hamur yumağı. (DS II/586)
bazlanbaç	Birdirbir de denilen bir çocuk oyunu. (DS II/589)

bebik	Bebek.
becit	Lüzumlu, gerekli, önemli, acele. (DS II/592)
beçere	Biçare: <i>Beçere gız niyitsin?</i>
bedirik	Taranmış, temizlenmiş ve eğilmeye hazır hale getirilmiş yün veya pamuk yumağı, topağı. (DS II/595)
behlemek	İşaretlemek, sözünü almak.
bek	Pek.
beKimek	İyileşmek, sağlamlaşmak. (DS II/635 <i>bekimek</i>)
beKinmek	İnat etmek, direnmek. (DS II/602 <i>beKinmek</i>)
beKişmek	(→beKinmek) (DS 2/635 <i>beKişmek</i>)
beKiştirmek	Pekiştirmek, sağlamlaştırmak: <i>BeKişdire beKişdire gonuşuyor.</i> (<i>beKiştirmek</i>)
beKitmek	Sağlamlaştırmak, pekiştirmek, sıkıştırmak, sertleştirmek. (<i>beKitmek</i>)
bel ğayması	Bel kayması, Belde oluşan bir hastalık.
beldirgöz	Tavşan. (DS II/608 <i>beldirgöz</i>)
belek	Kundak, çocuk bezi. (DS II/608)
belemek	Çocuğu kundaklamak, sarmak, beşiğe bağlayarak, sararak yatırmak. (DS II/610)
belenlemek	Şaşkınlıkla karışık korku duymak, irkilmek, ürkemek, uykudan sıçrayarak korku ile uyanmak, afallamak, şaşkırmak. (DS II/618)
belenmek	Bulaşmak: <i>Toza toprağa belendi.</i>
belertmek	Gözlerini açarak bakmak: <i>Gözlerini belerte belerte ne bahıyosunuz, iki işin ucundan dutun!</i>
belik	Saç örgüsü.

- belinlemek** Şaşkınlıkla karışık korku duymak, irkilmek, ürkmek, uykudan sıçrayarak korku ile uyanmak, afallamak, şaşırmak. (DS II/618)
- belirti** Görüntü, hayal. (DS II/620)
- belleklemek** Bellemek, anlamak. (DS II/623)
- belleme** Eyerin altına konulan keçe. (DS II/621)
- bellemek** 1. Eğilmek, bel vermek: *Ahırın orta ağacı belledi, kırılacak.* (DS II/622) 2. Zannetmek, sanmak: *Sen miydin gelen, başkası belledim.* (DS II/622) 3. Anlamak, öğrenmek.
- bellilik etmek** İşaret koymak, işaretlemek. (DS II/615)
- benalemek** Afallamak, şaşırmak
- [benlik]** Kendini beğenme, övme, kibir. (DS II/629)
- bensimek** Benimsemek.
- [ber]** Davar sağılan yer, ağıl. (DS II/630)
- [bérç]** Davarı ağıla sürme. (DS II/631)
- berçin** Perçin. (DS II/631)
- beri** Davar sağılan yer, ağıl. (DS II/630)
- beriba:zer** 1. Eş, emsal. 2. Alelade, bayağı, sıradan: *Bu işi beriba:zer usta yapamaz.* (DS II/634 beribenzer)
- beri eylemek** Geri çevirmek, bu tarafa döndürmek, yakına getirmek. (DS II/635)
- berk** Sert, katı, sağlam, kuvvetli. (DS II/600)
- beslemek** Bebekleri koruma altına almak için, sağına soluna yastık koymak, desteklemek: *Sağını solunu besledim de geldim.*

besmeç	Sac ekmeği, bazlama. (DS II/588)
beşik kertme	Kız ve erkek çocukları beşikte iken nişanlama veya böylece nişanlanmış kız, erkek. (DS II/643)
beşir etmek	Başarmak, becermek. (DS II/644)
beşiriksiz	Beceriksiz.
beşiy	Bir şey: <i>Sa: beşiy diyeca:m.</i>
beşşik	Beşik. (DS II/645)
beyle	Böyle.
bezaz	Lamba şişesi. (DS II/649)
beze	Yufka açmadan önce, hamurun ayrıldığı toparlakların her biri, pazı.
bezenmek	Süslenmek.
bezük	1. Pancar. 2. Pembe. (DS II/652 <i>bezük</i>)
bıcı bıcı bitmek	Yediği yaramak, şişmanlamak. (DS II/654)
bıçılğan	Sulu yara, iltihap.
bıdbıt	Geveze, çok konuşan.
bel bıhın	Kuyruk sokumu kemiği: <i>Belim bıhınım a:rıdı..</i>
bıldır	Geçen sene.
bıngıl bıngıl	Etli, yağlı, şişman, tıkız, dolgun. (DS II/667)
bıtıraḥ	Kırlarda yetişen yabanî bir otun dışı dikenli tohumu. (DS II/671 <i>bıtırak</i>)
bızlamak	İşemek: <i>Çocuğu şoraya bızlat da gel.</i>
bi baş	Tek başına, yalnız: <i>Gocası yoḥ, çocu: yoḥ bi başına oturuyo.</i>
bi çala	Bir ara, bir an: <i>Bi çala gördüydüm ben onu.</i>

bi çeşid	Tuhaf, acayip: <i>Sen de bi çeşid oldun son son.</i>
bi hoşam	Bir tutam, azıcık.
bi	Bir.
bibi	Hala, eme, babanın kız kardeşi.
bicik bicik	Hayvanları çağırma ve kovalama ünlemi. (DS II/680)
biçik	Buzağı, dana.
bil bil	Kümes hayvanlarını çağırma ünlemi. (DS II/693)
bilecen	Bilgiçlik taslayan. (DS II/691)
bile: daşı	Bıçakları keskinleştirmek için kullanılan bir tür araç, taş. (<i>bileği taşı</i>)
bindallı	Düğünlerde giyilen bir çeşit elbise, peşli.
bir el ekmek olmaḥ	(dy.) Beklenmedik bir anda gelen kazada uğranılan zarar, ziyan.
birük	Çarşaf, bürük.
bissürü	Fazlasıyla, çokça, bir sürü.
bışı	Sac ekmeği. (DS II/705)
bışik	Pişik.
bışirik	Çamur harç. (DS XII/4461)
bişmek	Pişmek.
biter	Tohum. (DS XII/4461)
bitgel	Verimli. (DS II/700)
bíyam	Meyan kökü.
boduç	Ağaç testi

- bo:arsaḥ** Çok yiyen, her şeyi isteyen: *Ne bo:arsaḥsın ki ğı, eccük bo:azına dur de. (boğarsak)*
- bo:azın olsun** Yarasin, afiyet olsun. (DS XII/4462 *boğazın olsun*)
- bo:azsaḥ** Obur, pisboğaz. (DS XI/ 728 *boğazsak*)
- bo:ün** Bugün. (*boğün*)
- boḥ gala:** Kötülenmek istenilen uzun boylu kişilere denir. (*bok galağı*)
- boḥluḥ** Hayvan dışkılarının biriktiği yer.
- bol bolamat** Bol bol, fazlasıyla.
- boldik** Ufak ceviz, yeşil domates vs. (DS II/664)
- boncuḥlamaḥ** Kaçmaya, boyunduruktan kurtulmaya çabalamak (öküz). (DS II/736 *boncuklamak*)
- bor** Ekilmemiş tarla, sert toprak. (DS II/737)
- bosça** Hayvanlarda görülen bir hastalık. (DS II/731)
- boşa boş** Boşu boşuna.
- boya, sıva çalmaḥ** Boya badana yapmak, sıvamak.
- boydaḥ** Yüğü olmayan yaya, tek başına. (*boydak*)
- boyna** Sürekli, devamlı.
- boyunduruḥ** Öküzlerin boyunlarına takılıp birlikte çalışmayı sağlayan alet.
- bozarmaḥ** 1. Bir şeyin renginin değişmesi, kötü olması: *Bu ğaza:n rengi bozardı.*
2. Utanmak, kızarmak. (DS II/749 *bozarmak*)
- bö:rülce** Yeşil fasulye. (*böğrülce*)
- bò:ür** Yürek. (*böğür*)

bòlük	Parça parça ayrılan saç örgüsü, bölük.
börge	Başörtüsü. (DS II/825)
bòrkenek	Yağmurdan, soğuktan korunmak için başa alınan, başlık, örtü, külah. (DS II/770)
börtlemek	Az haşlamak. (DS II/771 <i>börtlemek</i>)
böyük	Büyük.
bu yannı	Bu tarafa: <i>Bu yannı gopa gopa gitti.</i>
bucahlıh	Sergen, raf.(DS II/776 <i>bucaklık</i>)
buğ	Buhar, buğu. (DS II/778)
bu:da	Buğday. (<i>buğda</i>)
bula:an	Bulanık. (DS II/784 <i>bulağan</i>)
bulgur daşı	Bulgur çekmek için kullanılan içi oyuk ve saplı alet.
buluz	Kazak, bluz.
buncacıh	Azıcık, birazcık.
bundan kelli	Bundan sonra.
[bung]	Sıkıntı, keder, gam. (DS II/792)
burç	Dallardaki taze yaprak ve filiz. (DS II/795)
burçağ	Burçak.
burma	Eğirilmek üzere bükülmüş yün. (DS II/800)
burnu:ñ dikine gitmek	(dy.) İnadına, kendi istediği şekilde hareket etmek. Başkalarının sözüne kulak vermemek.
burnu gohu almamağ	(dy.) Dostunu düşmanını ayıramamak.

buymaḥ	Üşümeek: <i>Elim ayağım buydu.</i>
buza:lamaḥ	Doğurmak. (İnek)
büdrecek	Hafifçe titremek. (DS II/812)
bü:elek	Bir çeşit sinek. (DS II/760 <i>büğelek</i>)
bü:lü	Kağnı tekerleğini arabaya bağlamak için kullanılan çivi. (DS II/812 <i>büğlü</i>)
bü:nü	Arabada mazı da denilen iki tekerlek arasındaki ağacın başına geçirilen tahta, bir çeşit araç. (DS XII/4462 <i>büğnü</i>)
bü:lü	Büyülü, sihirli.
bükütmek	Çevirmek, döndürmek.
bülük	Erkek hayvanların cinsel organı.
büngüldemek	Topraktan su kaynamak.
bürüncek	Çarşaf, çar. (DS II/826)
büvetlemek	Suyun önüne bent yapıp toplanmasını sağlamak.
büznüşük	Sıkılan.

C

ca:deotu	Gözleme vs. yaparken içine konulan lezzetli bir ot.
cacıḥ	Cacık. (DS III/839 <i>cacık</i>)
[cacık]	İlkbaharda tarlalarda biten ve yenilebilen otlar. (DS III/839)
[cadaloz]	Cömert, yiğit, becerikli. (DS III/840)
cadaloz	Fena, bilmiş, her şeyden anlayan: <i>Vay cadaloz vay, nasıl da işini biliyo!</i> (DS III/840)
ca:	Örgü şişi, tığ.
ca:l ca:l	Çok fazla: <i>Su da çağıl çağıl ahıyor.</i> (<i>çağıl çağıl</i>)
ca:lanmaḥ	Yorulmak: <i>Çoḥ çağlandım.</i>
ca:lıḥ	Odanın içinde olan kare şeklinde ve etrafı örtüyle çevrili banyo, suluḥ. (<i>cağlık</i>)
caḥt etmek	Azmetmek.
calaz	1. Mısır koçanı, sapı. (DS III/850) 2. Cılız ekin. (DS III/850)
camgur	Şalgam. (DS III/854)
can görme	Düğün gecesi belirli kimselere verilen ziyafet. (DS III/856)
canavar	Kurt.
cangur	Şalgam. (DS III/854)
canı su kesmek	(dy.) Acele etmek, sabırsızlanmak.
carḥadaḥ	Hemen, birdenbire.
carı	Canlı, becerikli, eli çabuk. (DS III/861)

cavramah	Beklemek.
caydah	1. Başiboş hayvan. (DS III/868 <i>caydah</i>)
caymah	Vazgeçmek.
cazgır	Kötü, fena, kimse.
cazı ğarı	1. Cadı kadın, alkarısı. 2. Fena, cazgır.
cebik	Zayıf. (DS II/872)
[cecik]	Ağaç veya madeni çivi. (DS III/1103)
cecim	Süslü, gösterişli kilim.
ce:a	Çene. (DS III/1135 <i>ceğa</i>)
ceğel	İri kumlu toprak. (DS III/901)
[ceh]	Gösteriş, caka. (DS III/840)
celep	Dişi deve. (DS III/877)
cemek	Mesesin ucundaki kazıma aracı, sıyırğı. (Bkz. meses.)
cendek	İnsan veya hayvan ölüsü. (DS III/881)
cenik	Güzel boynuzu olan hayvan.
cer	İğ ve iğlerin ip takmak için yapılmış olan çengeli. (DS III/883)
cere	Toprak testi. (DS III/884)
cerek	Uzun ağaç dalı, sırık, dikme.
cereme	Sıkıntı, dert: <i>Ceremesini biz çekiyoh.</i>
cerge	1.Öküzlerin bağlanıp ekine koşturuldukları, tahtadan yapılmış dört tekerlekli alet. 2. Bostan ve tarlalara yapılan basit kulübe, gölgelik. (DS III/885)

[cıbara]	Görgüsüz. (DS III/889)
cıbil	Züğürt, tembellik nedeniyle fakir kalan: <i>Şimdi cıscıbil ortada galdı.</i>
cıbıldaḥ	Çıplak, yalınayak.
cıbırlamaḥ	Parasız kalmak, dara düşmek. (DS III/894 <i>cıbırlamak</i>)
cıbiş	Kel.
cıdırıḥ	Pürüzlü. (DS III/897 <i>cıdırık</i>)
cıdırlanmaḥ	Alınganlık yapmak: <i>Ne cıdırlanıyon anam şimdi noldu?</i>
cıdırılı	Deli. (DS III/898)
cıfıt	Kötü kimse: <i>Cıfıt adamın teki, kimse sevmez onu.</i>
cıKğıda	Azıcık, bir parça. (DS III/897 <i>cıggıda</i>)
cı:ltı	Hafif gürültü. (<i>cığılta</i>)
cı:l cı:l	Suyun akarken çıkardığı ince, yavaş ve tatlı sesi anlatır. (DS III/901 <i>cığıl cığıl</i>)
[cığız]	Oyunbozan, mızıkçı. (DS III/903)
[cıhır]	Geçim darlığı çeken, yoksul, züğürt. (DS III/892)
cılbır cılbır	Çok sulu.
cılgısız	Terbiyesiz. (DS III/911 <i>cılgısız</i>)
cılp	Çok ıslak: <i>Cılp su içinde galmışsın.</i>
cımcılıḥ	1. Sırılsıklam. 2. Azcık, biraz.
cıncıḥ	1. Bilye, misket. 2. Cam eşya, cam: <i>Evi cıncıḥ gibi temizler gör.</i>

cíngar	Gürültü, patırtı: <i>Evde bir cíngar çıñacañ amma.</i>
cıngıl	İnci, boncuk, gümüş ve altından yapılmış süs eşyası. (DS III/921)
cıngılı	Süslü. (DS III/922)
cırcır	Fermuar.
cırılmañ	Çok yemek: <i>Cırılana ğadar yediler.</i>
cırít	At üstünde değnekle oynanan oyun. (DS III/931 <i>cırıt</i>)
cırlamañ	Çok konuşmak, gevezelik etmek.
cırmañ	Yırtmak.
cırmalamañ	1. Tırmalamak. 2. Kazımak, kazınmak, çok uğraşmak (iş için): <i>Zabañ beri cırmalanıyor.</i>
cırnañ	Tırnak, pençe.
cırnañlamañ	Tırmalamak, kazımak.
cırnaz	Oyunbozan, mızıkçı.
cırırñ	Serçeden biraz büyük boz renkli bir kuş.
cıs	Çocukları ateşten ve tehlikeli yerlerden korkutmak için söylenir: Cıs var orada gitme.
cıyındırırñ	Sinirli et: <i>Etin cıyındırırñlarını al da öyle yap.</i>
cızlamañ	Kaçmak. (<i>cızlamak</i>)
cibelmek	Şımarmak.
cicik	Meme.
ciciş	Güzel. (DS III/895)

cicoflu	Gösterişli, renkli, parlak. (DS III/994)
ci:ş	Yenge. (DS III/958 <i>ciış</i>)
cil	Hasır dokumaya yarayan uçlu ot.
cimciklemek	Çimdiklemek.
cimir	Atik, hızlı.
cinatına binmek	(dy.) Çok fazla sinirlenmek, kızmak.
cinbaş	1. Çabuk yürüyen at. (DS III/975) 2. Zeki, uyanık. (DS III/975)
cindar	Cinleri toplayıp konuşan, geleceğe dair bilgiler ortaya atan adam.
cínğan	Çingene.
cinlenmek	Sinirlenmek, öfkelenmek.
cor	Çok tuzlu su.
corcor pekmezi	Beyaz ve akışkan pekmez.
corcor	Sulu, cıvık.
cozutmaḥ	Kafayı yemek, bunamak.
cu:ara	Sigara. (<i>cuğara</i>)
culha	Dokumacı. (DS III/1013)
culuḥ	Hindi.
cücük	1. Kuş veya tavuk yavrusu. 2. Küçük.
cüllü	Cılız adam. (DS III/1026)
cünüt	Su çeken yer, bataklık.

Ç

ça:şır	Kırlarda yetişen, susuzluğa dayanan bir çeşit ot. (DS III/1038 <i>çaşır</i>)
çabuḥ	Çabuk: <i>Çabuḥun haydi.</i>
çe:l	Çakıl ve taş yığını. (<i>çeḡel/çaḡal</i>)
ça:la	Yeşil erik. (<i>çaḡla</i>)
ça:namaḥ	Hayvanların yatıp yuvarlanması: <i>Ne çaḡnıyorsunuz? Aha şimdi babanız gelir durun siz! (çaḡnamak)</i>
ça:şamaḥ	Gevşemek, birbirinden ayrılmak, eskimek. (<i>çaḡşamak</i>)
ça:şıt	Bozuk. (<i>çaḡşıt</i>)
çaḥıldaḥ	Hayvanların karın ve kuyruk kısmına yapışan kurumuş dışkı.
çaḥır tikenı	Toptop sarı çiçekleri olan büyük dikenli bir bitki. (DS III/1040 <i>çakır dikenı</i>)
çaḥışmaḥ	Ödünlenmek, denge sağlamak: <i>Senin sütü getir, benim sütle çahıştırak.</i> (DS III/1040 <i>çakışmak</i>)
çaḥmaḥ	1. Çakmak. 2. Vurmak, dövmek, çalmak, dayak atmak: <i>Saa burdan bi çaḥarım görürsün!</i>
çaḥşah	Bozuk yürüyüşlü (kimse). (DS III/1040 <i>çakşak</i>)
çalḡı süPürge	Karamuk çalınsından yapılan ahır süpürgesi.
çalḡın	Sıcak veya soğuktan gelişemeyerek cılız kalan ekin. (DS III/1051)
çalḥalamaḥ	Suyla hafif yıkamak: <i>Şu iki barda: elimde çalḥalıyım hemen.</i>
çalḥama	Ayran.

çalhantı	Sulandırılmış yoğurt, ayran. (DS III/1057 <i>çalkantı</i>)
çalıbasan	İri ve sert taneli, uzun saplı ve kılçıklı bir cins buğday. (DS III/1057)
çalıh	1. Kötürüm, inmeli, çalık. 2. İlkbaharda çayırlarda yetişen ve yenilebilen bir ot.
çalınmaḥ	İNme inmek. (DS III/1055 <i>çalınmak</i>)
çalmaḥ	1. Çalmak, hırsızlık yapmak. 2. Yoğurt yapmak için sütü mayalamak. 3. Vurmak, dövmek, dayat atmak. 4. Sürmek. 5. Benzemek: <i>Yeşile çalıyordu rengi.</i>
çalpana çalmaḥ	(dy.) Bir işle çok uğraşmak, oyalanmak: <i>Ahşama gadar şunla çalpana çaldıḥ durduḥ.</i>
çamdı	Çatı, dam anlamında kullanılır.
çamsıtmak	Ağzından söz kaçırmak. (DS III/1066)
çanaḥ	1. Hayvan yemeğinin konulduğu kap: <i>İt çanağı.</i> 2. Üç okkalık bir çeşit tahılölçeği. (DS III/ 1067 <i>çanak</i>)
[çangal]	İnce kemikleri çıkmış hayvan veya insan. (DS III/1069)
çap	Aykırı, eğri, dolaşık. (DS III/1072)
çapaḥ	Göze inen beyaz leke. (DS III/1072 <i>çapak</i>)
[çapar]	Çiçek bozuğu yüz. (DS III/1074)
çaPıt	1. Eski bez parçası. 2. Kilim.
çaPulcu	Yoksul gibi, dilenci kıyafetli, eskileri toplayan kimse.
çarḥıt	Bozuk, arızalı, eski.

çarıḥ	Çarık.
çarḫı	Beyaz badana toprağı.
çarḫım	Tutam, deste, küme. (DS III/1083)
çarşamba çana:na çevirmek	(dy.) Bir yeri vurmak kırmak, ortalığı dağıtmak. (Çarşamba çanağına çevirmek)
çarşabilir	Gelinin gereksinmelerim almakta yetenekli, güvey yanlısı kimse. (DS XII/4476)
çaşğırılı	Ayaklarında tüy olan güvercin türü.
ça:şır	1. Boş gezen. (DS III/1085 <i>çaşır</i>) 2. Bir çeşit ot. (DS III/1038)
çatal gavaḥ	Bacakları yukarıda açık tutarak baş üzerinde durma şekli. (DS III/1088 <i>çatal kavak</i>)
çatanah	Feslere dikilen altın süs. (DS III/1088 <i>çatanak</i>)
çatma	Duvarları ağaç gövdesinden birbirine takılarak ve çivisiz olarak yapılan yayla evi, yığma ev. (DS III/1091)
[çatma]	Sehpa. (DS III/1092)
çayan	Akrep. (DS III/1096)
çaynıḥ	Çaydanlık.
çe:rdek	Çekirdek.
çebiş	1. Cılız, zayıf. (DS III/1100) 2. Keçi yavrusu.
çeç	Tahıl yığını.
çedek	Pis ve beceriksiz olan kimse: <i>Kes, çedek sendemi lâf sahibi oldun.</i> (DS III/1105)

çedene	Kendir, kenevir tohumu: <i>Bu sene bizim kendirler çok iyi idi, çedenesi çok çıktı.</i> (DS III/1105)
çeki	Ağırlık ölçüsü (1 kg.): <i>Bize bir çeki tuz alıver.</i> (DS III/1112)
çekmek	Benzemek: <i>Aynı babasına çekmiş.</i>
çekyat	Kanepe.
çelgir	Alna bağlanan yazma, yemeni. (DS III/1122)
çelik çomah	Çocukların sopa ile oynadıkları oyun.
çelpeşik	Karışık, bozuk. (DS III/1118)
çem	Karamuk ve benzeri bodur ağaçların bulunduğu yer: <i>Çem çakalsız olmaz.</i> (DS III/1127)
çemirlemek	Kolları sıvamak.
çemkirmek	1. Köpeğin durduğu yerde kesik kesik havlaması. 2. Karşı gelmek, sert cevap vermek.
çemkirtmek	Karşı gelmek, sert cevap vermek. (DS III/1130)
çengel	Köpeklerin boynuna takılan çivili tasma.
çenilemek	Köpek can açısından havlamak, haykırmak.
çeperlik	Yağmurlu, çamurlu hava: <i>Çeperlik olmadan harmanı kaldırsaydık.</i> (DS III/1143)
çePík çalmak	Alkışlamak.
çer	İlenç olarak söylenir: <i>Çer deye.</i> (DS III/1144)
çerçi	Kapılara gelen satıcı.
çerez	Kuru üzüm ve leblebi karışımı.
çermik	Sıcak su kaynağı, kaplıca.
çeten	1. Saman taşımak için kağınlara konulan büyük sepet. (DS III/1149) 2. Şişman.

çetene	(→çedene)
çevirme	Etrafı duvarla veya çitle çevrilmiş küçük bahçe. (DS III/1152)
çeyiz düzmek	Bekar kızların evlilik için hazırlık yapması.
çiğ	Süt kazanlarının üzerini kapatmak için kamıştan yapılan örtü. (DS III/1158)
çı:rmaḥ	Çağırarak, seslenmek. (çığırarak)
çı:rtı	Çığlık. (çığırta)
çı:namaḥ	Çiğnemek. (çığnamak)
çı:rımaḥ	Nefret etmek, bıkmak, usanmak. (çığırarak)
çiharmaḥ	1. Çıkarmak. 2. Kusmak: <i>Yedi: ne varısa çihardı.</i>
çihıḥçı	Çıkıkçı, kırıkçı, sınıkçı.
çihılamak	Bir şeyi çok fazla koymak.
çihla	Yalnız, arı: <i>Kumaş çihla beyaz.</i> (DS III/1165)
çihlıḥ	Dağda toplanan ot süpürge.
çihmaḥ	Çıkmak.
çingı	Kıvılcım.
çıpğı	İnce, uzun değnek.
çıra	1. Lamba. (DS III/1184) 2. Sobayı yakarken ateşi tutuşturmak için kullanılan odun parçası.
çıraḥlamaḥ	Kırmak. (DS III/1185 çiraklamak)
çıraḥman	Lamba, çıra konulan yer. (DS III/1185 çirakman)

çıtaḥ	Boynuzları düzgün ay şeklinde olan öküz.
çıtırıḥ	Sarp, dolaşık, karışık.
çıtlıḥ	1.Ahır süpürgesi. 2. Kökünden sakız yapılan karakavuk otu ve bu ottan çıkarılan sakız. (DS III/1197 <i>çıtlık</i>)
çıyan	Kırkayağa benzeyen bir tür hayvan.
çıynaḥ	Çok çiğnenen yer, ayakaltı. (DS III/1201 <i>çıynak</i>)
çiğ	Yağ çıkarmak için biriktirilmiş çiğ süt. (DS III/1206)
çi:dem	Bahar aylarında yetişen ve yenilebilen bir tür ot. (<i>çiğdem</i>)
çi:t	Meyve çekirdeği. (<i>çiğit</i>)
çilemek	Sulamak, ıslatmak, su serpmek.
çilingir	İri gözlü kalbur.
çillenme	Çimlenme.
çillenmek	Çimlenmek, yeşermek.
çimmek	Yıkanmak.
çimtinmek	Az yemek, ucundan ucundan yemek.
çipil	Sulu çayırılık yer.
çir	Kayısı kurusu.
çirli	Et ve meyve kurusu ile yapılmış bir çeşit yemek. (DS III/1236)
çirşef	Pis su. (DS III/1238) 2. Ahlaksız kadın.
çirtik	Parmak şakırtısı. (DS III/1238)
çirtmek	İnce kıyım kesmek.
çise	Çiy: <i>Bu sabah çise indi.</i> (DS III/1239)

çit	Bir çeşit basma kumaş.
çitilemek	Çamaşırı elde yıkamak.
çivit	Gebe kadınların yüz ve vücutlarında olan leke. (DS III/1249)
ço:en	Kökü ve dalları sabun gibi köpüren hem helvacılıkta, hem de temizlik işlerinde kullanılan bir bitki, çöven. (DS III/1256 <i>çoğen</i>)
çoḥ	Çok.
çoḥça	Çok fazla.
çolah	Kolunda sakatlığı olan.
çor	Hastalık, dert.
çorah	Tuzlu: <i>Tuz çorağı olmuş.</i>
çorlu	Hastalıklı, dertli, illetli.
[çortan]	Pınar veya damdan su akıtan ağaç veya teneke oluk. (DS III/1272)
[çorus]	Kağnı arabalarında birinci çift öküzün önüne koşulan ikinci çift yardımcı öküz. (DS III/1272)
çoştar	Her işe burnunu sokan, fazla atılgan. (DS III/1274)
çot	Çarpık.
çö:lembeçlik	Tahteravalli.
çö:dürmek	İşemek. (<i>çöğdürmek</i>)
[çöğelmek]	Kalkmak, doğrulmak. (DS III/1279)
çöksek	Çökük, alçak.
çòmçe	Kepçe, büyük kaşık.
çømmek	Çömmek.

çö:neşmek	Soğuktan büzölmek, uyuşmak. (DS III/1295 <i>çöneşmek</i>)
çöpür	Yünün kirlî ve çöplü yerlerî.
çòrdük	Armudun olmamış halî.
çòrnüşük	Eli ayağı birbirîne dolaşan, beceriksiz.
çul	Halî.
çul çaPut	Gereksiz bez parçaları.
[çullama]	Koyu un çorbası. (DS III/1303)
çulsuz	Parası pulu olmayan, fakir.
çunmaḥ	İmrenmek, heveslenmek.
çüvelmek	Diklenmek, dikilmek.

D

dabaḥ	Koyun, keçi ve sığırların, ağız, tırnak aralarında olan bir hastalık; şap hastalığı. (DS IV/1311 <i>dabak</i>)
daban	1. Ayağın altı, taban. (DS IV/1313) 2. Bir yerin, yamaçtaki tarlanın alt kısmı, eteği. (DS IV/1313)
dabanca	Tabanca.
dabansız	Korkak, çekingen, cesaretsiz. (DS IV/1314)
dabas	bk. <i>dabaz</i> . (DS IV/1315)
dabaz	Deri üzerinde olan ve kaşıntı yapan kırmızı kabarcıklar, kurdeşen. (DS IV/1315)
dada	Bebek.
dadamıḥ	1. Bir yiyeceğin tadına bakmak için yenilen parçası, tadımlık. (DS IV/1317 <i>dadamık</i>) 2. Dağ hayvanlarını tuzağa düşürmek için konulan zehirli ya da zehirsiz yem.
daḥacıḥ	İşte, orada, şurada. (DS IV/1327 <i>dahacık</i>)
dal	Omuz.
[dalab olmak]	Dişi hayvan çiftleşmek istemek, erkek istemek. (DS IV/1334)
dalanmaḥ	Çatmak, dövüşmek. (DS IV/1337 <i>dalanmak</i>)
[dalaşkan]	Kılla yünün birlikte sarılıp bükülmesiyle yapılan ip. (DS IV/1339)
da:lazlamaḥ	Eti, yiyecekleri hafif ateşte kavurmak.
dalbacaḥ	Çıplak, fakir, donsuz. (DS IV/1340 <i>dalbacak</i>)

dalgeçir	Yelek.
dam	Çatı.
damaḥ	1. Damak. (DS IV/1348 damak) 2. Malını, parasını yemeyen, cimri. (DS IV/1348)
dambıl dumbul	Özensiz, bezensiz.
damızlıḥ	Pekmez, yoğurt, peynir vb. şeyleri yapmaya yarayan maya. (DS IV/1352 <i>damızlık</i>)
dana doluḥ	Çoluk çocuk, cahil cühela.
dana ğazı:	Küçük boylu insanlara söylenilen söz. (<i>dana ğazıḡı</i>)
danesi gün	Ertesi gün: <i>Cuma günü gidemedim, danesi gün gittim.</i> (DS IV/1358)
dangırdamaḥ	Yüksek sesle konuşmak. (DS IV/1359 <i>dangırdamak</i>)
danlamaḥ	Ayıplamak, kınamak. (DS IV/1362 <i>danlamak</i>)
dansamaḥ	(→ <i>danlamaḥ</i>) (DS IV/1362 <i>dansamak</i>)
[dapıklamak]	Uyuklamak, dalmak. (DS IV/1364)
darah	Tarak.
daralmaḥ	Sıkıntıya düşmek.
darı	Mısır.
darlanmaḥ	Sıkılmak, sıkıntıya düşmek.
dasdaylaḥ	Çınlçıplak, açık saçık.
daş	Taş.
daşlıḥ	Kümes hayvanlarının midesi.
daşmaḥ	Taşmak.

davarcıh	Çobanların yiyeceklerini kurumaması için koydukları deriden yapılmış torba.
davşan	Tavşan.
davulbaz	Davlumbaz. (DS IV/1382)
day durmağ	Yürümeyi bilmeyen bebekleri ayakta tutmaya çalışmak.
dayağ	Kağnı ve dört tekerlekli arabalarda oku yukarda tutmaya yarayan ağaç destek: <i>Ne duruyon dayağ gibi otursa:</i>
dayağlıh	Arabaya yük yüklerken yükü tutması için konulan odun.
dayama	Süt, yumurta, yağ ve unla yapılıp tandırda pişirilen çörek. (DS IV/1385)
dayamağ	Sonuna kadar açmak: <i>Ġapıyı dayadı gitti bağ.</i>
daylağ	1. At, eşek yavrusu. (DS IV/1389 <i>daylak</i>) 2. Çıplak, sivri. (DS IV/1389 <i>daylak</i>)
[dayramak]	Kumaş eskimeye yüz tutmak, yırtılmak. (DS IV/1390)
debelenmek	Yuvarlanmak, debelenmek.
deel	Değil.
de: mi?	Değil mi?
de:armen	Değirmen.
de:rmi	Yazma, başörtüsü, tülbent. (DS IV/1401 <i>değirmi</i>)
de:tlemek	Gözetlemek, gözlemek, dikkatle bakmak. (DS IV/1405 <i>değtlemek</i>)
de:rmi	1. Yuvarlak. 2. Tane. (<i>değirmi</i>)
de:şik	Fazla elbise: <i>Bunları da değişikliğe giyerim.</i> (DS IV/1402 <i>değişik</i>)
deñiz	Deniz. (DS IV/1402)

de:mek	Rahatsız etmek, dokunmak. (<i>değmek</i>)
de:nik	Midesine dokunmuş. (<i>değnik</i>)
deñsiz	Densiz, kibirli, iyilik bilmez. (DS IV/1404 <i>değsiz</i>)
deha	İşte, orada.
dehre	Bir çeşit balta, et satırı, nacak. (DS IV/1330)
dek durmak	Uslu durmak. (DS IV/1406)
dekke	Tekke.
delikli	File. (DS XII/4484)
dellenmek	Delirmek, sinirlenmek.
dellög	Saygısızca hareket eden. (DS IV/1414 <i>dellög</i>)
delük	Delik.
deme	Ağıt, mersiye: <i>Deme dedi ağladı.</i>
dene	Tahıl. (DS IV/1421)
[denelemek]	Sığır, at, koyun vb. hayvanlar fazla arpa, buğday yiyerek karınları şişmek, kabız olmak. (DS IV/1422)
depcek	Bel denilen tarım aracının ayakla basılacak tahta kısmı. (DS IV/1428)
depe	Tepe.
dePeldüş	Saçma sapan.
dePelenmek	Debelenmek. (DS IV/1427 <i>depelenmek</i>)
dePík	Tekme, çifte: Beygir çocuğu bir dePikte yıktı. (DS IV/1428)
dePíklemek	Dövmek.
dePínmek	Tepinmek.

dePitmek	Ekmek saçta pişmeğe yüz tutmak. (DS IV/1429 <i>depitmek</i>)
dePme	Büyük yün çuval. (DS IV/1430 <i>depme</i>)
dePmek	Fazlasıyla doldurmak: <i>DePişdire dePişdire yedi.</i>
depreşmek	Hareket etmek.
derma	Temriye, egzama. (DS IV/1419)
[develik]	Büyük ev. (DS IV/1444)
devlùk	Hazırlık.
devre	Ters, yanlış, arka yüz.
devrişik	Söylenmesi zor, ters.
deyh̃a	(→ <i>dahacıh̃</i>)
deze	Teyze.
dıbış kòfte	Izgara köftesi.
dıdıh̃	Yüz, çehre. (DS IV/1450)
dıdıllı kòfte	Su ve bulgarla yoğrularak yapılan köfte.
dığa	Çocuk: <i>Köpoğlunun dığası.</i>
dı:dı:nım dı:dısı	Uzak akrabalığı anlatmak için kullanılan deyim. (DS IV/1452 <i>dığdığının dığdısı</i>)
dıhış dıhış	Çok kalabalık: <i>Ev dıhış dıhışdı.</i>
dıhız	Sıkı, dar, sıkışık: <i>Dar dıhız yollar.</i>
dımdızlah̃	Çıplak, tembellik nedeniyle fakir kalan kimse.
[dımık]	Bir şeyin ucu, köşesi, sivri çıkıntısı.(DS IV/1460)
dıngır	Kel, saçı dökülmüş. (DS IV/1464 <i>dıngır</i>)

dıray	Rötar, tehir: <i>Tren dıray etti.</i>
dıraz	Genç kız. (DS IV/1467)
dırıl	Adi kaput bezi.
dırırır	İşe yaramaz, gereksiz. (eşya)
dırlamaḥ	Gereğinden fazla konuşmak, gevezelik etmek.
dırmıḥ	Tırmık, ot toplama aleti.
dışa gitmek	Abdest bozmak. (DS IV/1473)
dısdıvraḥ	Hafif, hafiflik. (DS IV/1472 <i>dısdıvrak</i>)
[dışlık]	Rahat, huzur, neşe, iç ferahlığı. (DS IV/1473)
dıvraḥ	1. Kullanışlı, küçük, canlı, kıvrak. 2. Derli toplu, giydiğini yakıştıran (kimse). (DS IV/1475 <i>dıvrak</i>)
dıydıḥlanmaḥ	Oyalanmak, çok fazla meşgul olmak: <i>Dıydıḥlanma da yeme:ni ye hele.</i>
dibek	Havan, dövecek.
didiklemek	1. Üzerinde fazlaca durmak. 2. Birbirinden ayırmak.
di:dirme	Sızdırma. (<i>diğdirme</i>)
di:r di:r	Bir yüzeyin pürüzlü, diş diş, pütürlü olduğunu anlatır. (DS IV/1483 <i>diğir diğir</i>)
dikelmek	Ayakta durmak, ayağa kalkmak, dik durmak.
diklim	Ayak. <i>Dikliminin üstünde çoḥ durma.</i>
dikme	Fidan. (DS IV/1489)
dil vezza:	Çok konuşan, geveze. (<i>dil vezzağı</i>)

di:lenmek	Kesmek: <i>Ġara bıçaġ boġazıma di:lendi.</i>
dili dath	Hoşsohbet. (DS IV/1494 <i>dili tath</i>)
dilik	Yırtık, sökük. (DS IV/1494)
dilki	Tilki.
dilli dibek	Fena, çok bilmiş.
diñálmek	Beklemek, ayakta durmak.
[dipcil]	Sonuncu. (DS IV/1478)
diPi	Tipi, şiddetli soġuk.
dırġen	Harmanda sapları yaymaya yarayan demir ya da tahtadan yapılmış ucu çatallı tarım aygıtı. (DS IV/1515)
dirliksiz	Geçimsiz, huysuz.
dişġaro	Toprak ve ot ezme aleti, diskaro.
diş	Kaġnının okuna takılan ve mazının dönmesini saġlayan kazıklardan herbiri. (DS IV/1520)
dişemek	1. Bebek ve hayvan yavrusu diş çıkarmak, diş çıkarmaya başlamak. (DS IV/1521) 2. Yedi yaşındaki çocukların süt dişleri dökölüp esas dişleri çıkmak. (DS IV/1522)
[dişemek]	Dişegi denilen ucu tırtıllı çekiçle değirmen taşı ya da herhangi bir şey üzerinde diş yapmak. (DS IV/1522)
dişendirik	İpe ilmik atarak hayvanın ağızına yapılan gem. (DS IV/1524)
[dişgirt]	Kilim ve halı dokumaya yarayan üç ya da beş parmaklı demirden yapılmış dokuma aygıtı. (DS IV/1523)
dişedi:	Bebeklerin ilk diş çıkarmalarında dağıtılan yiyecek. (<i>dişhediġi</i>)
dişlek	İri dişli.

dişlen	Dişleri dışarı doğru çıkık olan, iri dişli (kimse). (DS IV/1529)
ditmek	Ayırmak, parçalamak.
diydirmek	Sıvı hızla fışkırmak: Testi delinmiş su diydiriyor. (DS IV/1528)
diyenin işi	O kişinin söylediği.
diyenli:	Dediği gibi: <i>Ayşe'nin diyenli:</i>
díynek	Değnek, sopa.
dizlik	Dize kadar uzanan genelde erkeklerin giydiği çorap.
dodaḥ	Dudak.
do:ramaç	Ekmeği süt, yoğurt, ayran içine doğrayarak yapılan yiyecek, papara. (DS IV/1537 <i>doğramaç</i>)
do:uzluḥ	Su değirmenlerinde çarkın bulunduğu ve döndüğü yer. (DS IV/1566 <i>doğuzluk</i>)
doḥanmaḥ	1. Dokunmak, temas etmek: <i>Baa doḥanma!</i> 2. Yediği bir şeyden rahatsız olmak: <i>Aḥşam fazla yedim mideme doḥandı.</i>
doḥunaḥlı	Dokunaklı, acıklı.
doḥuz	Dokuz.
dolaḥ	Çobanların bacaklarına bağladıkları sargı, tozluk. (DS IV/1542 <i>dolak</i>)
dombalaḥ	Takla. d.atmak 'Yuvarlanmak'.
[donak]	Süs, ziynet. (DS IV/1558)
dö:meç	Ceviz, dut kurusu, fındık, pestil, şekeri birlikte döverek yapılan yiyecek. (DS IV/1570 <i>döğmeç</i>)
dö:meli	Sim işlemeli ipek kumaş: <i>Ben dö.meli bürüğümü satıyorum.</i> (DS IV/1571 <i>döğmeli</i>)
dö:ül mü?	Değil mi?

dö:üşgen	Kavgacı. (DS IV/1593 <i>döğüşgen</i>)
dòklòm dòşek	Ortalığın karışık ve düzensiz olması.
döküm	Sebze ve tahılın verimi. (DS IV/1574 <i>döküm</i>)
döl ayı	Hayvanların yavruladıkları aylar. (DS IV/1576)
dölek	Tepenin eteği. (DS IV/1577)
dölleme	Piç. (DS IV/1579)
dòş	Göğüs, bağır. (DS IV/1589)
dòşlük	Çocuk önlüğü.
dòşşek	1. Ekin sapları. (DS IV/1589 <i>dòşşek</i>) 2. Yatak, şilte, minder. (DS IV/1591)
dòşürmek	1. Devşirmek, toplamak. (DS IV/1438) 2. Dilencilik etmek, dilenmek. (DS IV/1438)
dòşürücü	Dilenci.
dòşürüklü	Derli toplu olan, düzenli, becerikli.
dulda	Esinti olmayan, korunaklı yer, gölgelik.
duldalanmaḥ	Gölgelenmek, gölgede olan bir yere sığınmak.
dullama	1. Çokbilmiş, büyümüş de küçülmüş. 2. Boşanmış kadın. (DS IV/1598)
[duluk]	Duvar dibi. (DS IV/1598)
duluḥ	Yanak. (DS IV/1598 <i>duluk</i>)
durduḥ yere	Beklenmedik bir şekilde.

durna	Turna kuşu. (DS IV/1606)
duru	Sidik: <i>Durum geldi.</i>
dutaḥ	Sapanı elle tutarak idare etmeye yarayan çatallı ağaç. (DS IV/1611 <i>dutak</i>)
dutmaḥ	1. Tutmak. 2. Önemsemek, saymak: <i>Beni bir şeye dutmuyolar.</i>
duvaḥ günü	Gerdek gecesinin ertesi günü erkek evinde yapılan eğlence. (DS IV/1614 <i>duvak günü</i>)
duz çora:	Çok tuzlu. (<i>tuz çorağı</i>)
duz daşı	Hayvanların tuz yaladıkları taş.
dü:en	Döven. (<i>düğən</i>)
dü:lemek	Düğümlemek. (<i>düğlemek</i>)
dü:r	1. Elendikten sonra geriye kalan en ince bulgur. (DS IV/1622 <i>düğür</i>) 2. Dünür, kız istemeye gelenler.
dü:rcek	Elendikten sonra geriye kalan en ince bulgur. (<i>düğürcek</i>)
dü:rcü	Dünür, kız istemeye gelen erkek tarafı. (<i>düğürcü</i>)
düldül	Dürbün. (DS IV/1627)
dünek	Tüneme yeri.
düremeç	Ekmek arası yapılan şeyler.
dürüm	Yufka ekmeğinin içine çeşitli katıklar konularak sarılmış durumu. (DS IV/1637)
düşek	Yatırların mezarları. (DS IV/1638)
düven	1. Başak ezmek için kullanılan tarım aleti. 2. Öküzleri koşturup ekinleri saman haline getiren alet.

E

[ebe]	Büyükanne, nine. (DS V/1649)
ebemeşe	Çok bilmiş kişiler için kullanılır.
ebemğarı	Bilgiçlik taslayan, çok bilmiş, kocakarı. (DS V/1652 <i>ebemkarı</i>)
ebemğuşa:	Gökkuşağı.
eccük	Az, biraz
ecep	Acaba.
ede	1.Baba. (DS V/1664) 2. Büyük kardeş, ağabey. (DS V/1663)
[edirtmek]	İnek sağılacağı zaman ya da biraz sağıldıktan sonra yavrularına emzirilmek. (DS V/1665)
efil efil	Rüzgârın hafif hafif, yavaş yavaş esmesini anlatır. (DS V/1668)
eften püften	1.Gereksiz, önemi olmayan: <i>Bunların hepsi eften püften adamlar, sen bahma.</i> 2. Dayanıksız, derme çatma, yalan yanlış, asılsız. (DS V/1670).
e:lmek	Eğilmek. (<i>eğelmek</i>)
e:r mumu	Kışın arıların kovan deliklerine sıvadıkları madde. (DS V/1673 <i>eğer mumu</i>)
[eğüşmek]	1. Herhangi bir işin yapılmasını birbirinden bekleyerek iki kişi iddialaşmak. (DS V/1677) 2. Yarışmak. (DS V/1677)
e:rşek	Yün eğirme aleti için ağaç ve kemikten yapılmış araç. (<i>eğerşek</i>)
eğiş	Hamur kesmek için kullanılan bir araç. (DS V/1680)
e:şik	Arkadaşların işi birbirinin üzerine atması. (DS V/1680 <i>eğişik</i>)
eḡvan	Zayıf, pek olgunlaşmamış.

eke	Büyük, yaşlı, olgun (insan ve hayvan). (DS V/1691)
eke gütte	Çok bilmiş, fena. (çocuklar için)
ekece	1. Büyük yaşlı. (DS V/1692) 2. Kabadayı. (DS V/1692)
ekenek	Ekilmeye elverişli tarla. (DS V/1694)
ékmek aşı	Bayatlamış ekmekleri doğrayıp, üzerine patates ve soğanlı sos dökülmesiyle yapılan yemek. (<i>ekmek aşısı</i>)
eKsietek	Kadınlar için söylenile gelen bir deyim. Bilgisiz, cahil. (<i>eksik etek</i>)
eKşilik	Hamur mayası.
el işi	Dantel, örgü.
el yağlı:	Mendil. (<i>el yağlığı</i>)
elbir	İşbirlikçi.
elbiz	Örümcek. (DS V/1704)
elden ayrışsı	(dy.) Başkalarına benzemeyen, acayip.
elduvan	Eldiven. (DS V/1723)
eldü:an	(→ <i>elduvan</i>). (DS V/1723 <i>eldüğan</i>)
ele benzemedik	(dy.) Başkasına benzemeyen, elden ayrışsı.
elekçi	Fakir, yoksul.
elenti	Arpa, buğday ve benzerlerinin kalburdan geçirilmiş kısmı. (DS V/1711)
életmek	Götürmek, iletmek, ulaştırmak. (DS V/1712)
eleva	Beceriksiz, tembel, başıboş. (DS V/1712)
eli avara olmağ	(dy.) Bir şeyle oyalanmak, meşgul olmak.

ella:ni	El leğeni, eskiden birine abdest aldirmek için kullanılan küçük kova.(<i>el leğeni</i>)
ella:m	Herhalde, galiba, zannedersem. (Allah’ul-alem)
ellerde illerde ğalası	Kimsesiz kalasın anlamındaki beddua. (DS V/721)
elli ayağlı	Becerikli, işli güçlü, hamarat.
ellik	Eldiven.
em	İlâç, merhem. (DS V/1729)
ema:cer	İyi, düzgün.
emanat	Emanet. (DS V/1730)
emcek	Emzik, yalancı meme.
eme	Hala, bibi.
eme yaramağ	(dy.) Bir işe yaramak: <i>Hiç eme yarar bir şey bulamadığ.</i>
eme:ni seme:ni ele vermek	(dy.) Nankörlük etmek.
emeklemek	Küçük bebeklerin elleri ve ayaklarıyla sürünerek yürümeye çalışması.
emekdar	Fedakar, emeği geçen.
[eminmek]	Yararlanmak, fayda sağlamak. (DS V/1736)
emleme	Bir yarayı ilâçla iyileştirmeye çalışma. (DS V/1738)
emlemek	İlaçlamak.
emlik	1. Zamanından daha geç doğan kuzu ya da oğlak. (DS V/1739) 2. Süt emmekte olan insan ya da hayvan yavrusu. (DS V/1739) 3. Mevsimsiz doğan kuzu. (DS V/1739)
emlikci	Kuzu ya da oğlakları annelerine emdiren adam. (DS V/1736)

emmek	Faydalanmak, kullanmak: <i>Ġanımı ili:mi emdi bu benim.</i>
emmi	Amca.
en	Hayvanlara ya da eşyaya vurulan damga, işaret. (DS V/1742)
endemli	Becerikli.
eneme	İğdiş edilmiş hayvan. (DS 5/1750)
enik	Kedi ve köpek yavrusu.
ergencelik	Evlenmemiş kız ya da erkeğin yüzünde ve boynunda çıkan sivilceler. (DS V/1768)
eringeç	Üşengeç, tembel.
erinmek	Üşenmek, tembellik etmek.
[ero]	Teneffüs. (DS V/1779)
erük	Erik.
[esem]	Sağlam, sağlığı yerinde olan (kimse). (DS V/1779)
eserli	Cinli, deli.
esirik	Kızgın, öfkeli, sinirli. (DS V/1783)
esirikli	(→ <i>esirik</i>)
esiş	Rüzgâr, sert esen rüzgâr: <i>Rüzgar da bir esiş esdi amma.</i> (DS V/1784)
esker	Asker.
[esme]	Tandırın üzerine örtülen yorgan. (DS V/1785)
essaḥ mı	Gerçekten mi, sahiden mi?
essaḥtan	Sahiden.
essik	Çukur yer. (DS V/1781)

eşdire eşdire	Yere ayak izi çıkacak şekilde sertçe ve hızlı yürüme: <i>Eşdire eşdire gidiyor.</i>
eşet	Fena, kötü.
eşgi	Ekşi.
eşiklik	Balkon.
eşinmek	1. Hayvanların bir yeri kazması, eşelemesi. 2. Bir insanın bela istemesi: <i>Eşiniyor yine başına çıhacağ var.</i>
eşir	Deri tulum. (DS V/1792)
et badı	Çiğ et ve ince bulgurla yapılan bir tür yemek.
eten	İnsan ya da hayvan eşi, sonu: <i>Etenesi geldi.</i> (DS V/1797)
et toprağ	Yumuşak ve tavlı toprak. (DS V/1800 <i>et toprak</i>)
etdar	Aktar, çeşitli otların satıldığı yer.
evcük	Küçük çocukların taş ve kiremit parçaları ile evcilik oynamak için yaptıkları ev. (DS V/1801)
evcuman	Ev işlerinde becerikli, çalışkan olan, derleyip toparlayan (kadın).
evdeş	Karı, koca, eş. (DS XII/4499)
evdirmek	Acele etmek, acele ettirmek. (DS V/1812)
evecen	Aceleci.
evede	Acele, çabuk. (DS V/1804)
evel	Önce, önceki.
evelik	Uzun yapraklı yenilebilen bir çeşit ot.
evermek	Evlendirmek.
evirecek	Saç üzerinde pişirilen yufka ekmekleri çevirmeye yarayan uzun ve yassı tahta araç. (DS V/1808)

evirmek	Ekmek çevirme aracı.
evlek	Tarlaya tohum ekmek için saban iziyle bölünen kısımlardan her biri. (DS V/1810)
evlemek	Kağnı arabalarının mazısı yatağından, dingil yuvasından çıkmak. [DS 5/1811]
evlik	Büyük ev. (DS V/1812)
evlük	Kiler.
evmek	Acele etmek, acele ettirmek. (DS V/1812)
evsin	Avlanırken avcılarının gizlendiği yer.
eye	Dede.
eyi	İyi.
eyle	Öyle.

F

fanılamak	Gürültü ya da üşütmekten dolayı baş ya da kulağın uğuldaması: <i>Ğula:m zaba:ça fanılayıp durdu.</i>
farda	Duvar kilimi.
farımağ	Yorulmak, halsiz düşmek.
faş malamat olmağ	Rezil olmak.
fenikmek	Sıcaktan bunalmak.
ferik	Kümes hayvanlarının civcivlikten çıkmış yavruları, piliç.
fettan	Fena, kötü.
fıldır fıldır	Canlılık anlatır.
fırdolayı	Etraflıca, çepeçevre.
fırılmağ	Yalancı.
fışılamağ	Fışkırmak: <i>Düdüklü fışıladiğtan sona altını gıs.</i>
fışhı	At, eşek gübresi.
fitlamağ	Ekşimek: <i>Yoğurt fitlamış.</i>
filkete	Firkete, çengelli iğne.
firek	Kilit.
firez	Biçilmiş tarlada kalan ekin kökleri. (DS V/1869)
fırfırıklı	Yerinde duramayan, rahat olmayan.
firik	1. Turfanda. (DS V/1870) 2. Ekinin olgunlaşmış hali.
fistan	Elbise, entari.
fişne	Vişne.

fitbolcu	Futbolcu.
fitlemek	Fitneci insanların başkalarını sözleriyle kandırması, ikna etmeye çalışması.
fiy	Buğday.
foturaf	Fotoğraf, resim.
fuğara	Fakir.

G

ğab ğaşıĥ	Kab kaşıĥ, mutfak eşyaları.
ğaba	1. Kaba. 2. Fazla derine inmeden yüzeysel olarak yapılan temizlik: <i>Ğabasını alaĥ da önce bi, gerisini sona yaparıĥ.</i>
ğaba saba	Kaba, yobaz.
ğabaĥ	Kabak.
ğabala	Toptan, götürü, hepsi birden. (DS VIII/2579 <i>kabala</i>)
ğabarmaĥ	Kabarmak, şişmek: <i>Dama:m ğabardı.</i>
ğabayel	Güneyden esen rüzgâr, lodos.
ğabul	Kabul: <i>Gabul edersen beyle.</i>
ğaburga	Kaburga.
ğaçılmaĥ	İlerlemek: <i>Öte ğaçıl az.</i>
ğaçmaĥ	Kaçmak.
ğadar	Kadar.
ğadayıf	Kadayıf tatlısı.
ğadden	Kadar.
ğade	Kardeş. (DS VI/1688 <i>gade</i>)
ğader	Kader: <i>Ğaderimiz buyumuş.</i>
ğadim	Kadim, eski.
ğahınç	Ayıp, kusur: <i>Başa ğahınç ettiler.</i>
ğahmaĥ	Kalkmak.
ğahrímen	Çilekeş, ğarametli.

ğalabalıh odası	Gereksiz eşyaların konulduğu oda.
ğalah	Tezeklerin biriktiği yer.
ğalaylamaḥ	Az yemek, karnını doyurmamak: <i>Çoḥ yemedim, ğalayladım.</i>
ğale	Kale.
ğalıç	Orak.
ğalıḥ	Evde kalmış, evlenememiş.
[ğalli]	Artık, bundan böyle. (DS V/1950)
ğalmaḥ	Kalmak.
ğaltaḥ	Ahlaksız kadın.
ğamalaḥ	Bebek başlığı.
ğamalaḥ çamı	Çam ağacının düzgün olanları.
ğamaşmaḥ	1. Kaşınmak: <i>Damağım ğamaştı.</i> 2. Bir şeye bakamamak, gözlerini almak: <i>Gözlerim ğamaştı göremiyom.</i>
ğamçı	Kamçı.
ğamga	Yonga, iri talaş, ağaç kabuğu, ağaç kırıntısı. (DS VIII/2615 <i>kamka</i>)
ğamış	Kamış.
ğan ayaḥ	Kimi kimsesi olmayan, kadın için kullanılan bir tabir.
ğan	Kan.
ğanatlı	İki tane kapısı olan tahta kapı.
ğanaviçe	Kanaviçe.
ğanca	Kanca.
ğancıḥ	Dişi köpek.
ğandırırḥçı	Yalancı.

ğandırmaḥ	Kandırmak, dolandırmak.
ğanepe	Kanepe.
ğanere	Doymak bilmeyen, obur. (DS VIII/2617 <i>kanere</i>)
ğanğal otu	Yaprakları dikenli ve uzun olan tuzlanarak yenilebilen bir tür ot.
ğa:nı	Kağnı. (<i>ğağnı</i>)
ğanıḥ	İnanç, kanı. (DS VIII/2617 <i>kanık</i>)
ğanıḥmaḥ	Tazı kurt kovalamaya alışmak. (DS VIII/2623 <i>kanıkmak</i>)
ğanırmaḥ	Bir şeyi bir araçla yerinden oynatmak, bükmek.
ğanlıḥ ğatillik olmaḥ	(dy.) Birisiyle çok kötü kavga etmek, kavgalı olmak.
ğanrıḥ	Aksi, ters insan.
ğapaḥ	Kapak.
ğapı	Kapı.
ğara bıçaḥ	Bir çeşit bıçak.
ğara çalmaḥ	(dy.) İftira atmak, suçsuz yere suçlamak.
ğara saḥız	Yapışkan bir tür sakız.
ğara sö:üt	Söğüt ağacının bir türü.
ğara:	Demirden yapılmış ucu çengelli ot çekme aracı. (<i>ğarağı</i>)
ğara:ış	Aralık ayı. (karakış)
ğaraltmaḥ	Söndürmek.
ğarametli	Kederli, eziyet çekmiş: <i>Bu gızca:z da çoḥ ğarametli.</i>
ğaranlıḥ	Karanlık.
ğarasaban	Pulluk, tarla sürmeye yarayan alet.

ğardaş	Kardeş.
ğarğa	Karga.
ğarı	Kadın, karı.
ğarıñ	Tarh, bölüm (tarla için): <i>On ğarıñ patlıcan ektik.</i> (DS VI/1925 <i>garık</i>)
ğarıncalanmañ	Uyuşmak: <i>Aya:m ğarıncalandı ğov.</i>
ğarış vermek	Beddua etmek.
ğarışıñ	Karışık.
ğarışlamañ	Elle ölçmek.
ğarışmañ	Karışmak.
garipsemek	Özlemek.
ğarmaç	Arpa, çavdar ve mısır unu su ile karıştırılarak yapılan hayvan yemi.
ğarmañ	Birbirine katmak, birleştirmek, karmak.
ğarman çorman	Çok karışık, birbirine girmiş, karmakarışık.
ğart	Yaşlanmış, büyük, olgun.
ğartmañ	1. Bir şeyin çok pis olması. 2. Ellerin çatlamasıyla oluşan sertlik: <i>Ellerin ğartmañ dutmuş.</i>
ğasmañ	Bölmek, küçültmek.
ğasnañ	Kasnak.
ğaste	Gazete.
ğasvet	Sıkıntı.
ğaş	1. Kaş. 2. Çatı saçağı.
ğasıñ	Kaşık.
ğatı	Katı, sert.
ğatıñ	Ayran.

ğatır	Katır.
ğatlamak	Katlamak.
ğatmer	Tandır ve sac üzerinde pişirilen yağlı ekmek, katmer. (DS VI/1936 <i>gatmer</i>)
ğatu	Ayran, ağartı, ğatı.
ğava	Kavak ağacı.
ğaval	Kaval.
ğave	Kahve.
ğavrama	Kalıç (orak) denilen aletle arpa buğday biçme.
ğavurga	Kavrulmuş buğday çerezi.
ğavurga etmek	Kavurmak. (DS VIII/2694 <i>kavurga etmek</i>)
ğavurğa	Kavrulmuş buğday.
ğavun	Kavun.
ğavuşma	1. Kavuşmak. 2. Birleşmek: <i>Ellerim ğavuşmuyor sarılırken.</i>
ğayapa	Havada dönebilen kuş türü.
ğaydalanma	Çalımlı yürümek.
ğaydalı	Gösterişli hareketler yapan kimse.
ğayde	Yol, yordam, kaide.
ğayılma	İlerlemek.
ğayı	Kayık.
ğayım	Sıkı, sağlam: <i>Üstünü ğayım dut üşütme.</i>
ğayış	Kayış.
ğayıt görmek	Hazırlanmak.
ğayma	Sütün yüzü, kaymak.

ğaynaḥ	Kaynak.
ğaypaḥ	Yalancı, dolandırıcı (insan).
ğaysaḥlanmaḥ	Hamurun üstünün kuruması, sertleşmesi.
ğaysı	Kayısı.
ğaytarmaḥ	Kaçmak, işten kaytarmak.
ğaz	Salak, budala: <i>Ğaz Ma:mud</i> .
ğazaḥ	Kazak.
ğazan	Kazan.
ğazanğarası	Dağda yetişen bir ot.
ğazanmaḥ	Kazanmak.
ğazaya:	Tarla düzenlemek için kullanılan alet, kaz ayağı, kültvetör.
ğazel	İnce yaprak.
ğazınmaḥ	Kazmak, çok uğraş vermek.
[geam]	Herhalde. (DS VI/1955)
gebeş	Aptal, sersem.
geçi	Keçi.
gede	Çelimsiz, zayıf, cüce (kimse): <i>Gede galmış</i> . (DS VI/1964)
gejgere	Gübre taşımaya yarayan sedye şeklinde bir çeşit araç.
gela:ni	Tarla faresi.
gelik	Boynuzlu koç, koyun.
gelin bacı	Yenge.
gemùk	Kemik.
gendi	Kendi.
gene	Yine, tekrar.

gercik	Yapmacık tavırlı, kuruntulu.
gerem açmaḥ	Sürü, birbirinden düzenli aralıklarla ayrılarak yayılmak: <i>Koyun gerem açtı.</i> (DS VI/1997)
geri	Ayrı, uzak: <i>Allah sevdiklerinden geri goymasın.</i>
gerili gerili yatmaḥ	(dy.) Sere serpe yatmak.
gerilik	Özel günlerde veya gezmeye gitmek için giyilen kıyafet: <i>Geriliğe giyecek bişeyim yoḥ.</i>
gerisingeri	Tekrar baştan.
gerki	Gerçi anlamında kullanılan sözcük.
geven	1. Kıvırcık. 2. Yakacakta kullanılan dikenli kuru ot.
gevrek	Taze.
geyrek	Kaburga kemiğinin alt kısmı: <i>Geyre: batmış.</i>
gezerge	Grip gibi yaygın olan hastalık için kullanılır: <i>Bu sıralarda da bir gezerge dolanıyor neyse.</i>
[gezin]	İki yaşında koyun. (DS VI/2023)
ğıbal	1. Değişik ve ters yol: <i>Bu yol ğıbale gidiyor.</i> (DS VIII/2781 kıbal) 2. Yüz: <i>Bunun ğıbalı aynı babasının ğıbaline benziyor.</i> (DS VIII/2780 kıbal)
gı:rcik	Dolaşık, karmaşık.
gı:rcik dutmaḥ	Çok kirlenmek.
ğıcıl dutmaḥ	Aralıklı olarak öksürmek.
ğıcılı	Küçük çocukları severken söylenilen bir söz.
ğıç	Ayak: <i>Gı:çı: ğır da otur.</i>
ğıçın ğıçın	Az az, yavaş yavaş.
ğıdıḥ	Boyun.

ğıdıhlanmaḥ	Kaşınmak.
ğıdıla cücüle	İşemek. (Koyunlar için)
ğıdım gıdım	Az az: <i>Gıdım gıdım iş görür.</i>
ğıdik	Keçi yavrusu.
ğıgılamakḥ	Koyun ve kuzuların çiş yapması: <i>Ğoyunlar ğıgılamış.</i>
ğılavlamakḥ	Tırpan ve bıçak gibi kesici aletleri bilemek.
ğıldik	Küçük, mini.
ğılı ğılına	Ucu ucuna, tamı tamına, tamamen.
ğılıḥ	1. Kılık, kıyafet: <i>Hiç ğılığına bahıyor mu şuna bah</i> , 2. Birisine benzeyen, birisinin huyunda olan: <i>Anası ğılıḥlı, babası ğılıḥlı vb. ğ.sız</i> ‘ <i>Tipsiz</i> ’.
ğılış	Kılıç.
gılik	Simite benzer tandır ekmeği.
ğılıḥ yapmaḥ	Gıcıklık yapmak, sinirlendirmek, kılık yapmak.
ğımcımaḥ	Sırnaşmak, yılışmak.
ğınamaḥ	Ayıplamak.
ğıncıfır	Burun kıvrıran.
ğıncıtmaḥ	Ezmek.
ğıpçınmaḥ	Kur yapmak.
ğıraç	Verimsiz toprak.
ğıraḥ	Kenar, kıyı, uç: <i>Yolun ğıra:, teze:n ğıra:.</i>
ğıran	Salgın hastalık. (DS VI/2052)
ğırçılı	Desenli, alacalı bulacalı. (giysi için)

ğırğınlıḥ	Halsizlik, hasta olma durumu: <i>Üzerimde bir ğırğınlıḥ var, hasta olaca:m herhal.</i>
ğırğırlamaḥ	Gırgır denilen aletle evi temizlemek.
ğırğıt	Cimri.
ğırḥ yılın başı	(dy.) Çok nadir, kırk yılda bir.
ğırḥ	Kırk.
ğırḥlıḥ	Koyunların yününi kırmak için kullanılan alet.
ğırırḥ	Kırık.
ğırırşmaḥ	Paylaşmak, bölüşmek.
ğırılancıç	Sığırların dil ya da kuyruk altında olan, kan alınınca geçen bir hastalık. (DS VIII/2831 <i>kırılancıç</i>)
ğırma	1. Hayvanlara yedirilmek üzere değirmende ezdirilmiş her türlü tahıl. 2. Ot bitmeyen kır, bayır.
ğırmaḥ	Kırmak, parçalamak: <i>Odun ğırıyım oğlum ğızım.</i>
ğırmaşmaḥ	Kırmaşmak, yerinde duramamak, oynamak.
ğırnav	Kedilerin çiftleşme zamanı geldiğinde çıkardıkları ses: <i>Kedilerin ğırnav zamanı.</i>
ğırtlama	Şekeri dişiyle keserek çayla içmek.
ğısa vade	Kısa zaman: <i>Beyim öleli ğısa vade oldu.</i>
ğısa	Kısa.
ğısmaḥ	Kapatmak: <i>Oca:n altını ğıs.</i>
ğısınlıḥ	Cimri, elisıkı.
ğıstalamaḥ	Sıkıştırmak, baskı yapmak, bunaltmak.
ğıt	Az, biraz: <i>Ğıt ğana:t geçiniyoh.</i>

ğıtlıh	Kıtlık.
ğıtmır	Cimri.
ğıvış	Koyun-keçi gübresi.
ğıvratma	Kalın ip.
ğıvratmaḥ	İpi bükme.
ğıyam etmek	Ayakta durmak, ayağa kalkmak.
ğıyamamaḥ	Kıymamak, acımak.
ğıyı ğıyı saḥlamaḥ	(dy.) Köşe bucak saklamak.
ğıyıh	1.Çuvaldız, en büyük iğne. (DS VI/2066 <i>ğıyık</i>) 2. Hafif açık, aralık.
ğıyımsız	Cimri, elisıkı.
ğıyıtmaḥ	Aralamak: <i>Camı ğıyıtın hele.</i>
ğıymet	Kıymet.
ğıymıh	Küçük odun parçası.
ğıypaḥ	Düz, parlak, cilalı.
ğıytırıh	Özensiz, değersiz, önemsiz: <i>Ğıytırıḥtan bir basma almış.</i>
ğız	Kız.
ğızaḥ	Kızak.
ğızılınmaḥ	Sinirlenmek, kızmak.
ğızmaḥ	Kızmak.
ğícímik	Uyuz hastalığı: <i>Ğícímik olmuş.</i> (DS VI/2071 <i>gicimik</i>)
ğıcışmek	Kaşınmak.
ğídik	Oğlak.

gimi	Gibi.
gine	Yine.
girek	Kapı. (DS. VI/2081)
gírgít	Halı kilim gibi şeyleri dokumaya yarayan demir tarak.
gişi	1.Kişi, şahıs. 2. Koca, eş, zevce: <i>Senin gişin nerde?</i>
go:lamaḥ	Dedikodu yapmak.
ğoca	1.Koca, eş. 2. Büyük, kocaman: <i>Ğoca: bir dağ.</i>
ğocabaş	Pancar. (DS. VIII/2891 <i>kocabaş</i>)
ğocuḥ	Mont, kaban.
ğocunmaḥ	Gücenmek, üzerine alınmak. (DS. VI/2090 <i>gocunmak</i>)
ğodaman	Zengin, varlıklı.
ğofa	Kova.
gòğ	Mavi.
gòğlenmek	Yükselmek.
ğoḥmaḥ	Kokmak.
ğoḥ	Gökyüzü.
ğòkùş	Yeşil ve iri kertenkele. (DS VI/2094 <i>gokuş</i>)
ğol	Kol.
ğolçaḥ	Kolluk.
ğolay	Kolay.
ğoltuḥ	Koltuk.
ğonaḥ	Konak, büyük ev.
ğonmaḥ	Konmak.

ġonuŝmaħ	Konuşmak.
ġopmaħ	Koşmak: <i>Ġopa ġopa gel ġız.</i>
ġòrmek	Gòrmek.
ġorħmaħ	Korkmak.
ġorħu	Korku.
ġorħuluħ	Bostan veya tarlalarda hayvanları korkutmak için konulan korkuluk.
ġoruħmak	Yeme isteġi artmak. (DS VIII/2928 <i>korukmak</i>)
ġoŝam	Avuç.
ġoŝmaħ	Koşmak.
ġov	1. Bayanlara seslenmek için kullanılan seslenme edatı: <i>Ġov gelele.</i> 2. Dedikodu.
ġovan	Arı peteġi, kovan.
ġoyaki	Güya.
ġoymaħ	Koymak, bırakmak.
ġoyun	1. Koyun. 2. Koyun: <i>Goynuna doldurdun hep düzgün ye.</i>
goyurmaħ	Bırakmak.
ġòz	Göz.
ġòbel	Kısa.
ġòbelek	Yenilebilen bir çeşit mantar. (DS VI/2115 <i>ġòbelek</i>)
ġòççük	Küçük.
ġòçü ġòle: toplayıp gelmek	(dy.) Gerekli gereksiz her şeyi toplayıp götürmek.
ġòdek	Kuyruksuz kümes hayvanı, kısa.
ġòğ	Olgunlaşmamış ekin, meyve.
ġò:üş	Yavru yılan.

gömlük	Gümrük.
gömme dolap	Duvara monte edilmiş dolap, yüklük.
gömü	Define.
gönç	Doğal bakımından verimli köy, bağ ve orman. (DS VI/2152)
[gönç]	Şen, neşeli.(DSVI/2152)
görelmek	Sırtüstü yatmak.
göresimek	Göreceği gelmek, özlemek.
görsetmek	Göstermek.
görücü	Kıza bakmak için gelenler, kız istemeye gelenler.
görüm	Kocanın kız kardeşi, görümce.
götürü	Alış verişte toptan yapılan iş ya da pazarlık. (DS. VI/2166)
götüyle göle düşmek	(dy.) Zengin biriyle evlenmek, sonradan zengin olmak.
göynek	Gömlek.
göz ğararı	Bir şeyi herhangi bir ölçü kullanmadan yapmak
göze	Yerin altındaki kaynayan suyun dışarı çıktığı yer.
gözel	Güzel.
gözer	Buğday, toprak vb. şeyler elenen iri gözlü büyük kalbur.
gözgü	Ayna.
gözü kesmemek	(dy.) Hiç hali olmamak, üşenmek.
ğubarmağ	Gururlanmak: <i>Gubara gubara bir oldu.</i>
ğubaşlı	Bir çobanın baktığı, birbirine katılmış birkaç sürü.
ğubişim	Kurban olduğum.
ğucağ	Kucak.
gucce	Küçük.
ğucu ğucu yapmağ	Sarılmak.(Çocuk dilinde)

ğudurmaḥ	1. Kudurmak. 2. Şımarmak, yaramazlık yapmak.
ğuduruḥ	Şımarık, kudurmuş, azmış.
ğuduz	Kuduz.
ğul	Kul.
ğula: aḥan	Kulağa akan denilen bir tür böcek.
ğulaḥ	Kulak.
ğüleṣmek	Güreṣmek.
ğullanmaḥ	Kullanmak.
ğulP taḥmaḥ	Birini bir şeyle suçlamak, kötölemek.
ğulun	At ve eşek yavrusu. (DS VIII/3025 <i>kulun</i>)
ğulunç	Sırt, omuz.
ğuluşğa	Kuluçka.
ğuma damarı galḥmaḥ	(dy.) Kıskançlık, içten içe istemezlik yapmak.
ğuma	Kuma.
ğundaḥ	Kundak.
ğundaḥlamaḥ	Yeni doğmuş bebekleri Kundak denilen bezle sarmak.
ğündelik	Günlük giyilen üst baş: <i>Bunları gündeliğe giy.</i>
ğurban öḡü	Kurban bayramı öncesi.
ğurcalamaḥ	Karıştırmak.
ğursa: götürmemek	(dy.) Kıskançlık etmek, çekememek. (<i>kursağı götürmemek</i>)
ğurt	Kurt.
ğurtlamaḥ	Karıştırmak, kurcalamak.
ğurtlu	1. Kıskanç. 2. Yerinde duramayan, yaramaz.
ğuru ġalabalıḥ	İşe yaramayan şeyler.

ğuru suvan	Kuru soğan.
ğuruluḥ	Ağıl ve ahırlarda hayvanların altına yayılan kuru gübre.
ğurum	Kurum, is.
ğurumaḥ	Kurumak.
ğusmaḥ	Kaynayan bir şeyin köpük köpük olması: <i>Helva gusana ğadar ğarıştırmaḥ</i> lazım.
ğusmuḥ	Kusunca mideden çıkan şeyler: <i>Her yer ğusmuḥ oldu Allah canı:a almaya.</i>
ğuş damı	Tavukların tünediği yere denir.
ğuşaḥ	Kuşak.
ğuşğana	Büyük tencere.
ğuşğuş	Kuskus da denilen bir çeşit makarna.
ğüvermek	Morarmak.
ğuyu	Kuyu.
ğuzu ğula:	Yenilebilen mayhoş bir bitki.
ğuzu	Kuzu.
ğuzulamaḥ	Koyunların doğurması, kuzulamak.
ğübür	Küçük toz ve kırıntılar, çöp.
ğücük	Şubat ayı.
ğüççüa:ğam	Kayın, kocanın küçük erkek kardeşi.
ğüççük ba:cı	Serçe parmak.
ğüdümsüz	Uğursuz.
ğü:m	Bakır su kabı. (<i>ğüğüm</i>)
ğül a:cı	Dördüncü parmak. (<i>ğül ağacı</i>)
ğüleç	Güler yüzlü.

gùn	Güneş: <i>Öküz sıçmış gùn gurutmuş.</i>
gùn ağlamaḥ	(dy.) Gün yüzü görmek, her şeyin yolunda gitmesi: <i>Bize hiç gùn ağlamıyor.</i>
gürbe	Gübre.
gürneş	Sıcaklığın etkisiyle koyunların bir araya toplanıp başlarının birbirlerinin altına sokarak dinlenme durumu. (DS. VI/2237)
gürük	Küçük kulaklı koyun-keçi.
gùtmek	Hayvan otlatmak.
güve	Tahta kurusu.
güve:	Damat, güveği.
güvertmek	Morartmak.
güvez	Açgözlü insan.
güzine	Soba.

H

- ha bire** Devamlı, sürekli, durmadan.
- habersizden** Aniden, beklenmedik bir şekilde.
- hacat** Bir iş için gerekli olan malzemeler.
- ha:cet gidermek** İşemek.
- halbusam ki** Halbuki.
- haldır haldır** Durmadan, habire: *haldır haldır çalışıyor.*
- haldır haşat** Özensiz ve aceleyle yapılan iş: *Haldır haşat yemek olmuş bunda ne varmış.*
- [halın]** Kız tarafının, damat tarafından aldığı para, mal: Ali ağa yeni hısımlarından bin lira halın almış. (DS VII/2260)
- halva** Helva.
- hamaylı** Boyuna takılan ve insanları kötülükten koruduğuna inanılan muska.
- hamaz** Kasırğa. (DS VII/2264)
- hangel** 1. Erkekliği iyi giderilmemiş boğa, tosun. (DS VII/2273) 2. Bir çeşit börek. (DS VII/2273)
- hangırdamağ** Bağıra bağıra gülmek.
- hanım hatun** Ağırbaşlı ve olgun kadın.
- hapahap** Ansızın karşılaşma.
- hapışhana** Hapishane.
- haral** Un bulgur doldurmak için üç basamaklı olan yere denir.

ħarı ħıdır	Ufak tefek, gereksiz olan şeyler.
harıs	Ekilmemiş tarlada yetişen otlar. (DS VII/2290)
ħarg	Ark, su kanalı, su yolu: <i>ħargalıyon mu? , Suyu ħargına bağladım.</i>
ħarlamak	Az yanan ateş ya da kuru ot gibi şeylerin birden parlaması.
ħarmanlı	Ekinlerin bir araya toplandığı yer.
hasana:	Kuyruklu bir tür böcek. (<i>hasanağa</i>)
ħaşlı	Harçlık.
hav	Tüy.
havla	Helva.
havlu	Giriş, antre, koridor.
hay	Telaş: <i>O hayda bi de bu çıktı.</i>
hay etmek	Yüksek sesle bağırarak.
hay kesmek	Acele etmek.
ħaydut	Hırsız, eşkıya, yol kesen.
hayf	Sinir: <i>Daha saa hayfım geçmedi.</i>
hayħaşem	Habire, durmadan.
ħayıflanma	Acımak.
haylamak	Hayvan idare etmek, sürmek, kovalamak. (DS VII/2319)
hayvah	Eyvah! (DS VII/2321 <i>hayvah</i>)
hazırhada	Her türlü belaya hazır anlamında kullanılan sözcük.
he mi	Öyle mi, değil mi?
he	Evet.
hebe	Heybe, torba.

hedík	Kaynatılarak pişirilen buğday.
he:ri	Yahu anlamında kullanılır: <i>Çarşıya gitmiyek he:ri.</i> (DS VII/2329 <i>heğri</i>)
helbe	Tabiki.
helbet	Elbette, tabiki.
helelik	Şimdilik.
helhel	Atmacadan küçük bir çeşit yırtıcı kuş.
helik	Parça taş.
helik hülük	Önemsiz, değersiz: <i>O öyle helik hülük adam deel.</i>
helke	Bakır kova.
helki	Kuyudan su çekilen kova.
hellemek	Kuşları ürkütüp kaçırmak. (DS VII/2336)
helley	Halay.
hemencecik	Hemen, anında.
henek	Oyun yeri. (DS VII/2339)
hepsi	Hepsi.
herif	Koca, eş.
herk	Çift sürme, sürülmüş tarla.
herle çorbası	Unun kavrularak yapıldığı bir çeşit çorba.
herslenmek	Sinirlenmek, kızmak, hiddetlenmek.
hevüs	Sabanın tarlada açtığı iz. (DS VII/2328)
heyiklemek	1.Çok gezmek. 2. Hayvan korkarak kulak kabartmak, kuşkulanmak. (DS VII/2353)
hezan	Damların üzerine döşenen kalın ve büyük ağaç, kiriş, (DS VII/2355)

hıh etmek	Çocukların burunlarını silerken söylenen söz: <i>Hıh et hıh.</i>
hımırtlek	Hayvanların gırtlığı, yumuşak kemik.
hınç	Öfke, kızgınlık. <i>O ğadar zopa çaldım da hıncımı alamadım.</i>
hınıh	Burundan, genizden konuşan kimse.
hıntımı kesilmek	Gücü kalmamak.
hırhız	Hırsız.
hırtlağ	Gırtlak: <i>Hırtla:na yapışırım şimdi.</i>
hısım	Akraba.
hışırı çıhmağ	(dy.) Çok yorulmak, gücü kalmamak: <i>Ahşama ğadar tarlada aħurda hışırımız çıhıyor valla.</i>
hışır etmek	Yok etmek.
hıyır hıyır	Gevrek, taze.
hindi	Yazma, tülbent, başörtüsü.
híngel	Üçgen şeklinde kesilip arasına patates konularak haşlanan bir tür mantı.
hínlikli	Sümüklü.
ho: günü	Kötü gün.
ho:	Aşırı cinsel istek. (<i>hoğ</i>)
ho:lamağ	Üstüne yürümek, saldırmak. (DS VII/2394)
hontumağ	Kocamak, yaşlanmak.
ħoranta	Ev halkı.
ħoşaf	Komposto.

hoşu	İnsanlara sürekli iyi görünmeye çalışan kişi: <i>Yeter sen de bir hoşusun ki.</i>
hoşur	Güzel kadın.
hoylamaḥ	Sığır sürmek.
hoyrat	Yakışksız, çirkin. (DS VII/2423)
hozan	Ekin biçildikten sonra tarlada kalan saplar, anız.
hödük	Kabadayı (kimse). (DS VII/2428 <i>hödük</i>)
hö:rmek	Bağırarak: <i>Ne hö:rüyön?</i>
hökümet	Hükümet.
höl	Sürülmeye, ekilmeye hazır duruma gelmiş tavlı toprak. (DS VII/2430)
höllük	Kundak çocuklarının altına konulan elenmiş ince toprak.
hönkürmek	Öksürmek.
hørlek	Bağırıp çağıran, gürültücü (kimse). (DS VII/2434)
hètürük olmaḥ	İshal olmak.
hububat	Tahıl.
humar	Kumar.
huylanmaḥ	Tiksinmek.
huysuḥmaḥ	Kötü huy edinmek. (DS VII/2447 <i>huysukmak</i>)
huysuḥlanmaḥ	Huylanmak, kötü huy edinmek.
hüs	Sus: <i>Hele hüs!</i>

I

ıblıḥ	Şişman, semiz. (DS VII/2454 <i>ıblık</i>)
ıbrıḥ	Bakır, ağzı kapaklı su kabı, ıbrık.
ıcıḥ	Çok az, biraz. (DS VII/2455 <i>ıcık</i>)
ılıḥ	Ilık.
ılıncaḥ	Salıncak.
ılışlamaḥ	Çok sıcak bir şeyi ılık hale getirmek.
ımırsıḥ	Sinsi, içten pazarlıklı.
ıraf	Raf, mutfak dolabı.
ırah	Uzak.
ıramazan	Ramazan.
ırgalanmaḥ	Oturduğu yerde sağa sola sallanmak.
ırılmaḥ	Ayrılmak, uzaklaşmak: <i>İrilsin gitsin!</i> (DS VII/2486 <i>ırılmak</i>)
ıslı	Yıkanmak için suya yatırılmış şeyler.
ısmarıç	Sipariş.
ıssot	Biber. (DS VII/2493)
ışıḥ	Işık, aydınlık.
ışımaḥ	Aydınlanmak.
ışgın	Soyulup yenilen bir ot.

İ

i:le	Değil mi? <i>İ:le mi?</i>
ibibik ğuşu	Çavuşkuşu.
ibicek	Bir şeyi bölüşmek için çekilen kur'a.
ibicek atmaḥ	Kur'a çekmek. (DS VII/2501)
içeri	Oturma odası: <i>İçeriye geçek gelin.</i>
idare	Küçük gaz lambası.
iğ	Yünü eğirmek için kullanılan tahtadan yapılmış, çengelli alet.
iğim	Halı, kilim gibi şeyleri dokumaya yarayan tezgah.
i:mek	İp eğirmek. (<i>iğmek</i>)
iki canlı	Hamile, gebe.
ikircikli	İki şey arasında kalan. (kimse)
ila:ançe	Küçük leğen.
ilenger	Bakır kap.
ilistir	Süzgeç, kevgir. (DS VII/2526)
[ilkmek]	Biriktirmek, toplamak. (DS VII/2530)
ilmek	İnsanı oyalayacak, bağlayacak iş: <i>Bana bir ilmek bulunuz.</i> (DS VII/2532)
iñilemek	Herhangi bir hastalık dolayısıyla inlemek.
iraḥ	Irak, uzak.
irba:m	İbrahim.
irdelemek	Çekememek. (DS VII/2547)
irdenik	Yabancılık çeken, çekingen, ayrıışsı.

[isdotu]	Biber. (DS VII/2557)
iskarpın	Yüksek topuklu ayakkabı.
iskembi	Sandalye.
işKi	İçki.
işiddirmek	Duyurmak.
işli gùjlü	Becerikli, hamarat.
işlik	Gömlek.
işmar	İşaret, göz kırpma.
işmar etmek	İşaret etmek.
iştahlı	Yeme isteği çok olan.
it oynamış yonca tarlası	(dy.) Karışık, birbirine girmiş, dolaşık.
itdirse:	Göz kapağında çıkan sivilce, arpacık. (<i>it dirseği</i>)
itine dök	(dy.) Sürüsüyle, çok fazla anlamında kullanılan sözcük.
ivedi	Acele, çabuk.
ivirleyip civirlemek	Üzerinde gereğinden fazlaca durmak, ayrıntılara takılmak.
iyce	İyi.
izlam olmaḥ	Anlaşmak.

K

kâğıtçı	Yazma, tülbent, başörtüsü.
kağırdah	Eritilmiş iç yağı veya kuyruk yağından kalan posu.
kant	Şekerli sıcak su.
[karılmak]	Hayvanlar çiftleşmek. (DS VIII/2662)
(düven) kayarlamak	Düvenin bozulan taşlarını yeniden koymak. (DS IV/1641 <i>düven kayarlamak</i>)
keçe	Çobanların koyunları otlatırken üşümek için giydikleri kıyafet.
keçeşme	Uyuşma.
kehin başı	Yokuşun başı..
kekeç	Kekeme.
kekiç	Çekiç.
kekil	Alna dökülen kısa saç, perçem.
kekilbastı	Öne dökülen saçları toplamaya yarayan toka.
kekremsi	Acımsı.
kele	‘Ayol’, ‘yahu’ anlamında kullanılan kadın ünlemi. (DS VIII/2725)
kelek	Hayvanların boynuna takılan çan, çingirak.
kelep	İplik çilesi: <i>İpi kelep etdik.</i>
kelik	1.Ayakkabı, eski ayakkabı. 2. Yünden örülmüş terlik. (DS VIII/2733)
kellesuvan	Kuru soğan.
kelleşeker	Kesme şeker.
kelli felli	(dy.) Zengin kişiler için kullanılan sözcük.
kemçik	Ağzı eğri.

kemçilmek	Kesici şeylerin körelmesi.
kemçük	Ağzı eğri: <i>Kemçük ağız</i> .
kemdilemek	Kin gütmek, hakkında kötü düşünmek.
kemk	1. Dokuma tezgahı. 2. Kilim dokuyan kişi.
kenger tikenı	Soyularak kenger sakızı elde edilen bir tür ot.
kenger sağızı	Kenger dikeninden elde edilen, sert ve çiğnenmesi zor bir sakız.
kepek	Çekilen bulgurdan savrulan tozlar.
kepenekli	Hayvanlarda görülen bir tür hastalık.
kepir	Verimsiz, kıraç toprak.
[kepirmek]	Bayatlamak. (DS VIII/2749)
kerme	1. Koyun gübresi. 2. Sümük.
kerpimek	Bayatlamak.
kertik	Çentik.
kertmek	Ağacı çentikleyerek oymak.
kese	Kısa yol, kestirme: <i>Aha şo keseden gidin</i> .
kesek	Sıkışmış kuru toprak parçası.
kesilmek	Çürümek, bozulmak: <i>Süt kesildi</i> .
kesme çorbası	Mercimekli ve hamurlu çorba.
kesmek	Birisini kötülemek: <i>Beni ona buna kesiyor</i> .
keş	Kurutulmuş tuzlu yoğurt.
kevgir	Süzgeç.
keyveni	Yemekçi kadın.
kırtışli	Pürüzlü.

kilte	Kemer tokası.
kingirdemek	Sessizce gülmek.
kirkıt	Halı dokuma aleti.
kirtik	Ufalanmış sabun parçası.
kis	Taş, kum, kil ile karışık sert toprak katmanı: <i>Kisli toprağ</i> .
kişelemek	Kovalamak.
kişifleme	Gizlice gözetleme.
kışkışlemek	Köpeği saldırmaması için kışkırtmak.
kitlemek	Kilitlemek.
kızılık	Yanmış yağ.
kizir	Köy bekçisi.
kòmbe	İki sac arasında ya da külde pişirilen mayasız ekmek.
kongili goç	Ağacın iki tarafına ip bağlanarak sallanma.
körlek	Tembel, uyuşuk. (DS VIII/2966 <i>körlek</i>)
köylük	Köy.
kölük	Boynuzu olmayan hayvan.
kòmeli	Kalabalık.
kòmüş	Genç, sevimli erkek manda. (DS VIII/2957 <i>kömüş</i>)
kònez	Yaşlı, kocamış.
kòpùmek	Yorgan, yatak, şilte gibi şeyleri kalın ve aralıklı sıkıca dikmek, sırmak.
kòr kòsnü	Gözleri bozuk olanlar veya gözlük kullananlar için kullanılan kelime, lakap.
kòr kòtü	Kötü, çirkin, işe yaramayan şeyler: <i>Kòrüyü kòtüyü almış gelmişsin.</i>
kòrcùkmek	İçine kapanmak, yeteneklerini kaybetmek.

kòrelmek	Bıçak, balta gibi şeylerin ağızları kesmez olmak.
kòs	Sokak kapısının arkasına vurulan ağaç dayak: <i>Ne duruyon kòs kòs.</i> (DS VIII/2970 <i>kòs</i>)
kòsguç	Köz karıştırıcı.
kòslemek	Kilitlemek.
kòsnü	Köstebek.
kòsre küle:	1. Tırpanların ağzını keskinleştirmek için kullanılan taş. 2. Yüzü esmer olanlar için kullanılan lakap: <i>Şuna baĥ kòsre küle:ne benziyor.</i>
kòstava	Sobadan köz alma küreĝi.
kòsüre	Bileĝi taşı.
kòtelemek	Bir şeyi kaldırıp atmak, fırlatmak.
kòten	Pulluk, büyük saban.
kòtùlemek	Bakımsız kalmak, zayıflamak.
kòygöçüren	Ekin arasında görülen ve ürüne zarar veren bir çeşit dikenli bitki. (DS VIII/2983)
kòynek	Atlet, içlik, iç çamaşırı.
kòz	Kor.
kòzlemek	Et, sebze, meyve, hamur vb. şeyleri ateşte pişirmek.
ķubaşılĥ gitmek	İki sürüyü birlikte otlamak. (DS VIII/2987 <i>kubaşık gitmek</i>)
ķùflet	Koca,eş.
ķùfte	Köfte.
ķùlek	Yaĝ, pekmez vb. basmak için kullanılan tahtadan yapılmış kap, tahta S
ķunkilik	Kâkül, perçem.

[küçüle]	Bir çeşit zehir. (DS VIII/3025)
küfle	Tandırda ateşin yanmasını sağlayan hava deliği.
kül ipi	Koyunlar kırkılırken ayaklarını bağlamak için kullanılan ip. (DS VIII/3029)
kùlek Kemi:	Kürek kemiği.
kùlemek	El ve ayaklarını bağlamak. (DS VIII/3031)
külte	Balta ya da keserin çivi çakılan yanı.
kùmük	Basık burunlu.
kùnde	Günde, her gün.
künkül	1. Kâkül, ibik. 2. Kuşların tepelerindeki sorguç.
kürmek	Temizlemek: <i>Küre:nen kür eyce.</i>
kürük	Eşek yavrusu.
kürün	1. Hamam kurnası. (DS VIII/3048 kürün) 2. Hayvanların su içtiği kab, tekne.
küskü	Taş kaldırmada kullanılan basit kaldıraç.
küstüm	Tek kişilik yastık.
küşne	Burçak. (DS VIII/3052)
[küşüm]	Kaygı, tasa. (DS VIII/3052)
küt	1. Kötürüm. 2. Tandıra pişirilmek için yapıştırılan hamurdan düşen parçalar.

L

lalıḥ	Kekeme.
[lavgar]	Geveze, boşboğaz, palavracı. (DS IX/3067)
layıḥlı	Layık, yakışır.
leh	Ölünün yerleştirildiği mezardaki bölüm.
[levaz]	Taze ya da kuru fasulye, börülce. (DS IX/3083)
li:me	Parça, liğme.
loğ	Damdaki toprağı sıkıştırmada kullanılan silindir biçimindeki taş.
loḥma datlısı	Lokma veya yoğurt tatlısı.
loluh	Gözleme.
lor	Çökelek. (DS IX/3087)
löküs	Fener, idare lambası.

M

ma	1. Ama fakat lakin. 2. De/da: <i>Sonra ma buraya geldi.</i>
madımaḥ	İlkbaharda kırlarda yetişen, ufak, yeşil yapraklı, ıspanak gibi yenilen bir ot.
mahana	Bahane.
maḥarlama	Kare şeklinde kesilen küçük hamur.
maḥat	Tahta divan, kanepeler.
maḥbula geçmek	İşine yaramak, faydalı olmak.
mahle	Mahalle.
maksi	Uzun etek, basma etek.
malaḥ	Manda yavrusu.
malamat	Sıkıntı, üzüntü, rezillik.
mamili	Saf, enayi.
manıḥ	Kedi yavrusu.
mantik	Hayvana yedirilen dikenli bir çeşit ot. (DS XII/4586)
mantis	Konserve yapmak için kazanın ateş üstüne kurulması. (Mantis yakmak)
masaḥ	Şakacı.
maşala	Ekilmek için ayrılmış toprak parçası, evlek.
matḡap	Matkap, burgu, ağaç dikme makinası.
mayahoş	Ekşimsi.
mayasır	Basur, hemoroit.
mayıs	Yaş sığır pisliği, gübre. (DS IX/3140)

mazı	Halı tezgahlarında halının sarıldığı ağaçlar.
[mazman]	Üç yaşına girmiş koyun. (DS IX/3146)
med değne:	Hiçbir işe yaramayan, gereksiz. (<i>med değneği</i>)
medet	Yardım.
[meh]	Al, işte. (DS XII/4589)
mehele almaḥ	Önemsemek.
mehelsemek	Önemsemek, değer vermek. (bk. <i>mehele almak</i>)
mektep	Okul.
melefe	Yatak ve yorgan çarşafı.
melemez	Beceriksiz, tembel. (DS IX/3155)
memek	Meme.
mengir	Hayvanları ahıra bağlamak için kullanılan ‘u’ biçiminde eğri ağaç.
mengirde	Yünden örülmüş hayvan boyun bağı, tasma.
menlemek	Ötmek : <i>Bizim horoz şafak atar atmaz menlemeye başlar.</i> (DS IX/3165)
mentik	Çayırın içinde yetişen ve yenen bir ot.
mercik	Tavşan yavrusu.
merduvan	Merdiven.
[meres]	1. Köpeğin yaşı. (DS IX/3167) 2. Köpeği yedeğe alıştırma. (DS IX/3167)
meret	1. Olumsuz şey. 2. Uğursuz.
mertek	Damın üzerindeki kısa ağaç örtü.
meses	Hayvan sürmede kullanılan ucu çivili sopa, değnek, üvendire.
meşiref	Kulplu bardak.

meymanlıh	Halsizlik, uyuşukluk: <i>Yeme: yedikten sonra baa bir meymanlıh çöktü ki.</i>
meymenet	Güzellik, hoşluk: <i>Suratında hiç meymenet bile yoğudu.</i>
mezer	Mezar.
mıdara	Çürük.
mığrıbı	Mızımız.
mıh	Büyük çivi.
mıhayt olmağ	Sahip çıkmak.
mıhsıçtı	Elisıkı, cimri.
mıncılıh	Çok az, azıcık.
mırığı gırılmağ	Umduğunu bulamamak.
mırılıh köfte	İçinde et olmayan, su ve bulgurla yapılan köfte, cimri köftesi.
mırıl	Pis, sararmış su: <i>Yünden de mırıl aılıyor.</i>
mırtat	Ters.
mıtırıp	Cimri.
mıy mıy	Yavaş yavaş, ağır ağır: <i>Mıy mıy gonusup mıy mıy iş yapar.</i>
mıymıntı	Üşengeç, yavaş hareket eden, tembel.
mil	1. Misket. 1. Dantel örmeye yarayan alet, tığ.
milevez	Beceriksiz.
mine ambarı	Doymak bilmeyen, obur.
minik	Köpek yavrusu, küçük köpek. (DS IX/3201)
minitan	Gömlek.
miraketlenmek	Nikâhlanmak.

mitil	Yüz geçirilmemiş yorgan, şilte, minder, yatak.
mitilini atmaḥ	Misafir için gelenlerin uzun süreli kalması: <i>Mitilllerini attılar daha gaḥıp gitmezler.</i>
moderin	Modern, çağdaş.
modur	At, eşek, öküzleri dürtmekte kullanılan ucu çivili değnek, üvendire. (DS IX/3207)
mozzik	Küçük genç öküz.
mòhùr	Mühür.
mòpkem	Sıkı, sağlam: <i>Mòpkem bağla da çözülmesin.</i>
mucur	Bir tür tahılölçeği.
muḥanet	Yabancı, başkaları, el.
muhbirlemek	Bir şeyi birine söylemek.
muḥtaclı	Başkalarına muhtaç olan, fakir kimse.
mum dutturmaḥ	Çok disiplinli davranmak.
mumbar	Hayvan bağırsağı. 2. Bağırsak dolması.
muncuḥlamak	1. Bitirmek. 2. İğne deliğinden ipi geçirmek.
mustur	Suçlu olduğu halde suçsuz görünmeye çalışan, suçunu gizleyen: <i>Mustur ağat onunkisi hiç ellemeyin.</i>
mustur a:t	Yalandan ağlamak. (<i>mustur ağıt</i>)
musur	Hayvanların yemlendiği yerler.
muzu	Başa bela.

N

na:der	Ne kadar.
nabal	Ve bal, günah: <i>Güna: nabalı boynuna.</i>
nacaḥ	Nacak.
naḥır	Hayvan sürüsü.
namazbezi	Kadınların kısa süreliğine dışarı çıktıkları zaman örttükleri uzun beyaz başörtüsü.
namazla:	Üstünde namaz kılınan kilim, post vb. şeylerden yapılmış seccade. (<i>namazlağı</i>)
namlu	Samanından ayrılmış ama elenmemiş arpa, buğday yığınları. (DS IX/3237)
namtı	Çakı. (DS IX/3238)
namtik	Çayırılarda biten, kökü yenilen dikenli bir bitki. (DS IX/3238)
nan	Arpa unundan yapılan ekmek.
nannik	Ekmek.
[narhıslanmak]	Sinirlenmek. (DS XII/4603)
narpuz	Nane.
navruz	Eflatun renkte yenilebilen bir tür çiçek.
neçe	Nice, çok: <i>Neçeleri geldi de varmadı.</i>
nezzet	Lezzet: <i>Yemek de çoḥ nezzetli olmuş.</i>
nızgı daralmaḥ	(dy.) Tahammül edememek.
noḥrat surat	Asık suratlı, çirkin.

O

o:maç	Kızgın tereyağı üzerine doğranan ekmekle yapılan yemek.
ocaḥ	Ocak.
[oğlaman]	Bir yaşındayken yavrulayan koyun ya da keçi. (DS. IX/3267)
oḥbaz	Bilgiçlik taslayan.
oḥla:	Oklava.
oḥul	Okul.
oḥumaḥ	Okumak.
omca	Büyük odun parçası. (DS IX/3280)
onca	O kadar: <i>Onca çalışdı çabaladı da olmadı.</i>
onca:z	1. Azıcık, biraz. 2. Küçük: <i>Onca:z baca:yla dediğne baḥ.</i>
oncacıḥ	Biraz, azıcık.
oparlö	Hoparlör.
oralıḥlı	Oralı: <i>Hiç oralıḥlı bile olmadı.</i>
orbuḥ	Doymak bilmeyen.
otlaḥcı	Başkalarının sırtından geçinen.
otluḥ	Kış için kurutulmuş ot yığını.
oturaḥ	Tahtadan yapılmış arkalıksız sandalye. (DS IX/3296 <i>oturak</i>)
[oturak]	Düğünden bir gün sonra evde oturularak yapılan eğlence. (DS IX/3296)
oyluḥ Kemi:	Uyluk kemiği.

oynaḥ 1. Yeraltı suları nedeniyle kayan toprak, göçük. 2. Cilveli kadın.

oyulḡamaḥ Elle seyrek dikmek, sırmak.

Ö

ödek	Zarar ödentisi. (DS IX/3310)
öendere	Hayvanları dürtmekte kullanılan ucu bizli değnek, üvendre. (DS IX/3315)
ögeç	Bir yaşından dört yaşına kadar erkek koyun, koç. (DS IX/3314)
ö:kelenmek	Ağlarken iç çekmek, yüreği kabarmak. (<i>öğkelenmek</i>)
ö:rencelik	Öğrenmek için yapılan ilk iş. (<i>öğrencelik</i>)
ö:rcelik	Bebek önlüğü. (<i>öğürcelik</i>)
ö:rdemek	Göğüsten ses çıkarmak. (<i>öğürdemek</i>)
ö:rmek	Kusmak, mide bulanması. (<i>öğürmek</i>)
ö:tlemek	Kandırmak, kışkırtmak, ara bozmak: <i>Onu hep anası ö:tlüyor.</i> (<i>öğütlemek</i>)
öksemek	Göreceği gelmek, özlemek, istemek. (DS IX/3326)
ökünmek	Birinin yaptıklarını, söylediklerini yineleyerek alay etmek. (<i>ökünmek</i>)
ö:nük	Boyna takılan veya bele takılan üst kıyafet. (<i>önlük</i>)
öndüc	Ödünç.
öna:	İnatçı. (<i>önağ</i>)
örnek	Kadınların yaptıkları dantellerin kopyalarını birbirlerinden alması: <i>Onun örneğini bize de ver.</i>
örs	Tırpanların ucu köreldiği zaman ucunu keskinleştirmek için dövülen aletin adı.
örtme	Evin girişine yapılan önü açık kulübe.
örtü	Yatak: <i>Örtüleri getirin de sarağ.</i>
örük	Örgü.
örülmek	Toplanmak, üşüşmek: <i>Arı örülmüş buraya hep.</i>

öta:nner	Geçen günler, geçenler. (<i>ötağanner</i>)
öta:çe	Diğer mahalle, uzak mahalle veya yer.
öte beri	Erzak, çarşıdan alınan yiyecek, eşya vs.
öta:nnı	O tarafa. (<i>öte yannı</i>)
öykünmek	Taklit etmek.
özelemek	Yoğurdu sulu hale getirme.
özleşmek	Yemeğin koyulaşması: <i>Yema: özleşene ğadar ğarıştır.</i>

P

paḥ	Pak, temiz.
paḥaç	Poğaç. (DS IX/3379 <i>pahaç</i>)
paḥıl	Cimri.
paḥlava	Baklava.
palan	Semer.
pallanpoş	Giyimi kötü ve özensiz olan.
paPuç	Terlik.
parça pinçik	Parçalanmış, parça parça edilmiş.
parnaḥüzüm	Küçük ve kuru kahverengi üzüm, besni üzüm.
part	Karın, işkembe. (DS IX/3401)
partal	Palavra, yalan.
pasaḥ	Kir, pislik.
pasaḥlı	İşine ve giyimine özen göstermeyen, temiz ve düzenli olmayan.
pastesi	Pazartesi.
paşa	Büyük kardeş, ağabey.
pata kùte	Aceleyle getirilen iş.
patana	Obez.
pattes	Patates.
patos	Tane çıkarmaya yarayan alet.
pavkıрмаḥ	Ateşin birden tutuşması.
payalanmaḥ	Kendini beğenme, övünmek.

payton	Fayton.
pejmürde	Kılık kıyafetine özen göstermeyen, iyi bir şekilde giyinmeyen.
peklemek	Temizlemek.
permeperişan	Çok perişan.
pernek	Sürüden ayrı otlatılan, iki üç kişinin birkaç davarı.
peş	Etek.
peşgır	Havlu.
peşli	Düğünlerde giyilen bir tür kıyafet.
peyik	Şalvar ve donun üçgen biçimindeki ağı.
pezik	1. Pancar. 2. Koyu pembe.
pıçaḥ	Bıçak.
pırtı	1. Çamaşır. 2. Eski kumaş, bez parçası.
pıskırmaḥ	Hapşırmak, aksırmak.
pışpışlamaḥ	Bebekleri ‘pış pış’ diyerek uyutmak.
pıtraḥ	Küçük diken.
pinlik	Kümes.
pinpirikli	Titiz.
pinti	Cimri.
pırçekli	Havuç.
portekel	Portakal.
pòçùk	Kuyruk sokumu.
pòçùkçü	Çoban yamağı. (DS IX/3478 <i>pòçükçü</i>)
pòhrek	Birikmiş olan suyun önüne konulan boru.

pòslük	1. Soba küllerinin yığıldığı yer, çöplük. 2. Hayvan dışkılarının atıldığı yer, gübrelik.
puḥarí	Baca.
pulluḥ	Tarla sürmeye yarayan alet. (bk. <i>garasaban</i>)
pulluḥ pıça:	Toprağı devirmeye yarayan alet.
pür	Yaprak.
pürpürün	Semizotu.
püsür	1. Yünün eğirilmeye elverişli olmayan kaba kısmı. 2. Pislik: <i>Boḥu püsürü almış gelmişsin.</i>

R

rahi	Rakı.
rapata	Lavaşı tandıra yapıştırmak için kullanılan, içi ot ya da paçavra dolu, yastık biçiminde araç.
reşber	Rençber, çiftçi.
römorh daya:	Kriko, römork dayacağı.

S

sa:bi	Çocuk, cahil anlamında kullanılan sözcük: <i>Bu sa:bi de çoḥ ḡariban.</i>
saçaḥ	Eski bez parçası.
saçḡıran	Kelliğe yol açan bir hastalık.
saçḡı	Yakacakta kullanılan davar gübresi.
saçuzadan	Pişmiş et içindeki şerit gibi kalın sinirler.
sadır	Sidik.
saḥ yatmaḥ	Hafif uyumak, derin uyumamak.
saḥap çıḥmaḥ	Sahip çıkmak.
saḥız	Sakız.
saḥtıyan	İşlenmiş deri.
saḥtiyan dutmaḥ	Çok kirlenmek.
salaca	Tabut.
salahana	Yaramaz, başıboş, tembel.
salḥım ağaç	Dalları aşağıya doğru sarkan bir ağaç türü.
salḥım saçaḥ	Paçavra.
salıḥçı	Kız evine, düğüncünün geleceğini bildiren adam. (DS X/3525 <i>salıkçı</i>)
sali	Salı.
salmaḥ	Göndermek.
sancımaḥ	1. Sokmak, takmak: <i>Eteklerini beline sancıdı.</i> (DS. X/3535 <i>sancımak</i>) 2. Ağrımak.

sandıḥ	Sandık.
sandolye	Sandalye.
sañ	Buz: <i>Sañ dutmuş ki her tarafı nasıl bi görsen.</i>
sapa	Tenha yer, ıssız yer.
sapḡın	Bunak, deli gibi. (DS X/3541 <i>sapkın</i>)
saplı	Saplı su tası, maşrapa.
saplıca	Bulguru kaynattuktan sonra kazandan almak için kullanılan kap.
sarat	Bir çeşit büyük delikli kalbur.
saratlamaḥ	Kalburla elemek.
sarıbursa	Siyah kılçıklı, dolgun taneli buğday.
sarıḥ	Tülbent.
sarmaḥ	Sermek: <i>Sufrayı sarın.</i>
sası	Pis kokulu.
sati	Zaten.
savmaḥ	Göndermek, yollamak.
savsahlamaḥ	Özen göstermemek, baştan savmak: <i>İşini savsaḥlama!</i>
savuşdurmaḥ	Göndermek, atlatmak.
[say]	İri, büyük kaya. (DS X/3556)
saya	Ağıl. (DS X/3557)
[saya]	Kadın giysisi, entari. (DS X/3557)
sayışmaḥ	Ödeşmek: <i>50 lira borcu vardı, bir dana verdi, akli sıra sayıştı.</i> (DS X/3559 <i>sayışmak</i>)

se:rtmek	Koşmak. (<i>seğirtmek</i>)
seki	Basamak.
seKitmek	Devamlı, aralıksız: <i>Hiç seKitmeden işini yapardı.</i>
sekleme	Yünden dokunmuş çuval.
sekmen	Yerden yüksekte kalan yer, dolgu, eşik.
selanik	İçten giyilen yün atlet.
seme	Aptal, sersem, budala.
sepelemek	Yağmurun tek tük yağması.
sepmek	Bulaşmak: <i>Soyha hastalık baa da septe.</i>
serenti	Sebze kurusu saklanan kiler.
sere serpe	Açık saçık, rahat.
sergen	Tahıl kurutmaya yarayan yer.
sergi	Buğday ve hediklerin kurutulduğu yer.
serpenek	Dam saçağı.
ersefil	Perişan.
[sesirgemek] Bir ses duyar gibi olmak. (DS X/3592)	
sevindirik olmak	Çok sevinmek.
sıhhatlı	Sağlıklı.
sıhılamak	1. Sıkamak. 2. Tembihlemek, öğütlemek.
sıhılmak	Sıkılmak.
sıhım	Avuç içinde sıkılmış miktarda, tutam.
sıhlatmak	Sıkılaştırmak.
sınangulu	Denenmiş, denemeden geçmiş.
sıncıhmak	Sabırsızlanmak: <i>Sıncıhtınız mı ne oldu hemen?</i>

sınıhçı	Kırık, çıkık bağlayan kimse.
sıracalı	Deli.
sırhıtmaḥ	Süzme: <i>Süzeḡe goy da sırḥıt.</i>
sırıḥ	Kalın ve uzun sopa, sırık.
sırım	Sağlam.
sırımaḥ	Yorgan, şilte gibi şeyleri iri iri aralıklı ve sağlam bir şekilde dikmek.
sırışlamaḥ	Eğri büğrü dikmek: <i>Doḥdor beni sırışladı ḡodu kenara.</i>
sırnaşıḥ	Sırnaşık, laubali
sırsıl	İnatçı, pes etmez.
sırtarmaḥ	Gülmek.
sıvatlamaḥ	Elle düzeltmek: <i>Sıvatlayaraḥ ḡatla.</i>
sıvazlamaḥ	Okşamak, masaj yapmak.
sıyrıḡı	Kar ve saman temizlemek için yapılmış araç.
[sıypak]	Düz, parlak, cilalı. (DS X/3626 <i>sıypak</i>)
sıyrıḥ	Edepsiz.
sızılmaḥ	Yağ, bal vb. şeyler eritilerek süzülme, yabancı maddelerden arınmak. (DS X/3628 <i>sızılmak</i>)
siftah	Yeni, ilk: <i>Siftah gendi girdi işe.</i>
siftimek	Kemik üstündeki etleri ayıklamak.
siḡilotu	Bir çeşit bitki, ot.
siḡeç	Çit. (DS X/3650)

si:mek	Kedi, köpek gibi hayvanların işemesi. (<i>siğmek</i>)
si:reşik	İyi pişmemiş et veya suyunu çekmemiş yemek. (<i>siğreşik</i>)
sihil	Sihir, büyü.
sille	Tokat, şamar.
sin	Kabir: <i>Sinine sıçalar</i> . (DS X/3637)
sini	Büyük tepsi.
sinikmek	İçine atmak, sinmek: <i>Çocu: sinikdirmiş</i> .
sinítmiş	Gizli iş yapan, sinsi.
sinmek	İşlemek, geçmek, bulaşmak. <i>Goğu her yere sindi</i> .
sinnek	Yüreği kötülükle dolu kadın, cadı. (DS XI/4698)
sirkelemek	Silkelemek, çırpamak.
sitil	Kova.
siyiş	İki yaşında erkek keçi.
siymek	1. (→siğmek) (DS X/3652) 2. Sızmak: <i>Şu yarığtan su siyiyor</i> .
sof	Etek astarı.
sofa	Antre, koridor, giriş.
so:uğ guyu	Lastik ayakkabı, kara lastik.
so:ulmağ	Sütü kesilmek, suyu çekilmek, buruşup pörsümek, sönmek.
soğağ	Sokak.
soğarış	Yemeklere konan soğan, yağ, kıyma ve salça karışımı.
soğranmah	Gönülsüzce söylenerek iş yapmak: <i>Soğrana soğrana sufrayı gurdu</i> .
soğu	Tahıl dövmeye yarayan büyük taş dibek. (DS X/3659 <i>sohu</i>)

soĥum	Lokma: <i>Bir soĥum bir ŧey yemedi.</i>
soĥurđanmaĥ	(→ <i>soĥranmaĥ</i>) (DS X/3658 <i>soĥurđanmak</i>)
solu:an	Soluk soluĥa, tıknefes.
soluĥlanmaĥ	Dinlenmek, nefes almak.
son beŧik	Bir ailenin en son olan çocuĥu. (bk. <i>tekne ĥazıntısı</i>)
sonra ma	Ondan sonra, sonra da.
sormuĥ	1. Bebeklere tülbent içine tatlı konularak yapılan emzik. 2. Yemeĥi de yapılan bir tür ot.
sorutmaĥ	Ayakta durmak, dikilmek.
sosurt	Suratsız, sevimsiz, kibirli.
sosurtmaĥ	Surat asmak.
soyĥa	1.ölünün üstünden çıkan giysi: <i>Soyĥasına ĥalasıca</i> . 2. Aksi ŧey, huysuz.
sbelek	1. Kundak: <i>Hatice ocu: sbelek yap.</i> (DS X/3672) 2. Loluĥ, gözleme.
[sĥŧ]	Mevlit. (DS X/3675)
slpk	Prsmŧ, gevŧek.
slpmek	ŧiŧmanken zayıflamak. (DS 10/3678)
slptmek	Yeŧillikleri haŧlamak.
smrmek	Silip süpürmek.
s:t	Sĥt.
s:ŧlemek	Birinin her ŧeyini elinden almak. (<i>sĥŧlemek</i>)
subra	Küçük ve kare ŧeklinde kesilen hamurun yoĥurtlanmasıyla yapılan, soĥuk çorba.

sufat	Yüz, çehre.
sufra	Sofra.
sulu kilim	Su damlaları gibi nakışları sıra sıra işlenen kilim.
sulu selli	Yemeğin suyunun tanesinden çok olması.
suluḥ	(→cağlıḥ)
sumsuḥ	Yumruk.
sundurma	Üstü kapalı balkon, evlerin önündeki taşlık.
susasmaḥ	Susamak.
suva	Sıva.
suvas	Sivas.
suyan	Bir karış. (DS XII/4709)
südük	Sidik.
südüklük	İdrar torbası.
sümek	Taranmış yumak biçiminde yün.
sümkürük	Sümük.
[sümürmek]	Silip süpürmek. (DS X/3679)
sümüye	Görmeden, bilmeden ezbere.
süprüntü	Kötü kadın, sürtük.
sürgü	Bir çeşit kapı kilidi.
sürtmek	Gezmek.
sütlüven	Zehirli bir ot.
süyem	1. Bir sap iplik. (DS X/3728) 2. Gözyaşı, damla: <i>Süyem süyem aḥıttı</i> .

Ş

şadara	Büyük delikli kalbur.
şapalaḥ	Tokat.
şaplaḥ	(→ <i>şapalaḥ</i>)
şappadana	Hemen, aniden.
şargada	Yaramaz, kavgacı.
şarlamaḥ	Çok akmak.
şavḡı	Görüntü, resim: <i>Ğızın şavḡısı düşüyor ya resmi.</i>
şavḥ	Işık, aydınlık.
şebit	İçinde yün ya da pamuk bulunan ince minder.
şeddat	Sinirli, şiddet yanlısı.
şefil	Tükürük.
şekar	Şeker.
şelek	Sırtta taşınan yük. (DS X/3758)
şeneltmek	Neşelendirmek, canlandırmak.
şenliklice	Kalabalıkla birlikte eğlenmek, sohbet etmek.
şer	Yaramaz, kötü.
şeremet	Çalışkan, becerikli, eli çabuk.
şergada	(→ <i>şargada</i>)
şeşelemek	Horozlanmak, üstüne varmak. (DS X/3763)
şevşiri	Çapraz, ters.

şığva	İnce, düzgün bedenli delikanlı. (DS X/3766)
şıp	Birden, birdenbire.
şıpşıp	Bir tür ayakkabı.
şıra	Üzüm, erik, dut vb. meyvelerin suyu.
şıvgın	Karla karışık sepken yağış, ayaz.
şikar	Önem, değer: <i>Bi tabağın şikarı ney anam, şikara mı geçti?</i>
şikir	Surat, biçim, kılık.
şikirsiz	Sevimsiz, kılıksız, yakışksız.
şimşir darağ	Kemikten yapılmış tarak.
şimşir ğaşığ	Tahtadan yapılmış büyük ve parlak kaşık.
şipidik	İvecen, tez canlı.
şipik	Hasta gözdeki çapak.
şipilek	Hızlı hareket eden kimse için kullanılır.
şipir şipir	Çabuk çabuk.
şire	Her çeşit tatlı.
şirnemek	Şıarmak.
şışek	Genç koyun. (DS X/3786)
şiv	Dut ve üzüm posası.
şo	Şu.
[şoğum]	Lokma. (DS X/3790 <i>şoğum</i>)
şom a:zlı	Kötü ağızlı.
şona yuğarı	Şu tarafı.
şor	Tuzlu yemek.

şora	Şurası (ilerde bir yer için).
şorík	Salya.
şoşartmaḥ	Abartmak. <i>Şunu bir şoşarttınız ki ğı.</i>
şoyannı	Şu taraf.
şòrùk	Salya.
şòrùklü	Sümüklü.

T

tabaḥ çanaḥ	Mutfaktaki eşyalar, kap kaşık.
taḥıp	Takip.
talaz	Kuvvetli yel, kasırga.
taman	Hani, hani ya: <i>Taman sen nerdeydin?</i> (DS X/3816)
tamamıncaz	Demin, az önce: <i>Tamamıncaz seni aradım bulamadım.</i>
tamtıḥır	Bomboş.
tandırılıḥ	1. Ekmek yapılan yer. 2. Kömürlük, odunluk.
tañlamak	1. Aklı başına gelmek: Yeni mi tañladın? 2. Kınamak, ayıplamak: <i>Taña:ma tana:ma başına gelir.</i>
tantana	Gürültü, şamata.
tapıḥlamaḥ	Birini beğenerek sırtını sıvazlamak: <i>Tapıḥladı tapıḥladı sevdi.</i> (DS X/3824 <i>tapıklamak</i>)
[taplı]	Eşsiz, benzersiz. (DS X/3827)
tar	Tavukların tünediği yer.
tavatr	Çok güzel, çok iyi.
tavlı	Semiz, besili.
tavsur	Fotoğraf, resim.
tazı boncu:	Hayvanların boyunlarına takılan bir süs.
tazı çulu	Köpeğe benzeyen bir hayvan olan tazıların üşümemesi için üstlerine örtülen örtü.
teberík	Armağan.

teğavt olmağ	Emekliye ayrılmak.
teğaltı	Binek hayvanlarında eğerin altına konulan keçe. (DS X/3859)
tekne g�azıntısı	Bir ailenin en son olan çocuğu.
tek tük	Arasıra, seyrek.
tel dolabı	Sergen, raf.
telek	Kuş, tavuk vb. hayvanların kanat kalemleri.
teleme	Bir çeşit �ocuk oyuncağı, topaç. (DS X/3869) 2. Peynir mayasıyla kestirilmiş sütten yapılan süzülmemiş peynir.
telermek	Nemlenmek, ıslanmak.
telesimek	Yorgunluktan ya da sıcaktan bayılacak gibi olmak. (DS X/3870)
teli�e	Yenilen bir ot.
telis	Keten ya da kendirden yapılmış seyrek çuval.
tellenmek	Küsmek, darılmak, g�cenmek: <i>Her şeye de telleniyor.</i>
teltel	Pişmaniye.
teltik	1. Dolaşık, karışık. 2. Söylenmesi zor.
temam	Tamam.
temek	Ahır penceresi, saman atılan pencere.
temelli	Hepten, tamamen.
tengirşek	Yuvarlak. (DS XII/4751)
tentene	Dantel.
tepeleme	Taşacak şekilde, boş bırakmaksızın.
tepme	Kıldan ya da y�nden yapılmış büyük çuval.
tepmek	Tekme atmak, tepinmek. (DS X/3886)

tepürlemek	Ağaç tepside tahılı silkeleyerek taşından ayıklamak.
terek	1.Tavuk kümeslerindeki tünek. 2. Raf: <i>Dolabını tereğini aldı.</i>
terelellim	Aklı havada.
terkí	Atın arkası.
terlik	Takke, külah.
tesviye küre:	Bir çeşit tarla düzenleme aleti.
teş	Leğen.
teşi	Yün eğirmeye yarayan tahta araç, iğ. (DS X/3897)
teşt	Büyük leğen.
tetik	Kedi, köpek vb. hayvanların pençeleri.
tetil	Yufka ekmeği.
tevekkeli	Allah'tan ki anlamında kullanılan bir söz.
tevir tevir	Çeşit çeşit.
tevri	1. Durum, biçim: <i>Tevri dönmüş.</i> 2. Çeşit, tür. (DS X/3902)
tevizir	Laf taşıyan: <i>Tevzirledin de eline ne geçti?</i>
tey	Ta anlamına gelen, uzaklık bildiren söz.
tez can	Aceleci, çabuk davranan.
tezberiye	Çabuk, hemen. <i>Tezberiye de galhmaz şimdi bu.</i>
tezce	İvecen, aceleci: <i>Bunun da canı bir tezce ki.</i>
teze	Taze, yeni: <i>Teze öldü.</i>
tezek	Kerme, sümük.
tezitmek	Acele ettirmek: <i>Tezit tezit haydi</i>
tezmek	Kaçmak.
tığ	Ekinin ezilmiş, saman olmuş hali.

tı:lamaḥ	Tepeleme doldurmak.
tıḥlım tıḥlım	Kalabalık, dopdolu.
tıḥtap	İyi gelen, tam uyan, yakışan.
tınnamaḥ	Umursamak.
tıpışlamaḥ	Yüz vermek, arka çıkmak.
tırampa	Takas, değiş tokuş.
tırıḥ	Sulu ishal.
tırpan	Ekin biçme aleti.
tısılamaḥ	Ağır yük altında iniltiye benzer sesler çıkarmak.
tısıtmaḥ	Kokutmak, osturmak.
tıska	Küçük soğan.
tıstan	Karafatma.
tıstımbıl	Karnı iyice doymuş, besili.
tiftik papaḥ	Oğlak yününden örülen şapka, bere.
tike	1. Kurutulmuş et. 2. Küçük bir parça.
tiken	Diken.
tille	Çocuk. (DS X/3932)
tille bacaḥ	Zayıf ve ince bacaklı.
tinko	Alınan, çabuk darılan.
tirendez	Titiz, temiz, süslü giyinen.
tiril tiril	Işıl ışııl.

tiritli	Soğanla yapılan bir tür yemek.
toħaç	Yün yıkama aleti.
toħlu	Altı aylıkla bir yaş arasındaki kuzu.
[toħluca]	Batı yeli. (DS X/3944)
[toħluman]	Bir yaşında doğuran koyun. (DS X/3944)
toħluman	Hayvanların çok yemekten karınlarının şişmesi: <i>Toħluman oldu öldü.</i>
toħt	Hayvanların boynuna bağlanan demir halka.
toluħ	Davar derisinden yapılan yayık.
tomas	Yağ oranı yüksek yoğurttan yapılan bir çeşit tulum peyniri.
tombalaħ atmaħ	Takla atmak, yuvarlanmak.
tombik	Şişman, semiz.
tombiş	Şişman.
tomus	Temmuz ayı.
tomuslan	Hamam böceği, kara böcek.
tongā	Tuzak.
topaç	Sıva yapmak için hazırlanmış çamur topağı.
topaħ	Yuvarlak, küre biçiminde olan şey. <i>Topaħ burun.</i>
toplayıcı	Dilenci.
toplu	Kısa saplı derin kepçe.
toplu kilim	Top top gül nakışları olan kilim.
toppal	Topal.

tortop	Yuvarlak.
tosba:	Kaplumbağa. (<i>tosbağa</i>)
tosnamaḥ	Küsmek.
tozluḥ	Genelde alttan giyilen kalın ve uzun çorap, tayt.
tozutmaḥ	Delirmek, aklını kaybetmek.
töllü	Ucuz, uygun.
töre	Geline verilen hediye, takılan takılar.
töremek	Üremek, çoğalmak: <i>Töremeyesicelere baḥın hele!</i>
töst	Defol anlamında kullanılan bir sözcük.
tu:diye	Göze girmek, gözünde iyi olmak.
tuluḥ	Koçun derisinden olan ve içerisine tuzlu yağ basılan şey. Bütün halinde deri, sadece ağzı açık olur buradan yiyecek doldurulur: <i>Yağı tuluğa bastım.</i>
tuman	Don, şalvar.
tummaḥ	Suya dalmak, suya batmak.
tump	Tarla sınırı.
tumutmaḥ	Yorganı başa kadar çekip uyumak.
[turha]	Ekşi. (DS X/3994)
tusmaḥ	Saklanmak.
tutam	Bir avuçluk.
tutma	Konukların götürüldüğü düğün hamamı.
tutmaç	Küçük, dört köşe kesilerek kurutulmuş hamur ve mercimekle pişirilen bir çeşit yoğurtlu çorba.
tükan	Dükkan.

tülek	Tüyü dökülmüş kuş ya da kümes hayvanları. (DS X/4007)
tülemek	Kümes hayvanlarının tüy dökmesi, değıştirmesi.
tülü	Erkek davar.
türük	Ufak azık torbası. (DS X/4014)
tür tür tütme	Çevreye güzel kokular yayılmak.
tütünaltı	Sabahleyin yenilen hafif yemek, kahvaltı. (DS X/4016)
tütünselik	Baca.

U

ufah	Küçük: <i>Ben ufa:ken ne işler görürdüm.</i>
uflah	Büyük mutfak bıçağı.
u:ralıh	Yufka açılırken, hamurun tahtaya yapışmaması için kullanılan kalın un.
u:run	Gizli.
u:nmaḥ	Bebeklerin çok ağlamasından dolayı seslerinin birden kesilmesi, ağlaya ağlaya kendinden geçmesi. (<i>uğunmak</i>)
u:rlenmek	Oturduğu yerde yavaşça sağa sola sallanmak. (<i>uğurlenmek</i>)
uğurlu	Cinli.
[uğut]	Bir çeşit ekmek. (DS 11/4031)
uğut	Tahılın kaynatılarak yapıldığı bir tür pekmez, tatlı.
ulah	Ek, yama.
ulahlamaḥ	Ekleme, birleştirmek.
ulmaḥ	Çürümek, ezilmek, kokmak: <i>Ulumuş dökülmüş.</i>
umsuluḥ olmaḥ	1. Düş kırıklığına uğramak. 2. Canı bir şey isteyip de yiyememek.
unluḥ	Un ve buğdayların saklandığı yer.
urba	Elbise, kıyafet.
urupla	Bir tenekelik ölçü birimi.
urus tohumu	Kızgınlık anında çocuklara söylenen söz. Rus tohumu.
uṣaḥ	Çocuk.

uṣaḥ devṣek Çoluk çocuk: *Uṣa: devṣe: topla da getir.*

utancak Utangaç.

utmaḥ Oyunda, kumarda kazanmak.

utulmaḥ Kumarda veya oyunda kaybetmek, ütölmek.

utuzmaḥ ($\rightarrow$ utulmaḥ)

uvatmaḥ Ufaltmak.

uyḥu semesi Uyku sersemi, uyku sersemliği.

uylamaḥ Üstelemek, fazlaca ısrar etmek, üstüne düşmek.

uzaḥ Uzak.

Ü

üfürmek	Yalan söylemek.
üfürük	Dua, duadan sonra hastaya üflenene nefes. (DS XI/4059)
üfürükçü	Hastayı okuyup üfleyen kişi. (DS XI/4059)
ü:tmek	Öğütmek.
üleşmek	Paylaşmak. (DS XI/4062)
üleştirme	Bölüştürmek, paylaşmak. (DS XI/4062)
ümük	Gırtlak.
ünü tünü yoḥ olmaḥ	(dy.) Hiçbir iz ve belirti kalmamak, kaybolmak.
ürkütme	Hayvanları korkutup kaçırmak.
ürperme	Korkmak.
ürümek	Havlamak: <i>İt ürür kervan yürür, ne it gibi ürüyor?</i>
üsbekes	Kesinlikle: <i>Üsbekes mi?</i> (DS XI/4074)
üsgüre	Topraktan yapılmış, çorba tası, çukur çanak. (DS XI/4074)
üsrük	Esrik, sarhoş.
üst	Giysi.
ütmek	Ateşe tutmak.
ütük	Çok ve çabuk üşüyen, ateş başından ayrılmak istemeyen. (DS XI/4080)
üvendere	Hayvanları sürmek için vurulan değnek, sopa.
üvez	Küçük sivrisinek.

üzük	Eskimeye yüz tutmuş, yıpranmış, incelmış (kumaş v.b. için). (DS XI/4086)
üzülmek	İncelmek, yırtılacak gibi olmak.
üzümleme	Kuşbaşı et ve üzümle yapılan bir yemek.

V

va:ş	Acıma, şaşkınlık, sevgi, üşüme, acı bildirir ünlem.
vaḥıt	Vakit, zaman. v.lıca ‘ Zamanında, vakitlice’. <i>Vaḥıtlıca gidek de gelek.</i>
varmaḥ	1. Evlenmek. 2. Gelmek.
verep	1. Eğri, verev. 2. Bayır, yokuş, yamaç: <i>Burdan vereb aşıa: in.</i>
verişmek	Komşuların sırayla birbirlerine süt vermesi.
ververe	Gereksiz tartışma, gürültü: <i>Ortalı: ververeğe verdi.</i>
vesayit	Araba.
vesek	İpotek, rehin.
vessüz	Yersiz konuşan, patavatsız.
vıdır vıdır	Çok, çok bol.
vınılamaḥ	Ötmek, çınlamak.
vır vır	Gevezelik, dedikodu: <i>Ne vır vır ötüyon?</i>
vırcı:nı çıḥarmaḥ	Ezmek, içini dışını birbirine karıştırmak.
vızıḥ	Sivrisinek.
vodurdanmaḥ	Kendi kendine söylenmek.
vu:	Üzüntü, şaşma bildiren ünlem.

Y

yaba	1. Kaba. 2. Tınazı savurmaya yarayan tahtadan yapılmış büyük çatal.
yağır	Yük ve binek hayvanının sırtında, eğer ve semerin açtığı yara.
ya:rını	Sırt. (<i>yağırını</i>)
ya:lama	Sacda pişirilen bir tür ekmek, katmer. (<i>yağlama</i>)
ya:lıca	Soyulup yenilen bir ot. (<i>yağlıca</i>)
ya:lıh	Başörtüsü. (<i>yağlık</i>)
ya:nış	Yanlış.
yaħa	Yaka, kenar.
yaħalanmaħ	Yakalanmak.
yaħışmaħ	Yakışmak. y.ıħsız ‘Yakışmayan, güzel olmayan’
yal	İnek, köpek vb. hayvanlara yedirmek için hazırlanan unla kepek karışımı sulu yiyecek.
yalah	Hayvanların su içtikleri yer.
yalama olmaħ	Bir aletin vidalarının gevşemesi.
yalapşap	Fazla özen gösterilmeden yapılan iş.
yalı:z	Yalnız.
yaltaħçı	Dalkavuk.
yamalaħ	Yarım kalmış (iş için, yarım sözcüğüyle birlikte kullanılır).
yamalıh	Eski bez parçası.
yampiri	Eğri, yan, çarpık: <i>Yampiri yampiri yürüyor.</i>
yampirik	Yamuk yumuk, eğri.

yanacaḥ	Yakacak.
yangı	Acı, dert: <i>Başımın yangısı heç geçmedi.</i>
yanı yòresi	Çevresi, etrafı.
yanıḥmaḥ	Yakınmak.
yanıḡara	Suçlu: <i>Yanıḡara gelesin Allah.</i>
yapa:	Kırkılmış koyun yünü, yapaḡı yün. (<i>yapaḡı</i>)
yapma	Elle biçim verilen tezek.
yar	Uçurum.
yarenlik etmek	Arkadaşlık etmek.
yarıḥ	Aşınmış yer.
yarıma:z	İsteksiz, içten gelmeyerek, dil ucuyla. (<i>yarımaḡız</i>)
yarımca	Koyunların kuyruḡunda görülen bir tür yara. (DS XI/4184)
yarımla:	Yarım kiloluk tahıl ölçü birimi. (<i>yarımlaḡa</i>)
ya:rin	Yarın.
yarlı yaḥışıḥlı	Güzel, yakışıklı, yakışmış.
yarma	1. Buḡday, arpa, mısır, bezelye vb. nin iri çekilmiş, dövmesi. (DS XI/4187)
yarpaḥ	Yaprak.
yaşanlamaḥ	Kestirmek, öngörmek, Bir şey bilmeden konuşmak.
yassı	Yatsı.
yaşar	Bir yaşını geçmiş (at, sığır için). (DS XI/4196)
yaşmaḥ	Başla birlikte yüzü, aḡzı kapatan örtü.

yavan	Tatsız (yiyecek için).
yavşatmaḥ	Çabuk çıkartmak, gevşetmek.
yavuhlu	Sözlü, nişanlı.
yaygı	Örtü.
yayımaḥ	Otlamak.
yaymaḥ	1. Otlatmak. 2. Sermek, açmak, yaymak (halı, örtü, yatak vb. için).
yayvan	Ağzı geniş, yayvan kap.
yaza:ne	Yazıhane.
yazı	Kır.
yazıḡı gelmek	(dy.) Acımak. <i>Hiç gendine yazıḡı gelmez.</i>
yazıḥ	Yazık: <i>Ġız saa yazıḥ.</i>
ye:ni	Hafif. (<i>yeḡni</i>)
ye:nice	(→ <i>yeḡni</i>)
ye:nik	(→ <i>yeḡni</i>)
yekinmek	1. Bir eylem yapmaya davranmak. 2. Osurmak.
yel	Ağrı, sızı, romatizma.
yeldirmek	Koşmak.
[yelikmek]	Şımarmak, yaramazlık yapmak. (DS XI/4217)
yellemek	Kışkırtmak. (DS XI/4236)
yellenmek	Osurmak.
yelli	Hızlı.
yelpıklı	Nefes darlığı çeken, öksürüklü (kimse).
yemlemek	Hayvanlara yem vermek.

yemlik	İlkbaharda yetişen, uzun ve sivri yapraklı, toplanıp yenilen bir yabancı ot.
yen	Hayvanın doğuracağı zaman şişen üreme organının dış bölümü.
yenge	Geline kılavuzluk eden kadın: <i>Baş yenge gitti.</i>
yeniyetme	Yeni yetişen delikanlı.
yerebağan	Sinsi, iki yüzlü.
yerinmek	İmrenmek.
yeroynaması	Deprem, zelzele.
yeryılanı	Fena, edepsiz, kötü: <i>O ne yeryılanı o...</i>
yeşillik	Sebze.
yetik	Bir işten, durumdan bilgisi olan: <i>Bu işe yetik misin?</i> (DS XI/4257)
yeygel	Lezzetli. (DS XI/4260)
yeygi	Genellikle kış için hazırlanan, biriktirilen yiyecek ve hayvan yemi.
yeyinti	Kuruyemiş, çerez.
yığın	Ekinin bir araya toplandığı yer.
yıhamaḥ	Yıkamak.
yılbır yılbır	Parıl parıl.
yıldızı barışmaḥ	Birbiriyle iyi geçinmek, dost olmak.
yıldızı dişi	Sevimli, cana yakın.
yılhı	At sürüsü.
yılışmaḥ	Yapmacık bir tavırla kendini sevdirmeye çalışmak.
yılmaḥ	Usanmak, bıkmak: <i>Yıldım usandım daha bunlardan.</i>

yirik	Yırtık.
yitelemek	İtelemek, itemek: <i>Bu demirden gapıyı yiteleyek içeri girek.</i>
yitik	Kayıp.
yobaz	Kaba saba, inceliksiz.
yo:cumaḥ	Usanmak.
yoğurt, sūt çalmaḥ	Mayalamak.
yoh	Yok.
yoharı	Yukarı.
yohlamaḥ	1. Bakmak. 2. Uğramak.
yol	Kez, defa.
yol vermek	İzin vermek.
yol yordam	Yöntem, kural, davranış inceliği.
yola:zı	Yolun kenarı.
yoluḥ	Yolunmuş olan şey.
yolluḥ	Koridora serilen halı.
yom	Uğur. (DS XI/4292)
yordam	Oranlama: <i>El yordamıyla yap.</i>
yorgun argın	Çok yorulmuş.
yo:sam	Yoksa.
yosma	Güzel, çok güzel. (DS XI/4299)
yoşumaḥ	Gevşemek, kendini bırakmak: <i>Hamur yoşusun biraz.</i>
yoz	Kısır ve erkek davardan oluşan sürü. (DS XI/4301)

yön	Yüz: Yönü: <i>baa dönder.</i>
yönlü	Uygun, iyi, doğru, yerinde. (DS XI/4307)
yörümek	Yürümek.
yòrùk	Göçebe.
yu:maḥ	Yıkamak.
yu:rmaḥ	Yoğurmak.
yuḥa ekme:	İnce açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği.
yuḥa yürekli	Merhametli, vicdanlı.
yuḥarı	Yukarı.
yumaḥlamaḥ	Top gibi yuvarlak yapmak.
yumuş	Çocuğa görev verme.
yumuş dutmaḥ	Söz dinlemek.
yun	Yün.
yunaḥ	1. Banyo, yıkanılan yer. 2. Çamaşır yıkanan yer, çamaşırılık.
yunmaḥ	Yıkanmak.
yü:rülemek	Çiftleşip döl almak. (DS XI/4326 <i>yüğrülemek</i>)
yùklù	Hamile, gebe.
yùklùk	Yatakların konulduğu dolaba denir.
yüksünmek	Alınganlık yapmak, darılmak.
yün dara:	Koyunların yününü taramak için kullanılan demir tarak.
yüz ekşidmek	Surat asmak: <i>Ne varıdı şimdi ortada yüzünü ekşiddin?</i>

yüzkiri Utanılacak şey, yüzkarası.

yüzünğuyulu Aşağı doğru, yüzüstü.

Z

za:r	1. Heralde, zahir. 2. Köpek.
zabaḥ	Sabah.
za:latmaḥ	İpin açılması, boşalması.
za:lı	Güçlü, besili. (<i>zağlı</i>)
zahar	Sanki, herhâlde.
zahra	Buğday, zahire.
zancad etmek	Eziyet etmek, çektirmek: <i>Aha bu çocuḡ aḡşama kadar bize zancad ettiriyor.</i>
zartala:nın a:zı	Şalvarın ağı.
zatan	Zaten.
zavar	Hayvanlara yedirilmek için hazırlanan tahıl kırması.
[zavrah]	Hıyar. (DS XII/4830)
zebellah	İriyarı, uzun, biçimsiz, korkunç.
zebil	Bakımsız, perişan.
zebze	Sebze.
zelbe	Boyunduruğa geçirilmiş eğri değnek. (DS XI/4326)
zerin	Güzel ve kılçıḡı olmayan buğday.
zerun	Sonbaharda ekilen buğday.
zerze	Kapı kilidi.
zerzele	Zelzele, deprem.
zerzeme	Kiler.

zerzevat	Sebze.
zevle	(→ <i>zelbe</i>)
zeyrek	Ketentohumu.
zıbarmaḥ	Ölü gibi yatmak.
ziğarmak	Ayıplamak. (DS XI/4366)
zıllımaḥ	1. Bıkmak, usanmak. 2. Oyunbozanlık yapmak.
zıpçıḥ	Kamıştan yapılmış düdük.
zıpır	İri yarı, güçlü.
zıran zıran gezmek	(dy.) Keyfine göre gezip tozmak.
zırbıḥ	Gübreyle karışık kaygan çamur.
zırlaḥ	Sık ağlayan.
zırlamaḥ	Çok ağlamak.
zırnıḥ	Zehirli bir ot.
zırtapoz	Uyum sağlayamayan adam.
zibil	Çer çöp, süprüntü, gübre.
zifiri ğaranlıḥ	Çok karanlık simsiyah.
zilzurna	Çok sarhoş.
zipci	Ağaç kabuğundan yapılan düdük.
ziyaret	Yatır.
zoğ	Tırpanla biçilen ve biçildiği yerde yığılan ot, ekin.
zopa	Sopa, dayak.
zorlu	Güzel, çok güzel, iyi.
zorta	Osuruk.

zorunan Zorla, zoraki bir şekilde.

zöhür Sahur.

KAYNAKÇA

- ABDULLAH, Cemal, *Vilayetlerimiz: Sivas*, Kanaat Kütüphanesi, İstanbul, 1932.¹
- ABURŞU, Faruk, *Sivas'ta Davara Verilen Adlar*, Sivas Folkloru, Aylık Folklor Dergisi, Sayı.8, S.22, Sivas,1973.
- ACUN, Hakkı, *Sivas ve Çevresi Tarihi Eserlerinin Listesi ve Turistik Değerleri*, Vakıflar Dergisi, Sayı. XX, s.183–220, 1988.
- ACUN, Hakkı, *Sivas-Kangal- Alacahan Menzirhanı*, Türk Tarih Kurumu Bas., Ankara, 1994.
- ASLANOĞLU, İbrahim, *Âşık Rûhsati'nin Bilinmeyen Deyişleri*, Türk Folkloru Sayı.2, 1978.
- ASLANOĞLU, İbrahim, *Sivas Folkloru*, Aylık Folklor Dergisi, Folklor Dergisi, Sayı. 14, 15, 20, 21, 22, 23, 28, 32, 33, 34, 35, 36, İstanbul, 1974–1976.
- AŞKIN, Vehbi Cem, *Büyük Halk Şairi Rûhsati*, Sivas, 1944.
- AŞKUN, Vehbi Cem, *Sivas Folkloru*, 4 Eylül, 4–20, 5–21, 6–22, 7–23, 13–39, Sivas, 1939–1940.
- BAYRAKTAROĞLU, Suzan, *Sivas Halıları*, T. İş Bankası Kültür ve Sanat Dergisi, Sayı.6, s.24–29, Sivas Özel Sayısı, 1990.
- BOZKURT, Hüseyin, *Sivas İli Kangal İlçesi Dışlık Köyü Halk Kültürü Ürünleri*, II+132.s. (Yön: Prof. Dr. Dursun Yıldırım) Ankara, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Türk Halkbilimi Anabilim Dalı, 1997.
- BOZKURT, M. Fuat, “Kangal Ağzı ve Folkloru”, Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1969.
- BURAN, Ahmet, *Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri*, TDK Yay., Ankara, 1996.

¹ Bu kısımda yazdığımız kaynakçaların birçoğu tarafımızdan incelenmemiş olmakla birlikte, Kangal ilçesine kaynaklık etmesi bakımından ve ağız çalışmalarının nasıl yapılacağına yol göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

- BURAN, Ahmet- Nadir İlhan, *Elazığ Yöresi Söz Varlığı*, TDK Yay., Ankara, 2008.
- CAFEROĞLU, Ahmet, *Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler*, TDK Yay., Ankara, 1995.
- CAFEROĞLU, Ahmet, *Anadolu Dialektolojisi Üzerine II*, II. baskı, TDK Yay., Ankara, 1994.
- CAFEROĞLU, Ahmet, *Sivas ve Tokat İlleri Ağızlarından Toplamalar*, II. baskı, TDK Yay., Ankara, 1994.
- Derleme Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara I. (A) 1964, II. (B) 1965, III. (C-Ç) 1968, IV. (D) 1969, V. (E-F) 1972, VI. (G) 1972, VII. (H-İ) 1974, VIII. (K) 1975, IX. (L-R) 1977, X. (S-T) 1978, XI. (U-Z) 1979, XII. (Ek) 1982.
- DİKKAYA, Sadettin, “Sivaslı Ağzı”, Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1972.
- EKER, Bektaş, “Kangal Yöresi Halk Kültürü”, (Danışman; Necati Demir), Sivas Cumhuriyet Üni. Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, Sivas, 2005.
- EKİCİ, Metin, *Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri*, Geleneksel Yay. Ankara, 2004.
- ELÇİN, Şükrü, *Sivas Çocuk Oyunları*, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, C.11, s.230, İstanbul, 1968.
- EMİNOĞLU, Emin, *Türk Dilinin Sözlükleri ve Sözlükçülük Kaynakçası*, Asitan Yay., Sivas, 2010.
- GAZEL, Aydın, “Sivas Halk Edebiyatı Örnekleri”, VII+117 s. (Yön: Umay Günay) Erzurum Atatürk Üni. Edebiyat Fak. TDE Bölümü Yüksek Lisans Tezi, 1997.
- GÖKBEL, Ahmet, *Kangal Yöresinde Ziyaret Yerleri İle İlgili İnanç ve Uygulamalar*, Cumhuriyet ÜİF Dergisi, S.3, Sivas, 1999.
- GÜLENSOY, Tuncer, *Kütahya ve Yöresi Ağızları (İnceleme, Metinler, Sözlük)*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1988.

GÜLENSOY, Tuncer- ALKAYA Ercan, *Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası*, Akçağ Yay., Ankara, 2003.

GÜLENSOY, Tuncer –BURAN, Ahmet, *Elâzığ Yöresi Ağızlarından Derlemeler I*, TDK Yay. Ankara, 1994.

GÜNEY, Eflatun Cem-Çetin Eflatun Güney, *Âşık Rûhsatî'nin Hayatı ve Şiirleri*, Simurg Yay. İstanbul, 1975.

GÜNEY, Eflatun Cem, *Meslekî: Hayatı ve Şiirleri*, Simurg Yay. İstanbul, 1953.

KABAN, Harun, *Bir Şehre Dair... Kangal*, Grup An-Ka, Ankara, 2005.

KARAHAN, Leyla, *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, TDK Yay., Ankara, 1996.

KAYA, Doğan, *Rûhsatî'nin Uğru ile Kadı Hikâyesi*, Sivas, 2009.

KAYA, Doğan, *Sivas'ta Âşıklık Geleneği ve Âşık Rûhsatî*, T.C.Cumhuriyet Üniversitesi Yay. No.55, Sivas, 1994.

KOÇTEPE, Behlül, “Kangal Yöresi Halk Kültürü”, (Danışman; Necati Demir), Cumhuriyet. Üni. Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, Sivas, 2006.

KOÇTEPE, Pınar, “Kangal Yöresi Masalları”, (Danışman; Necati Demir), Cumhuriyet Üni. Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, Sivas, 2005.

KORKMAZ, Zeynep, “Ağız Araştırmaları ve Folklor”, I. Uluslararası Türk Folklor Semineri Bildirileri, S.126–130. Ankara, 1974.

KORKMAZ, Zeynep, “Anadolu Ağızlarının Etnik Yapı ile İlişkisi Sorunu”, TDAY-Belleten, S. 21–32, Ankara, 1971.

KUTLU, Özen, *Sivas Efsaneleri*, Dilek Matbaası, Sivas, 2001.

ÖZYALÇIN, Kadri, *Deliktaşlı Rûhsatî-Hayatı ve Eserleri*, Sivas, 1936.

SAĞIR, Mukim, *Erzincan ve Yöresi Ağzları (İnceleme-Metinler-Sözlük)*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1995.

SAĞIR, Mukim, “Anadolu Ağzlarında Ünlüler”, TDAY-Belleten, TDK Yay., S. 377-390, Ankara, 1995.

SAĞIR, Mukim, “Anadolu Ağzlarında Ünsüzler” TDAY-Belleten, TDK Yay., , S. 391-409, Ankara, 1995.

Türkçe Sözlük, TDK Yay., Ankara, 2009.

SÜNE, Soner, “Kangal İlçesinde Yer Adları ve Efsaneleri”, (Danışman; Hikmet Yılmaz), Cumhuriyet Üni. Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, Sivas, 2004.

YILMAZ, Orhan, *Kangal Köpeği Tarihi-Tanıtımı-Yetiştirilmesi-İslahı*, Türk Ziraat Mühendisleri Birliği Vakfı Yay. Sivas, 2004.